

Шумарски лист

Издаје Југосл. Шумарско Удружење

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник: инг. Милан Мариновић.
Уредништво и управа налази се у Загребу, Шумарски дом.

Излази једанпут мјесечно. Чланови Удружења добивају га бесплатно. За нечланове претплата 50 дин.

Бр. 10.

Загреб, 1. октобра 1922.

Год. 46.

Садржај:

Boj. J: Илић — Млађи; Наше горе и планине. — Prof. dr. Ugrenović: Poslje skupštine u Beogradu. — Pitanje izobrazbe lugarskog i tehničko pomoćnog osoblja. — Ing. Žarko Miletić — Ing. Milan Marinović (Zagreb): Izgradnja šumskih prometila. — Prof. dr. Aleksandar Ugrenović: Šumarska ekskurzija u Našice. (Svršetak). — Pravoužitništvo krajiških imovnih općina. — Prof. dr. Ugrenović: Novi porezni zakon. — Šumska industrija i trgovina. — Биљешке. — Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja. — Pitanja i odgovori. — Službene vijesti.

„TEGMA“ INDUSTRIJSKO I TRGOVINSKO D.D. MIHANOVIĆEVA 2 ZAGREB TELEFON INT. 18-60

ODIO za građevni materijal - ODIO za željeznički materijal
- ODIO za centralna grijanja - ODIO za mineralna ulja -
TEHNIČKI ODIO

Glavno zastupstvo i skladište tvrtki :

Schoeller-Stahlwerke A.-G. Ternitz : Martin-čelik, čelik za alat,
čelik za brzotokarenje, spec. čelik. Svjetle osi za prenos: Transmisijske.

Josip Winter & Co., Radeberg - Sachsen : Vodokazne cijevi.
Tehnička stakla.

„K B“ A.-G., Wien : Elektromotori. Ventilatori. Ekshauitori.
Elektromaterijal.

„Watproof“ A. - G., Prag: Watproof, Asfalt, Tektina, Xyloleum,
Drvocement.

Plinsko ulje, Petrolej, Cilindersko ulje, Strojna ulja, Vatrene cijevi
za kotlove, Cijevi za plin, Staklarski kit, Krovna ljepenka, Sani-
tarni uredaji, Šarafi, Zakovice, Usadnici.

Šinje i sav ostali materijal za normalne i uskotračne željeznice.

Prva Hrvatska Štedionica

U ZAGREBU.

Osnovana godine 1846.

Osnovana godine 1846

Dionička glavnica :
K 160,000.000—

Pričuve :
K 100,000.000—

Ulošci preko
K 1.200,000.000—

Mjenjačnica u Zagrebu.

Podružnice :
Beograd, Bjelovar, Brod na Savi,
Celje, Crkvenica, Čakovec, Da-
ruvar, Delnice, Djakovo, Gjur-
gjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica,
Križevci, Mitrovica, Nova Gra-
diška, Ogulin, Osijek; Požega,
Rijeka, Senj, Sisak, Subotica,
Sušak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin,
Velika Gorica, Vinkovci, Viro-
vitica, Vukovar, Zagreb Ilica
117 a, Zemun.

Ispostave :

Osijek donji grad, Vinica.

PRIMA uložke na uložne kjižice i na tekući račun.

ESKOMPTIRA mjenice i devize.

OBAVLJA burzovne naloge te izplate na vsa tu-
i inozemna mjesta.

IZDAJE čekove i kreditna pisma.

FINANCIRA trgovačka, obrtna i industrijalna
poduzeća.

OBAVLJA sve štedioničke i bankovne poslove
najkulantnije.

Вој. Ј. Илић — Млађи:

Наше горе и планине.

Добродошлица члановима Југословенског Шумарског Удружења, учесницима
Главне Годишње Скупштине у Београду, септембра 1922. год.

Дивотно је поднебље **напуљско**,
Где миришу лимун и иеранџе,
Где пучипом, и зраком етирним
Одзывањају нежне баркароле,
Чаролијску где стварају складност
Плаветнило мора и небеса!

Дивотне су **чунгле индијанске**,
Где се витко гибају на сунцу
Таласаста тела светлудава
Змијског цара и зле наочарке,
Обешених о грање прашуме;
Где се човек, потпуно усамљен,
Побауљке, с прстом на орозу,
Слушајући кошнично брујање
Хиљадама бића и животâ
Нетакнуте флоре и фауне,
Као пантер опрезно провлачи
Непроходном трском бабусовом,
Надајућ се, свакога тренутка,
Смртоносном скоку јагуарском!

Дивотна је слободна **Швајцарска**,
Са громадним алпијским масивом,
Где је људска рука неуморна
Укротила дивљину врлети,
И, где путник, пењућ се, добија
Осећање небесних висина!
Дивотни су **фјордови норвешки**
Где-но море, уз игру таласâ,
Разбија се о камене хриди!

Дивотне су **ширине сибирске**
Под блиставим снежним покривачем,
Тако чистим, и тако бескрајним
Као душа рускога мужика!...

Али има једна земља дивна,
Којој равне по лепоти нема,
То је: драга **Отаџбина наша**,

Земља песме, славе и јунаштва;
 А круна су свих њених лепота
 Њене горе и њене планине!
 Кад је Господ свет стварао некад
 И, кад, тада, у заносу своме,
 Створи грудву Отаџбине наше,
 Он се, и сам, тол'ко зарадова,
 Да, усхићен, привину је к срцу
 И целива неколико пута,
 Те зато је цела задахнута
 Сјајним дахом божанске лепоте!

Ми имамо **Тару** непроходну,
Жељин, **Мучањ**, **Завор** и **Голију**,
 И **Златибор**, **Златар** и **Поникве**,
 Бисер лене земље Србинове,
 Где крстаре орлови планински
 Изнад чарних горâ и сувата,
 Где се златне племенске одлике
 Сачувале до сад нетакиунте!

Ми имамо **Мироч** горовити,
 Драги камен Вељкове Крајине,
 Где, у зраку четинарских гора,
 Трепте конци од ваздушне свиле,
 Где ћилимом од шареног цвећа
 Коло воде Мирочкиње — Виле! . . .

Ми имамо, песмом опевану,
Гаревицу, зелену горицу,
 Знаменито склониште хајдучко,
 Где је Ненад, јунак поносити,
 Гоњен чежњом за братом јединим,
 После дугог лутања по свету,
 Дош'o, најзад, да брата потражи,
 И, да срцу одлакне у груд'ма
 Закликтао из грла јуначког:
 »Гарењце, зелена гориџе,
 »Не раниш ли у себи јунака
 »Предрагога, мог брата рођеног?
 »Не раниш ли у себи јунака
 »Који би ме с брацом саставио?«¹
 А кад Предраг, у кобном незнанju,
 Пусти пусту стрелу отровану
 И Ненада свог брата рођеног,
 Кад погоди усред срца жива,
 Од тог часа, до данашњег дана

¹ Цитати из нар. песама.

Путнику се, у проласку, чини
 Кад, усамљен, стане и ослуша,
 Да из tame столетног јелаша
 Јоп одзывања гором Гаревицом
 Предрагова тужна парицаљка:
 »Јао, Ненаде, моје јарко сунце,
 »Рано ли ми ти беше изишло,
 »Па ми тако рано ти заседе!
 »Мој босиљче из зелене башче,
 »Рано ти ми беше процватио
 »Па ми тако рано ти увену!«¹

Ми имамо **Јастребац**-планину —
 На дogleду славнога Крушевца
 И вековне цркве Лазарице, —
 Где но, некад, врх горских висина,
 Скриши силног Змаја од Јастрепца
 Мушки рука Змај Деспота Вука!
 Јастребац је друг прошлости наше,
 И сломеник, тврђи од гранита
 И мисирских гордих пирамида.
 Он је сведок српске величине
 Српског царства и српског јунаштва
 И вечите српске епопеје!

Он је глед'о брижног Цар-Лазара,
 Када с војском пође на Косово;
 Он је глед'о Царицу Милицу
 Како, кроз плач, војску благосиља;
 Он је вид'о Обилића Милоша
 Са његова до два побратима,
 И Страхињу, Рељу—Крилатића,
 И Богдана, с девет Југовића!
 Он је слуш'о с орловских висина,
 Силуету зику од оружја,
 Громки топот коња и јунакâ
 И вилинску песму Милошеву . . .
 А кад оно, дала Видов-дана,
 Све прогута косовска гробница,
 Кад, на место војске Лазареве,
 Долетеши врани и гаврани,
 Тад се вила србинске слободе
 Склони ојде, у самођу шумску,
 И спокојно прибежиште нађе
 У вечитом пркосном Јастрепцу! . . .
 И од тада, до данашњег дана,
 Сваке ноћи, тачно о поноћи,
 Над врлетним шумама Јастрепца

¹ Цитати из нар. песама.

Сијиу златне теке на прсима
 Видовданске војске Лазареве! . . .
 Ми имамо **Копаоник** горди,
 Шумовиту врлст горостасну,
 Каквом равног у свем свету нема!
 Ту се, бучно, сред осаме щумске,
 Кристал-бистри потоци планински
 Откидају с подоблачног стена.
 И, поноре прескачући мрачне,
 Сурвавају у гротла безданска;
 Ту силество руда и рудишта
 За пијуком вапију рударским,
 А нижу се, и десно и лево,
 Разбацане бачије сточарске!
 Ту, ширином пространих сувата,
 Одјекује букање говеда
 И блејање стада свилоруних
 Уз безбрижне двојнице пастирске!
 Ту, столетним јелама и храпићу
 Човек не зна броја, ни рачуна,
 И дивовска дебла петстолетна
 Где год падну, онде и пронађиу!
 Ту Природа вапије к' Човеку:
 »Што сте, људи, руке прекрстили?
 »Отварајте путе кроз планине!
 »Просецајте стазе и богазе!
 »Овде леже мртве закопаје
 »Милијарде сребрне и златне!«

Ми имамо, што још нико нема:
 Ми имамо **Рудник** поносити,
 Штит и бедем славне Шумадије,
 Изворишта народис слободе
 И колевке двају великане:
 Оба славна, оба подједнака:
 Карађорђа и Књаза Милоша!
 Јер, док Херцег-Босна и Хрватска,
 Далмација, Срем, Банат и Бачка,
 Славонија и Србија Стара,
 Међумурје, братска Словеначка,
 И Бугарска, Грчка и Румунска
 Још стењаху у ланцима ропским
 И пошаху јарам тираније,
 Лотле, гордо, к'о луча слободе,
 Ил' к'о фарус сред мора сужањства,
 Блистала је днична Шумадија,
 А у њој је Рудник горостасни
 Пркосно стењем громовима . . .
 А,kad опо јурну бесомучио

Аустријска хилда седмоглава,
Предвођена, у беснилу своме,
Нечовеком — срамним Поћореком —
Кад, тлачећи, пређе преко Дрине,
И притишиле брда и долине,
кад пушчаним огњем и угарком
Спали српска села и градове,
Кад, посећи муње и громове,
Сруши српске цркве и домове,
И србинску војску преморену
Остављену без бојног стрељива
Кад потера отњем из топова
И доти је до Рудник-планине,
Тад, к'о увек у таком тренутку,
Појави се добри дух народа
У најбољем сину његовоме,
Те, кад златвор домаће се ближе,
Бог пареди и — геније стиже! . . .

... Скромни сељак села Струганика,
Он не тражи наук од »тактике«
Нити пита »ратну стратегију«,
Већ одјаха од коњица бојног
И приклекну на земљицу црну
И груд своју и срце јуначко
Тад прислони уз рудничко стење
И слушаше дugo, у тишини . . .
И, кроз љубав према Струганику,
И, кроз љубав према Шумадији,
Он ћести срце Рудниково,
И два срца у том магновењу:
Српе крша и срце човека
Закуцаше истим откуцајем,
И, чим човек уста преображен,
У том истом часу и тренутку
Грмну његов поклич силовити
И проломи громко и стократно
Горске кланице и гудуре неме:
»Напред, браћо! Јуриш! Сад је време!«

Ми имамо **Гору Романију**,
Алем-камен Босне поносите,
Верну кућу хајдука-горштака,
Див-јунака, Старине Новака
И сокола Дели-Радивоја,
И витешког Детета-Грујице!
Ту је Турчин позн'о шта је рука
Осветничког из горе хајдука!
Ту је турска натопила крвица
Сваки камен и стазу планинску!

Ту, и данас, у проласку журном
 Кроз тишину мрачне Романије,
 Путнику се, престрављеном, чини
 Да још чује из горскога мрака
 Глас громовни Старине Новака:
 »Иду Турци! На ноге, хајдуци!
 »Ха, држ' лесно, Дели-Радивоје!
 »Удри лево, Дијете-Грујица!
 »А ја ћу се загнат' по средини!«
 Одједанпут: тишина ... И путник
 Заман звера напред и острага
 Нит' Турчина, нит' од њега трага!
 Нигде знака од Старца-Новака!
 Место тога, гором раздраганом
 Сад одзывања песма слободарка,
 Дична песма дичног Рода мога,
 Рода мога — вечно слободнога!

Тамо, између Скопља и Призрена,
 Ми имамо **Шару** горостасну,
 Са дивовским врхом Љубестеном,
 И шумама, из којих је, негда,
 Непобедни Милорад Војиновић.
 Кабаницом огрнут пастирском.
 Одлазио цару у сватове
 Ко незвана — познана делија
 И чинио чуда од јунаштва ...

Ми имамо **Триглав** исполински,
 Што, к'о чувар земље Словеначке,
 Наткриљује један народ красац,
 И, мргодно, већ безброј столећа
 Снежним врхом раздире небеса
 И туђинцу задизњеном прича
 Славну повест краља Матијаша! ...

Ми имамо **Велебит** планину
 Где су некад Турке конабили
 Защитници сужњих и нејаких:
 Крајишници — љути осветници,
 Где је турске главе одрубљив'о
 Млад делија, Сенковићу Иво,
 Где познаше Турци, како бије
 Топузина Сењанин Тадије!
 Где Турцима самртне одоре
 Припремаше од Задра Тодоре!

Усред борбе и вечних мегдана
 Хрватска је душа ојачала,

И дигла се до светле висине:
 До Зрињскога и до Франкопана
 И бесмртног Јелачића-Бана!
 А, кад Срби и Англо-Французи,
 У кланцима кршног Ветерника,
 Поразише Немце и Бугаре,
 И јуришуше напред, ко бујица,
 Тад заблиста у хрватској души
 Искра браства и искура јединства,
 Те два брата, дотле разбраћена,
 Удружише срца и мишице
 И жигротни водич поставише:
 »Никад Србин над братом Хрватом!
 »Никад Хрват над братом Србином!
 »Већ два брата један уз другога
 »Ко два листа један уз другога:
 »**Једних** груди два пламена срца!
 »**Једног** бића две ватрене душе!
 »**Једног** тела две деснице руке!«
 Е, па, здраво, витепика Хрватска,
 Једнокрвна, лепа земљо братска!
 Уздигнуту из сужањства блата
 На висину, куд орлови броде,
 Тебе, кадшто, песвостица хвата
 На заносној висини Слободе!
 Ал' не бој се, сестро наша дрâга,
 Утри сумњу, нек јој нема трага!
 Напред с нама! Наш је живот цео!
 Над нама је Двоглав Ор'о Бео!
 Закликтаће Загоркиња Вила
 Лепшу срећу, него што је била,
 Све Хрвате, Србе и Словенце
 Јединством ће да крепи и води,
 И оплешће лаворове венце
 Нашој Слави и нашој Слободи.

Poslije skupštine u Beogradu.

Prvi zbor našega udruženja održan je u Beogradu početkom mjeseca septembra ove godine s mnogo uspjeha. Tek sada, kada smo posvršavali sve poslove oko konferisanja, debatovanja, konstituisanja itd., možemo da svrнемo okom na sam zbor te da povučemo konačnu bilansu njegove vrijednosti i uspjeha.

Bilo je to po prvi put, da su se šumari — nakon što su stvorili jaku i jedinstvenu organizaciju — našli u prestonici na okupu u tako velikom broju. Bila je to prva prilika, da smo kao nosioci misli narodnog šumarstva te sa nepokolebivom vjerom u budućnost i snagu našeg šumarskog gospodarstva mogli da donešemo »pozdrave naših gajeva i dubrava« »sijedom i gordom Beogradu«. Pohitali smo — vršeći pored staleške dužnosti i nacionalnu — da se poklonimo i sjeni junaka, što padoše u borbi za naše ujedinjenje i oslobođenje. Pohitasmo s jednakom ljubavlju i sviješću kao i onda, kad smo pristupali oltaru naše zavetne misli na Banjici 1903 te u »Slovenskom Jugu« 1906. A da utisci tih istočkih časova budu što jači i dublji, te sa željom da ih predamo u amanet potomstvu, povedosmo sa sobom i majke djece naše.

Možemo mirno a i s pravom da rekнемo, da je sama skupština, kojoj novine dadeš imenom »kongres«, bila uistinu jaka i još neviđena manifestacija šumarstva kao privredne grane, šumarstva kao staleške organizacije te konačno šumarstva kao — nosioca misli narodnoga jedinstva.

Da je važnost našega šumarstva s privredne strane shvaćena potpunoma, najbolje se razbire iz činjenice, da je najprije i najvažniji rad zabora bio onaj, koji se kretao oko privrednih pitanja te onih administrativnih, koja su s prvima u vezi. Tek na poslednjem su mjestu bila staleška pitanja. Već sam taj način raspoređaja raspravnog materijala najrječitije govorio tome u prilog.

Mi smo dakle iznijeli nesumnjiva dokaza o tome, da nam je u prvome redu do toga, da rad udruženja stavimo u službu države, a tek u posljednjem redu, da se skrbimo za staleške interese. Mislim, da više idealizma i više svijesti, dužnosti i ljubavi prema otadžbini nismo mogli da pokažemo.

Na ovu razliku u shvatanju zadataka udruženja uprli su prstom beogradski novinarski izvjestitelji, koji su nam u razgovoru kazivali, da kod ostalih udruženja, koja su zborovala u Beogradu, nije svagda zadržan isti red u raspravljanju aktualnih pitanja.

No najveće priznanje udruženju u ovome smjeru značila je želja gospodina ministra Živojina Rafajlovića, koju je on lično iznio pred plenum, zatraživši od skupštine mnijenje u pitanju bosanskog preduzeća Dobrljin-Drvar. To je bio momenat, kojegu ćemo u potpunoj njegovoj vrijednosti moći da shvatimo

samo mi »prečani«. Tko od nas ne zna za one skupštine bivšeg »Hrvatskog šumarskog društva«, kojima je predsjedao — gotovo u pravilu — šef šumarstva. Njemu o bok sjedili su kao članovi upravnoga odbora brojni činovnici »šumarskoga odsjeka«. Sva naša funkcija sastojala je u tome, da budemo »mumije«, koje će tek u izvjesnom momentu imati da glasaju — naravno sa: da! Razumljivo je, da je to moralo da izazove reakciju svih slobodocumnih, naročito mlađih elemenata, koja je na mahove pokušava, da udruženje oslobodi od vječnog tutorisanja vlasti — no svagda bez uspjeha.

Lako je dakle razumjeti i radost našu, kad nam se pred oči dovodi činjenica, da se udruženje u novoj i velikoj našoj otadžbini može da razvija u potpunoj slobodi. No ne samo to. Ono se dovinulo do one tačke razvitka i rada, s koje je postalo ne samo inicijativni već i konsultativni saradnik države. Ono je došlo do najvećeg stepena priznanja za svej rad. Država ga konzultuje u velikim i važnim pitanjima, a ono sarađujući na tim pitanjima, pomaže državi u njenom izgradivanju.

Ne valja podcijeniti vrijednost zbara po šumarstvo kao stalež. Nesumnjivo je, da smo brojem učesnika te ozbiljnošću, mirom i skladnošću raspravljanja izazvali priznanje publicistike. Neosporno je, da će se to priznanje staležu proširiti preko novina i u širu publiku. A nama je — budimo iskreni — podizanje ugleda od prijeke potrebe sa dva razloga. Jedno da razbijemo neke predrasude o tobožnjem našem »inferioritetu«, koje još i danas živu, a drugo, da u pridizanju ugleda staležu olakšamo sam rad šumara u narodu, koji nailazi na brojne prepreke.

Po same staleške interese od važnosti je još i lično upoznavanje i zblizavanje. Bez toga ličnoga saobraćaja nema i ne može da bude uspješnoga poznavanja otadžbine i prilika raznih naših krajeva, ne može da bude uspješnoga rada našega udruženja, koje zapravo predstavlja zbroj svih naših individualnih snaga.

Naš boravak u prestonici imade i svoju veliku nacionalnu i socijalnu vrijednost. Ne valja smetnuti s uma, da je značenje veze, koja treba da postoji između šumara i naroda, daleko veće, nego kod drugih čisto tehničkih struka i staleža. Šuma i šumsko gospodarstvo zadire duboko u suštinu narodnoga života. Taj život kuca i ondje, gdje još nema ni betonskih mostova ni škola. Te otkucaje valja znati i slušati i čuti i razumjevati i — što je zapravo najteže — dovoditi u sklad sa šumarstvom kao naukom.

Što dublji bude naš medusobni saobraćaj, kao članova jedne staleške organizacije, to šira će biti i mogućnost izgradnja našeg nacionalnog šumarstva, koje treba svagda da jednako obuhvati i produkciju i potrošnju.

Mislimo dakle da nećemo biti nepravedni, ako ustvrdimo, da bi naše udruženje gledom na opću nacionalno-ekonomsku važ-

nost šumarstva u našoj otadžbini, moralo da ranžira neposredno iza udruženja prosvjetnih radnika i nastavnika.

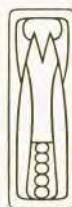
Lični kontakt te lična izmjena misli kod ovakovih zborova vrijedi daleko više, nego sve pisanje i teoretisanje. Time se našoj općoj narodnoj stvari doprinosi više, nego li ikakvim drugim načinom. A nešto istine ima i na tome, kad se kaže »da banketi, proslave i slične zgode, gdje se sastaju ljudi sviju naših krajeva, nisu nikad preskupi, ako uočimo vrijednost njihovu po opću našu stvar.«

No ubuduće bi ipak dobro bilo, kad bi mi, priređivajući banke, bili nešto bolji ekonomi. Banketi, drugarske i prijateljske večere neće nikako izgubiti na svojoj vrijednosti, ako njihov trošak — koji treba da se svede na čedne granice — nosimo mi kao članovi udruženja te učesnici zборa, a ne samo udruženje niti zasebni fondovi. Zamislimo samo, koliko smo stotina hiljada sadnica mogli uzgojiti za onu sumu, koja se dosada žrtvovala za bankete.

Inače je sve teklo u najboljem redu. Odbor drugova u Beogradu, koji je primio na se teški zadatak da nam učini boravak u prestonici što prijatnijim, učinio je zaista sve što je samo mogao, pa mu na njegovome trudu i ovim putem blagodarimo.

Na narednim zborovima valja organizovati izvjestiteljsku službu tako, da novinari budu što bolje upućeni u samu suštinu rasprave. Jednako valja bolje rasporediti govornike za svečane prilike tako, da se ne dogadaju nemogućnosti pa da članovi udruženja, koji su prije podne kritikovali rad uprave, naveče pozdravljaju najvišeg predstavnika državne vlasti — u ime udruženja.

Ugrenović.

Pitanje izobrazbe lugarskog i tehničko pomoćnog osoblja.

U našoj struci ima više pitanja, koja su još i prije prevrata željno čekala svoje riješenje. Momenat stvaranja naše nove države povećao je broj tih neriješenih, aktuelnih pitanja, a raznolikost šum. gospodarenja u raznim krajevima oteščava njihovo jednolično riješenje.

Među takova pitanja moramo ubrojiti i izobrazbu našeg lugarskog i tehničko pomoćnog osoblja, koja je u pojedinim krajevima naše domovine raznolika, a nije svadje udešena prema faktičnim potrebama šum. struke. U šumarskim krugovima Hrv. i Slavonije, gdje je bio izraziti nadšumarski sistem, se je odavna osjećala potreba, da se izobrazbi lugarskog osoblja posveti dolična pažnja, jer na cijelom teritoriju Hrv. i Slav. nije postojala ni jedna jedina lugarnica, te se je lug. osoblje rekrutovalo iz pohađača privatnih tečajeva i pisara šumarija, koji redovito nisu posjedovali veće školske spreme od osnovne škole.

U drugim krajevima kao n. pr. u Bosni, gdje je postojala neka kombinacija nadšumarskog i šumarničkog sistema, postojala je srednja šumarska škola, za koju se zahtijevalo četiri razreda srednje škole; u Sloveniji nije postojala srednja škola, ali su se primali u službu apsolventi srednjih škola iz inozemstva.

U Srbiji je postojala lugarska škola u Aleksincu.

Upravitelj te škole g. inšpektor Sava Vučetić, upravio je Ministarstvu šuma i rudnika još u oktobru 1920. dolje navedeni akt u ovom pitanju, no taj je korak ostao bez uspjeha.

GLAVNOJ ŠUMARSKOJ DIREKCIJI

BEOGRAD.

Završenjem II. kursa praktične Šumarske škole u Aleksincu i Skoplju krajem novembra i decembra biće izbačeno oko 200 novih čuvara drž. šuma. Mislim da ovime nije popunjen broj naročito u Makedoniji, Crnoj Gori, i Vojvodini. Sem toga veliki broj čuvara šuma biće izbačen, a mnogim iznurenim treba dati penziju; mnoge za terensku službu više nesposobne treba prvenstveno upotrebiti za administrativnu službu; više njih biće kao nesavesni za svadga otpušteni; po neki će čak napustiti šumarstvo; izvesni broj stupiće u kurs; procenat umiranja biće poslije svih nedača veći i. t. d. Sa svega prednjeg nalazim, da je bezuslovno potrebno, da jedna praktična Šumarska škola stalno radi.

Najpodesnije mesto jeste Aleksinac, u sredini je i ima najviše objekata za demonstrativno i praktično učenje.

Vreme od 6 meseci je i suviše kratko, da bi mogli pribaviti najpotrebnijeg znanja.

Po predlogu ove uprave, da se uporedo otvori i produženi kurs, Glavna Šumarska Direkcija pod brojem 21074 od 15. II. 1920. u tački 5 rešila je:

»Da se za sada produženi — viši kurs za šumarske dijurniste ne otvara, već da se to učini doneće, kad se nadu pogodni kandidati za taj kurs, i prikupe temeljni verni podaci koji su potrebni za njihov izbor, koji se ima izvršiti vrlo oprezno s obzirom na potrebe i cilj, kome su šumarski dijurnisti kao takovi namenjeni.«

Naše šumarstvo i suviše oskudeva u stručnom osoblju i to i kvalitativno i kvantitativno. Priliv je veoma slab, da se jedva nadoknuje rashod. Međutim ogromni i neodložni nas zadaci očekuju.

Uverena sam, da ove praznine mogu vrlo dobro popuniti praktični službenici, za predstojeće poslove naročito izobraženi. I u Nemačkoj pored stručno obrazovanih šumara ima i praktičnih šumara (Forstlehrling, Förster-kandidat i Förster).

Ovom prilikom kazujem na čl. 29, 30 i 31. finansijskog zakona, koji govore o katastru. Uz pripomoć ove organizacije i uporedo s njenim radom možemo najbolje i najlakše izvršiti ograničenje šuma, premer i taksaciju. Da bi se postigao daljnji napredak u šumarstvu neminovalo je potrebno, da eksplatacija postepeno prede u državne ruke. I za to nam je potrebno mnogo osoblja, u tom pravcu naročito izobraženog.

Sa svega prednjeg čast mi je predložiti sledeće:

1. Da se u Aleksineu osnuje stalna praktična šumarska škola za šumare drž. šuma i uporedo viši kurs za šumarske dijurniste.

2. Da obadva traju po godinu dana; šest meseci je i odviše malo.

3. Da predavanja na obadva kursa počinju početkom januara i da se svršavaju krajem godine.

Da za to vreme učenici oba kursa izdrže tri jednomesečna praktična vežbanja: u proleće, ljetno i pod jesen.

4. Da izbor daka bude izvršen u Aleksineu komisijski što pažljivije i savesnije, radi čega imaju svi lično predstati. Uvideo sam, da izvesne uprave vrlo slabu pažnju obraćaju na izbor.

5. Da se u niži kurs primi do 50 učenika pod dosadanjim uslovima, a na viši kurs do 30 učenika pod uslovima:

a) da su kvalifikovani čuvari drž. šuma,

b) da su duševno i telesno potpuno zdravi,

c) da nisu stariji od 40 godina,

d) da imaju prvo dobar rukopis i da su po mogućnosti svršili koji razred gimnazije,

e) da nisu u veoma nezgodnim finansijskim prilikama, koje bi ih sprečavale, da se sasvim posvete budućem poslu,

f) da službenici (žandarmi i radnici), primljeni na niži kurs, ne zadržavaju svoje prinadležnosti za vreme školovanja, a primljeni na viši kurs, da zadržavaju svoje prinadležnosti.

7. Da za upravnika škole bude postavljeno naročito lice, koje se neće opterećavati drugim dužnostima.

Škola u Skoplju mogla bi se ukinuti ili da održe još jedan kurs na koji bi se primilo samo kandidate iz Makedonije, Stare Srbije i Crne Gore. Da bi se ovi kandidati privukli, mogle bi se naročite privilegije predviđeti.

Što se tiče završenja II. kursa podnet je predlog pod brojem 662 od današnjeg, a za budžet pod br. 661 od 20. X. 1920.

Zgrada još nije osigurana. Pod sutrašnjim biće podnjet izveštaj i predlog.

Molim da se dostavi što pre rešenje, kako bi se blagovremeno mogao objaviti konkurs za III. kurs niže škole i za I. viši kurs.

Aleksinac, 20. oktobra 1920.

Upravnik škole.

GLAVNOJ ŠUMARSKOJ DIREKCIJI

BEOGRAD.

Prema članovima 29, 30 in 31, predloga finansijskog zakona za 1920./21. god. ima se odmah pristupiti izvođenju katastra. Za ove poslove propisaće se naročiti pravilnik, ustanoviće se oblasne sreske katastarske uprave, a da bi se što pre dobilo potrebno osoblje, ustanoviće se srednja stručna geometarska škola.

Ovo je zgodna prilika, koju ne smemo prepustiti, ako hoćemo, da uz pripomoć ove organizacije i uporedo s njenim radom najbrže i najlakše izvršimo ograničenje šuma, premer i izradu situacionih karata, pa i samu taksaciju.

Ukazujući na prednje, čast mi je predložiti:

1. Da tehničko odelenje glavne šumarske direkcije sudjeluje u izradi pravilnika tako, da se omogući, da se ovaj za državne šume svrši onako, kako to zahtijevaju interesi šumarstva i propisi nauke o uredenju šuma. Tako će se jednim mahom zadovoljiti zahtjevu opšte privrede, minist. financija a i specijalno šumarstva.

2. Da se usvoji predlog Upravnika Praktične Šumarske Škole u Aleksincu br. 663 od 20. okt. 1920. god. o otvaranju Više Prakt. Šumar. Škole. Program prvog tečaja imao bi biti čisto geometarsko taksarski. Ostali tečajevi mogli bi imati za cilj eksploataciju šuma, podizanje i negu šume, građevinarstva i. t. d.

3. Da se katastarska organizacija za izvođenje posla u drž. šumama potpomogne potrebnim brojem šumarskog osoblja n. p. za svaku oblast po jedan diplomirani šumar i 3—4 dijurniste sa svršenim geometarsko-taksarskim tečajem Više Prakt. Šumar. Škole.

4. Da se još sad odredi potreban broj mlađih diplomiranih šumara, koji bi se imali pridodati taksarskoj organizaciji i da se isti propuste kroz jedan kraći kurs (n. pr. 2—3 meseca sa naročitim programom).

Mogao bi se koji poslati i u inozemstvo.

5. Da se za ograničenje propiše i usvoji kakav skraćeni postupak, pa ma se i manje ograničilo za državu, samo da se jednom oslobođimo servituta, da se izbegnu ovoliki sukobi i izlišan broj posala i da se omogući racionalan rad.

Sve dok se ovo ne uradi, ne može biti govora o kakvom radu i napretku šumarstva.

Aleksinac, 11. XI. 1920. god.

Okružni šumar: Vučetić, v. r.

J. Š. U. je osjećalo potrebu, da se pitanje lug. izobrazbe čim prije riješi. Prilika se pružila povodom predstavke g. Vučetića na glavnu upravu udruženja, uslijed koje pozvana je VIII. sekcija, da to pitanje raspravi i izade pred ovogodišnju glavnu skupštinu s konkretnim predlogom. Stiglo je više referata od članova sekcije, ali glavna skupština u Beogradu nije htjela da to važno pi-

tanje naprečac riješi, jer su mnijenja pojedinih članova stajala u velikoj opreci. Zaključeno je, da se stvar prije konačnog riješenja u javnosti što temeljitiče raspravi.

Da se to postigne, donijet ćemo referate predložene VIII. sekciji za pojedine krajeve te pozivamo i ostalu gg. kolege, da o tom važnom pitanju iznesu svoje mnijenje.

Referat prof. Drag. Vesely-a (Sarajevo):

Obzirom na poziv u 7. broju našega lista i predloge g. inž. Save Vučetića, koje sam imao prilike da pročitam, čast mi je, da Pročelnistvu sekcije kao član ove sekcije uputim stručno mnijenje o uredenju obuke tehničko-pomoćnoga i lugarskog osoblja.

Ovim se pitanjem bavim već nekoliko godina. Imao sam kao nastavnik na Sarajevskoj šum. školi prilike, da steknem prakse tokom obuke, upoznao sam prije svoje nastavničke karijere u praksi od oko 15 godina na najraznoličnijim mjestima u bos. drž. službi prednosti i mane u organizaciji naše šum. službe, a nastojao sam, da se upoznam također organizacijom šum. službe i nastave u drugim državama.

U predmetu organizacije i obuke tehničko-pomoćnoga i lugarskog osoblja napisao sam opširnu raspravu u 5. i 6. broju prošloga godišta »Jugosl. Šume« pod naslovom: »Šumarska škola u Sarajevu« te mi ne preostaje ino, no da taj članak postavim na širu bazu.

Gospodu, koja ovaj referat čitaju, a u načelu su možda drugih nazora, molim, da ga a limine ne osude, nego da mu posvete pozornosti do kraja. Naša je država velika, prilike su u pojedinim zemljama, koje su došle pod zajedničku upravu, tako razne, da će gospoda na kraju promatranja referat prosuditi možda drugačije, no što im se na prvi mah čini.

Niz radnika na polju šumarstva sadržaje u praksi sve nijanse od čisto manualnoga šum. radnika, do najviše centralne uprave. Pojedine kategorije prelaze jedna u drugu tako, da nije apsolutno moguće potegnuti oštре granice između pojedinih stepena. Na nama je, da ih stvorimo!

Mislim, da se svi slažemo u tome, da položimo šumsko-upravnu službu u ruke visokoškolaca, jer radimo za budućnost, pa nećemo da zaostanemo za ostalim naprednim državama.

Jesmo li se odlučili na to, odlučili smo, da srednjoškolcima u smislu dosadašnje spreme na šum. srednjim školama t. j. upravnim činovnicima, kojima su najnaprednije države do još prije nekoliko decenija isključivo postizavale svoje uspjehe, nema uz visokoškolca mjesta u drž. šum. službi.

Šumarski srednjoškolac sa 4 razr. opći i 4 razr. stručne srednjoškolske spreme je stručnjak, koji samostalno rješava i komplikovane probleme na polju šumarstva. Uz visokoškolaca se zato nemože postaviti, jer će ga prednost, koja pripada visokoškolcu, koji obično obavlja službu, koju je u stanju i on istotako

da vrši, ozlovoljiti i onda, ako se srednjoškolcu osigura relativno lijep položaj.

Stvorimo li šumarsku srednju školu, ostaja za visokoškolca ono, što je u vojski bivše A. U. Monarhije bio »Generalstab«, onda zatvorimo našu visoku školu i šaljimo nekoliko đaka na šumarske visoke škole u inozemstvu.

Polazim dakle sa gledišta, da upravna služba leži u rukama visokogolaca, skupoga, ali najboljega materijala, kojima treba da dodijelimo potrebno pomoćno osoblje, a to je zadaća ovoga referata.

Ima li možda ko — tvrdo sam uvjeren, da je to velika mađina — koji se zalaže sa šum. srednju školu u dosadašnjem smislu, neka ga ne buni ovo prethodno razlaganje, jer je navedeno samo kao jedan od faktora, koji utječu na spremu i organizaciju šum. pomoćnog osoblja.

Najmjerođavniji je faktor površina i polozaj naših šuma, stanje komunikacija i kao posljedica svega intenzivnost gospodarenja.

Bez obzira na način organizacije šumarske službe mora da računamo sa ogromnim šumskim površinama, koje treba da se privedu uređenome gospodarenju i to sa površinama, koje će se velikim dijelom tek otvoriti prometu.

Mora da uvažimo, da šumske kompleksi nijesu komasirani, nego između njih leže pašnjaci, pusta zemlja, a i zemljista druge vrsti kulture, tako da ne dolazi u obzir samo šumska površina, nego skoro ukupna površina naše kraljevine.

Za ovu ogromnu površinu treba da stvorimo prikladan aparat obzirom na upravu poslovanja i zaštitu ne izgubivši pri tome sa vida, da ćemo morati istom izgraditi i one glavne pruge, uz koje će se tek vremenom da izgradi prometna mreža, da će naša generacija proći prije no što se uredi intenzivno gospodarenje.

Ovo je pogled na našu kraljevinu kao cjelinu, drugačije izgleda u Sloveniji, Hrvatskoj, Slavoniji i Bačkoj. Tamo imamo više ili manje intenzivno gospodarenje na manjim površinama.

Moramo da uvažimo zahtjeve, koje stavlja ova raznoličnost na organizaciju šum. službe.

Pri intenzivnom gospodarenju vodi upravitelj sam ukupni posao. Srazmjerno mala površina omogućuje, da on osobno utječe na svaki posao. On treba osoblje za šumsku zaštitu, koje će osim toga biti u stanju, da pod upraviteljevim neprestanim utjecanjem sudjeluje izvršavajući njegove naloge također pri ostalim šum. poslovima.

Ovim zahtjevima odgovaraju lugari i nadlugari. Sprema: osnovna škola i kurz u odrasloj dobi.

Pri ekstenzivnom gospodarenju, a ne smijemo zaboraviti, da ovamo spada ukupna površina naše kraljevine osim navedenih zemalja, područena je upravnom činovniku ogromna površina od 20.000—50.000 i više hektara. Uz navedene okolnosti, koje uvjetuju ekstenzivno gospodarenje, potpuno je

opravdano, da je tome tako i ne bi smjelo da bude drugačije. Međutim aparat treba ovdje da je drugi, da se približava sistemu šum, ureda odnosno rev. šumara.

Upravni činovnik mora da ima nekoliko općenito i stručno dobro spremnih pomoćnih činovnika, koji su u stanju, da po njegovim direktivama samostalno i stručno rade te da osim toga neposredno nadziru i upućuju podređeno im zaštitno osoblje.

Uvaživši ovo ima da se šumsko pomoćno i zaštitno osoblje razvrstava ovako:

Treba oštros razlikovati dvije kategorije: jedno su lugari i nadlugari, a drugo šumari.

Premda je u praksi prelaz od jedne kategorije drugoj često neprimjetiv kao što ni onaj od revirnoga šumara upravnomu činovniku, ipak je razlika između prve dvije kategorije vrlo velika.

Lugari su službenik sa najnižom općom spremom — osnovnom školom. Kao odrastao čovjek stekao je najprimitivniju stručnu spremu u praksi i kurzu, koji obično traje od 5 mjeseci do jedne godine. Kako je malen opseg općega i stručnoga znanja, koji se tome osoblju može u navedeno vrijeme da predaje, lako je razumljivo, jer je prema maloj općoj spremi i prama tome, da su frekventanti takvoga kurza odrasli ljudi, nenavikli nastavi i učenju, nastava tegotna, a osim toga u to kratko vrijeme mora da podijeli na stručnu nastavu i poučavanje u potrebnim općim disciplinama uvaživši, da su frekventanti svršili samo osnovnu školu i to kao djeca tako, da sada treba opetovati još i gradivo osnovne škole.

Ovi se organi u praksi usavršavaju u toliko, kako će moći da polože niži državni ispit. Ovako ispitani lugari postaju vremenom nadlugari te time dolaze u kategoriju podčinovnika. (Kako će kasnije navesti bilo bi bolje, da mjesto ovih naslova uvedemo pom. lugar i lugar.)

Kolikogod je ono osoblje dobro sposobno za šumsku zaštitnu službu, to se može da upotrijebi u tehničko-pomoćnoj službi samo pod neprestanim, neposrednim nadzorom šumara ili šum, upravnog činovnika.

Upravno će osoblje sa ovakim pomoćnim osobljem postići lijeplji uspjeh pri intenzivnome gospodarenju, gdje će pri malome gospodarskome kotaru upravitelj lako biti u stanju, da neprestano neposredno utječe na poslovanje toga osoblja.

Gdjegod je gospodarstveni kotar tako velik, da upravitelj uz najbolju volju fizično nije u stanju, da lično utječe na izvršavanje svakoga posla, neophodno su mu potrebni osim lugara još i pomoćni organi, u čijim rukama leži samostalno provadjanje naredenih poslova i neposredno nadziranje i upućivanje velikoga broja zaštitnog osoblja.

Ovakovi organi nikako nemogu da budu lugari ili nadlugari sa osnovnom školom i lugarskim tečajem koji znaju čitati i pisati, osnovne vrste računa i posjeduju samo najprimitivnije pojmove svoje stručne znanosti — sve to još uz opći vrlo uski hori-

zont — nego šumari, činovnici nižih razreda (XI.—IX.), koji će biti u stanju, da izvadaju naloge osobno ili pomoću podređenih lugara i nadlugaru i to samostalno i stručno te da direktno nadziru i upućuju podređeno im zaštitno osoblje.

Ovakovi su nam organi ne samo nužni, nego neophodno potrebni u cijeloj kraljevini osim navedenih zemalja, a i tamo će često dobro doći, ako se poslovanje uredi po Taylorovom sistemu tako, da upravitelju ostanu samo oni poslovi, za koje treba spremi i horizont visoke škole.

U Bosni i Hercegovini leži težiste poslovanja na ovim organima, među kojima je do najnovije prošlosti bio još i velik broj šumarskih srednjoškolaca i stranih šumara, ljudi, od kojih mnogi imadu i više od četiri razreda srednje škole osim svoje stručne spreme.

Šumar treba da je činovnik sa općom građanskom spremom to jest građanskom školom ili školom, koja toj spremi odgovara (trg. škola, 4 razr. gimn. ili realke). On je u šumarskoj školi za vrijeme od dvije godine stekao temeljitu i opširnu teoretičku i praktičnu stručnu spremu, jer je to vrijeme upotrijebljeno skoro isključivo za stručnu spremu, dočim je potrebna opća spremi postignuta već građanskom školom.

Nastava je olakšana i uspješnija, jer se neprekidno priključuje nastavi građanske ili srednje škole, a mlađi se između apsolventata, koji svrše tu šoklu u dobi od 17—24 godine, mogu u prvu vrijeme izvrsno da upotrijebe kao pomoćne sile u kancelarijama, koje se sile kod nas baš sada osobito traže, a osim toga je to vrlo povoljno i pogledom na praksu ovih organa.

Namještenje treba da uslijedi u svojstvu činovničkoga aspiranta sa naslovom šumarski pomoćnik, a napredovanje treba da uslijedi pod naslovom šumar (o tome naslovu vidi pri kraju referata) XI., X. i IX. čin. razred, kako te kategorije šumara u Bosni i Hercegovini i sada postoje.

Na ovaj se način apsolventima građanske škole i nižih razreda srednjih škola pruža prilika, da se obrate i kojoj drugoj osim manipulativne službe, a s druge je strane isključeno, da se ovi organi takme u ma kojem pogledu sa visokoškolcima ili da se među tim organima pokaže neko nezadovoljstvo, jer ovaka karijera potpuno odgovara njihovoj spremi, a osim toga znadu unaprijed i oni i njihovi staratelji točno, kakova je karijera pred njima.

Mogao bi neko misliti, da bi bilo moguće, da se prednabrazba reducira možda na dva razreda srednje škole. U tome bi se slučaju djeca od 12—14 godina morala da posvete kako vome zvanju prije nego li dodu u šumarsku školu, čime bi šumarski kurz ili školu opet pohađali kao odrasli ljudi, koji se teško privikavaju na učenje i koji su zaboravili ono, što su, negda u školi naučili, što donosi sa sobom sve nepovoljnosti, kako su opisane pri kurzu za zaštitno osoblje.

Odgajanje šumara u gornjem smislu produkat je mnogogodišnjeg iskustva, u kojem su prakticirane razne metode obuke

od srednje škole sa 3 i 4 razreda do šumarskog kurza od 3 semestra i lugarskog tečaja, a plod je tih pokusa šumarska škola u Sarajevu, koja je proizašla iz bivše šumarske srednje škole te zavod postoji već preko 30 godina. U ovome je vremenu podignuta uzorna i pokusna ploha za praktične vježbe u gojenju, ploha za vježbe u pošumljivanju krša, koja već pokazuje visoka stabla, rasadnik, a osim toga i veliki park, koji reprezentira sve važnije vrsti drveća i grmlja. (Stariji je još od šumarske škole te sadržaje drveće svake dobi.) Ovo su prednosti te škole, koje se odmah nanovo uopće nemogu da stvore, jer iziskuju vrijeme od mnogo decenija, ali osim toga posjeduje gornji zavod i bogate i skupocjene zbirke i učila, kako su ostala od bivše šum. srednje škole. Obzirom na zoologiju, geologiju, mineralogiju i tlomerstvo stoe školi na raspoloženje bogate divno uređene zbirke zemaljskog muzeja.

U koliko sam orijentiran ova šumarska škola pogledom na predspremu i nastavni plan prednjači svim sličnim zavodima u drugim državama, a zašto mi baš treba da imamo ovako spremnih šumara, jasno proizlazi iz gornjega razlaganja.

Krajem ove školske godine ukinuta je šumarska škola u Sarajevu u svojem dosadašnjem obliku te se od 1. oktobra ima držati kurz od 10 mjeseci za najbolje između lugara, kako će se spremiti za tehničko pomoćnu službu.

Pogledom na obuku navedenih dvaju kategorija stojim na principu, da se ima bezuvjetno da obavi u obliku škole, ne možda, da se takova škola ili kurz priključi kakovoj šumskoj upravi, gde će frekventanti sami obavljati potrebne radnje. Dje-lokrug je svake šumske uprave omeđen, poslovi se ponavljaju, tako da je ovaj način nastave uz neke samo prednosti skopčan velikim balastom, radi čega je već odavna zabačen. Škola treba da imade dovoljnu površinu ili površine »Lehrrevir« u blizini (kako je to kod nas u Sarajevu), a putem ekskurzija će se posjetiti sve bliže šumske uprave i poduzeća tako, da će daci vidjeti sve, što tamo mogu da vide.

Za ekskurzije nije dobro opredjeliti stanovito vrijeme in continuo, nego će se prema sredstvima, koja stoje na raspoređenju obavljati tada i u toliko hipova, kako će se u najkraćem vremenu postići najbolji uspjeh.

Između pojedinih godišta nastave, a isto između kurzova moraju bezuvjetno da se uvrste ferije. To zna najbolje procijeniti svaki nastavnik, jer je neophodno potrebno, da se dacima početkom svake sezone ponovnim početkom rada iza odmorne sezone da onaj polet, ona krepka sila za novi rad, koja se inače priključenjem jednoga kurza uz drugi apsolutno ne bi mogla pružiti sa strane nastavnika.

Osim toga se nastavnicima za vrijeme nastave nemože da podijeli dopust, radi čega imaju ferije da zamijene vrijeme do-

pusta. Međutim je to sve tako opće priznato, da je izlišno dokazivanje.

Prema navedenom moj je predlog:

1. da se pitanje organizacije i spreme pomoćnoga i zaštitnoga osoblja riješi jedinstveno za cijelu kraljevinu tako, da imamo navedene, jednu od druge oštro odvojene dvije kategorije: šumare i lugare (nadlugare), a koliko će se organa koje katgorije gdje upotrebljavati ovisi o intenzivnosti odnosno ekstenzivnosti gospodarenja;

2. da Sarajevska šum. škola, koja je za naše svrhe uzorno uređena, a zasada je zatvorena, produži svoje djelovanje sa neznatnim promjenama u nastavnom planu, koje su se pokazale korisnim tokom nastave;

3. da se u Srbiji osnuje slična škola, jer je potreba na ovome osoblju velika, a Sarajevska škola otprema godišnje 20—25 apsolventata i ne bi bilo uputno, da se ovaj broj znatno povisi, jer je na veliku štetu spreme pojedinca;

4. da se osnuju u pojedinim zemljama prema potrebi s t a l n e lugarske škole (tečajevi) od 5 mjeseci ili 10 mjeseci, u koje će se slati osobe, koje su svršile osnovnu školu, a imaju već nešto prakse.

Na ovaj način dobicemo pod 2 i 3 također i ono osoblje, koje g. inž. Vučetić želi za ograničavanje taksacija, eksploracija i. t. d. i to općenito i stručno potpuno spremno.

Time završujem svoj referat i ostaje mi još samo da usput navedem nešto, što zapravo spada u š. terminologiju.

Pod nazivom »šumar« razumijevaju kod nas najširi slojevi, ako se još što ne nadoda (okružni ili nadšumar) obično niže kategorije te struke te bi se ta riječ pokrivala donekle sa riječju »Förster«, »Forstwartz«, a među narodom zovu tako i lugare.

Za pojam »Forstwirt« nemamo riječi, a ja bi predložio, da tu upotrijebimo riječ, kojom prevadamo njemački naslov »Forstmeister«, a to je »šumarnik«, jer je za nas kud i kamo važniji pojam »Forstwirt« od naslova »Forstmeister«.

Na taj način ćemo rastaviti upravne činovnike »šumarnike« od poslovnih i pomoćnih činovnika »šumara«, a one opet od kategorije lugara (nadlugara), a biti ćemo i u stanju, da izrazimo pojam »geprüfter Forstwirt« kao »ispitani šumarnik«.

Istome cilju vodi i drugi put da naziv »šumar« rezerviramo upravnim činovnicima, a za pomoćno osoblje da usvojimo naslov »podšumar«; međutim gornje mi se rješenje čini povoljnije.

Naziv »šum. dijurnista«, koji navada inž. Vučetić, ne mogu da zagovaram s razloga, što se i ostali dijurnisti-dnevničari bore proti tome nazivu i to punim pravom, jer oni obično nijesu dnevničari (nadničari), nego rade uz mjesecnu ili godišnju platu ili su dapače definitivno namješteni sa pravom na mirovinu.

Isto bismo i naslov »nadlugar« mogli sasvim izbaciti, nazavši osoblje navedene najniže kategorije »pomoćni lugari«, a dok produ kroz tečaj, lugari.

Prema teme bi se šumarsko osoblje dijelilo u šumarnike, šumare i lugare.

Ing. Janko Urbas (Maribor):

Na poziv v Šumarskem listu br. 7 predložim v naslednjem mišljenje, kako bi se naj v naši državi rešilo vprašanje izobrazbe logarskega in tehnično pomožnega osobja.

Izobrazba logarskega in tehnično pomožnega osobja mora biti odvisna od delokroga, ki je tem organom odkazan pri gozdnom gospodarstvu, ne pa od gozdnogospodarskih odnošajev, ki sedaj obstojajo v posameznih pokrajinah. Mnenja sem torej, da se mora ta delokrog določiti jednotno za celo državo in vsled tega tudi zahtevati za to osobje jednotna izobrazba.

Ta delokrog naj obsega gozdno varstvo, nadzorovanje gozdnega delavstva ter izvrševanje vseh od gozdarskega oskrbnika odrejenih pomožnih del predvsem v gozdu, po potrebi pa tudi v pisarni. — Logarsko osobje mora natančno poznati gozdne razmere, za katere mora imeti toliko razumevanja, da more gozd. oskrbnika opozoriti na prikladnost in možnost izvršitve gozdnogospodarskih odredb, kar je važno posebno pri ekstenzivnem gospodarstvu. — Izobrazba mora biti torej predvsem strokovno praktična, ki se mora na teoretično gozdnotehnično znanje opirati le v toliko, v kolikor je to potrebno za pravilno razumevanje pri izvršitvi odkazanih pomožnih del v gozdu ter deloma v pisarni.

Mišljeno je, da stoji logarsko in tehnično pomožno osobje pod neposrednim vodstvom gozd. oskrbnika-tehnika, pri občinskih gozdovih z ekstenzivnim gospodarstvom je pa tudi mogoče, da mora včasih to osobje samostojno odločevati, posebno v nujnih slučajih, kar pa bi brez primerne gozdnotehnične predizobrazbe nikakor ne bilo v prid racionalnega gozdnega gospodarstva.

Potrebno izobrazbo si more to osobje pridobiti na podlagi primerenega splošnega znanja le v gozdarskih šolah.

Te gozdarske šole naj bodo zasnovane na širši podlagi. Absolventi gozdarskih šol naj ne dajejo samo državi in večjim zasebnim gozdnim posestvom praktično in teoretično dobro izšolan logarsko pomožno osobje, temveč tudi našim kmetskim gozdnim posestvom dobre gozdarje. — Sinovom naših kmetskih posestev se mora torej dati možnost si iz gozdarstva pridobiti tisto strokovno znanje, ki ga rabijo za racionalno samostojno vodstvo svojih gozdnih kmetij. Ta slučaj je posebno za gozdnoposestne razmere v Sloveniji velike važnosti.

Število gozdarskih šol in njenih gojencev mora biti omejeno in odvisno deloma od števila logarskega osobja, ki se ga rabi v javni in zasebni gozdarski službi, deloma od števila obstoječih

gozdnih kmetij. — Ne sme biti namen gozdarskih šol producirati številno, temveč dobro logarsko osobje in le v toliki izmeri, kakor se ga bode moglo stalno zaposliti.

Z gozdarsko šolo mora biti združen primerno velik šolski gozd, ki služi obenem kot poiskuševališče za najvažnejše gozdarske potrebe tamkajšnje pokrajine, nadalje gozdna drevesnica.

Priporočljivo bi bilo, če bi se z gozdarsko šolo združili nadleževalni tečaji za tiste absolvente gozdarske šole, ki hočejo s tem doseči po primerno dolgem praktičnem službovanju in če so ta tečaj dovršili z dobrim uspehom, usposobljenost za samostojno vodstvo manjših gozdnih posestev.

Gozdarska šola bodi zavod, pri gojencih naj se vzdržuje stroga disciplina.

Absolventi gozdarske šole naj se uporablajo najprej v pisarni ter sele nato pri praktičnih delih v gozdu, katerim je prispevati pomožna dela pri sestavi gospodarskih osnov.

V podrobнем je izobrazba logarskega in tehnično pomožnega osobja namišljena sledeče: Za sprejem v gozdarsko šolo se naj zahteva najmanj dovršena brzredna ljudska šola, telesna usposobljenost, moralična nepokvarjenost, starost 16 do 24 let. Poduk na gozdarski šoli bodi 21 leten in predvsem praktičen. — Teoretični poduk bi naj obsegal razun splošne matematike, prirodoznanstva, geografijske in zgodovine, risanja, predvsem strokovna znanstva iz gozdoreje, gozdnega varstva, izrabe gozdov in gozdnih produktov, gozdnega gospodarstva, gozdnih zakonov in lovstva. Kot postranski predmet bi se naj podučevalo poljedelstvo, planšarstvo, ribarstvo in čebelarstvo.

Če je gozdarski šoli priklopljen nadleževalni tečaj, bi ta trajal 1 leto. Obisk tega tečaja pa bi bil doposten samo tistim, ki so z dobrim uspehom dovršili gozdarsko šolo. Koncem nadleževalnega tečaja je splošen izpit.

Le absolventi takšnih gozdarskih šol bodo mogli s razumevanjem vršiti svojo službo in sodelovati za povzdigo produkcije in pravilne izrabe gozdnih produktov. Nikakor pa ne morejo mesta logarskega in tehnično pomožnega osobja zavzemati strokovno neizšolani orožniki (žandarmi) ali certifikatisti, kakor so bili v rabi pri bivši avstrijski upravi.

Ni pa tudi upravičeno, da bi se tem gozdarskim šolam dal naslov srednje ali celo višje praktične šole, ker se za vsprejem v to šolo zahteva ljudskošolska izobrazba in je njen namen vzgajati dobro gozdarsko pomožno osobje.

Končno bodi omenjeno, da nikakor ne odgovarja namenu gozdarske šole, če se vodstvo te šole združi s oskrbniškim mestom jedne ali druge državne posesti, ker so oskrbniki domen tako zaposleni z upravo teh posestev, da ne morejo posvečati poduku tiste pažnje, ki je potrebna za doseg nameravanega uspeha, in ker navadno v teh slučajih odteguje gojence vsled uporabe pri gospodarstvu od rednega poduka. Vodstvo te šole mora torej biti neodvisno od drugih poslov, ki niso v neposredni zvezi z podukom na tej šoli.

(Nastavite se.)

Ing. Žarko Miletić — Ing. Milan Marinović (Zagreb):

Izgradnja šumskih prometila.

Važnost prometila.

U članku »Ideja potrajanosti u nauci o uređivanju šuma«, izašlo u 5. i 6. broju »Šumarskog lista«, istakli smo, da je najveća zapreka povoljnom iskorištenju etata velikih šumskih kompleksa pomanjkanje ili potpuna nestašica prikladnih šumskih prometila. Naveli smo nadalje, da je pitanje izgradnje prometila naše najaktualnije savremeno pitanje, o čijem valjanom rješenju ovisi prosperitet i budućnost čitavog našeg, a pogotovo državnog šumskog gospodarstva.

Šuma bez prometila vrijedi malo ili ništa, ona je mrtvi kapital, koji ne nosi nikakove koristi. Tek silnoj regenerativnoj sposobnosti šume ima se zahvaliti, da se šuma kao takova održi te da ne propada. Dolazimo do tipa prašume, koja je anahronizam u današnjem vremenu.

Javni su putevi i ostala prometila žile kucavice privrednog života neke zemlje; ona su najbolje mjerilo za prosuđenje bila privrednog života i kulturnog stanja nekog naroda. Isto tako možemo i po šumskim prometilima da prosudimo stepen i razvoj šumskog gospodarstva te njegovu rentabilnost. Slaba i nerazvijena šumska prometila znak su nerazvijenog, primitivnog šumskog gospodarenja, koje u povodu toga ne daje onih prihoda, koje bi moralo da daje.

Šumsko gospodarenje proizvaja »masenartikle«, te je najvažnije pitanje: dovesti ih na tržište.

Taj faktor, dovoz do tržišta, igrao je uvijek, a pogosto danas igra najveću ulogu kod određenja cijena drvetu u šumi.

Bez prikladnih prometila nema sustavnog, intenzivnog gospodarenja; čitavo iskorištanje u tom slučaju poprima vid »Raubwirtschaft-a«, u kojem se siječe bez sistema i reda, često i nezrele, bliže sastojine, dok se u udaljenijim prijedjelima ostavljaju prezrele šume, da se same ruše od starosti.

Važnost prometila po šumu i financijalni uspjeh gospodarenja je tako evidentna, da je to suvišno na široko razlagati. Radi se jedino o tome, da se nadu putevi i sretstva, kako da se dode do njih. U stranim, naprednjim zemljama je pitanje prometila već riješeno pitanje, pa ne će biti na odmet, ako pogledamo, kolika se je važnost posvećivala tome pitanju i kako su ondje dolazili do sretstava, potrebnih za izgradnju putne mreže.

Šumske investicije u stranim zemljama.

a) Njemačka i Austrija.

Već odavna se uvidjela važnost prometila u stranim zemljama te se njihovoj sistematskoj izgradnji posvećivala najveća pažnja. Mnogobrojna prometila presijecaju šumske komplekse, tako da izvoz drva ne zadaje nikakovih većih poteškoća. Donsamo neke podatke o investicijama u njemačkim državnim šumama prema Schwappachu:¹

Država	Površina državnih šuma ha	Na gradnju puteva potrošeno: na 1 ha maraka godišnje		Čisti prihod po ha maraka	
		od 1886.—1905. godišnje	1908.	od 1886.—1905. godišnje	1908.
Pruska	2,951.794	1·20—1·80	1·82	8·00—24·00	23·53
Bavarska	937.032	1·10—1·80	2·05	14·00—25·00	26·26
Würtemberg	196.025	2·80—3·80	4·29	35·00—63·00	66·64
Saška	180.415	3·00—5·00	4·17	40·00—55·00	56·33
Elsas-Lotaringija . . .	154.916	1·40—3·40	2·06	17·50—44·00	24·42
Baden	95.296	3·40—5·70	5·10	27·00—50·00	47·09

Kako vidimo, velike su svote godišnje utrošene u izgradnju i uzdržavanje šumskih prometila; s druge je strane i čisti prihod znatno porasao, jer i ako su cijene drvetu uslijed devalvacije novca vremenom porasle, to ipak moramo viši prihod pripisati najvećim dijelom povoljnem utjecaju izgradnje prometila.

U Badenu je na šumskoj površini od okruglo 95.000 ha za navedenih 20 godina sagrađeno 1000 km puteva sa troškom od 5,300.000 M.; uslijed toga bilo je moguće povisiti redovni god. etat za 200.000 m³; čisti prihod — odbivši troškove investicija — podigao se godišnje za 2 mil. maraka, što za 20 godina iznosi 40 mil. maraka, naprava 5.3 mil. M. utrošenih na investicije. Vrijednost drveta narasla je sa 9·1 M. po 1 m³ u god. 1886. na 12·98 M. u godini 1905., dakle za 42·6%.

Navedeni podaci dovoljno osvijetljuju unosnost takovih investicija. Iza tolikih sigurnih uspjeha dan današnji u Badenu se ne mudruje mnogo, kad treba izgraditi kakav put, jer se drži sigurnim, da će se svakako rentirati i brzo isplatiti.

No ne samo na izgradnju novih, nego i na uzdržavanje postojećih puteva troše se velike svote. Tako je n. pr. u šumskoj upravi St. Blasien za vrijeme od 1898.—1907., a na površini od 3.600 ha, za gradnju puteva potrošeno godišnje popriječno 40.000 M (dakle više od 100 M po 1 ha), a za uzdržavanje godišnje

¹ Schwappach: Mitteilungen des deutschen Forstvereines 1910. — 4. svezak, saopćeno u djelu: Musznay: Erdőrendezésünk fejlesztéséről 1911. — Str. 61. — (O razvoju našeg uredenja šuma.)

16.500 M, što na 1 ha iznaša 4·58 M. To iznaša toliko, da bi se u jednoj našoj šumskoj upravi, velikoj 10.000 ha, za 10 godina na izgradnju prometila trebalo potrošiti 1.000.000 M., a za njihovo uzdržavanje god. 45.800 M., a to sve izrečeno u predratnoj vrijednosti novca!

Prema Kaánu¹ bilo je u Saskoj godine 1902. — 300 km usko-tračnih šumskih željeznica otvorenih i za javni saobraćaj; u Pruskoj se za vrijeme od 1892. do 1902. sagradilo 14 takovih željeznica uz inicijativu i potporu državnog šumarstva.

U badenskom Schwarzwaldu, u šumskoj upravi Herrenwiese, trošilo se g. 1907. po 1 ha 5·14 M samo na uzdržavanje puteva i ostalih prometila. Od svih njemačkih država u tom pravcu prednjači Baden, nu i ostale su države u posljednje vrijeme uložile znatnih svota u modernizovanje svojih šumskih prometila.

U Würtembergu je za vrijeme od 1896.—1902. godišnje utrošeno popriječno za novogradnju puteva 310.175 M, a na uzdržavanje već sagrađenih 330.280 M, dakle ukupno 640.455 M ili 3:40 M po 1 ha.²

Kao klasičan primjer za to, što se može postići jednim velikim, dobro smišljenim te provedenim investicionim planom, napominjemo Austriju. Usprkos velikih uređaja za splavljenje drva nikako se nije moglo postići intenzivnije gospodarenje, koje bi odbacivalo veće prihode iz državnih šuma te onih, koje stoje pod osobitim drž. nadzorom. Nastojalo se, da se od transporta drva vodom, prijede na otpremu suhim prometilima, te su se u jedan veliki investicioni program uvrstile sve nužne radnje za provedenje tih osnova. Međutim za provedenje toga velikog programa nedostajalo je glavno, a to su bila potrebna finansijska sretstva. Već su se poveli pregovori o tom, da se na te šume digne investicioni zajam, iz koga bi se sagradili predloženi putevi te željeznice. Do realizovanja toga zajma nije došlo, jer je g. 1895. i u parlamentu prodrlo shvaćanje o velikoj važnosti šumarstva u državnom gospodarstvu, te su u redovni državni budžet uvrštene znatne svote za izgradnju šumskih prometila.

To doba znači raskršće u razvoju austrijskog šumarstva. Velike investicije provedene su u alpinskim zemljama, a naročito u prostranim karpatskim šumama Galicije i Bukovine. U kratkom razdoblju od 1897.—1902. utrošeno je u Austriji (izuzev Bukovine) ukupno 12 mil. kruna za šumske investicije, što je vrlo velika svota za tadanje finansijske prilike te opću skupoću novca u to vrijeme.

Posljedice te dalekovidne investicione politike velikih konceptacija osjetiše se doskora: piljeno, jeftino drvo iz Galicije navalilo je kao bujica u Gornju Ugarsku, pogotovo prugama: Stanislaw — Körösmező te Uzsok — Lawov. I u slijedećim su godinama

¹ Kaán: Útc vagy vasút? (Put ili željeznica). Erdészeti Lapok 1902. VI. 659. str.

² Kaán: A kúlföld erdőgazdaság beruházásai (Šumske investicije u inostranstvu). Erd. Lapok 1901. XII. str. 1185.

stalno uvrštavane znatnije svote u redovni budžet, te je to nastojanje vlade naišlo na svestrano odobravanje i pobudu za još intenzivniji rad.

Uz gradnju šumskih prometila došle su zapadne države već odavna do spoznaje, da je sav posao, utrošen u gradnju tih prometila uzaludan, ako se šumski putevi ne dovedu u svezu s javnim prometilima. Šumoposjednik ne smije očekivati od siromašnih općina, da snose sve terete za popravke puteva i cesta, koji su često stradali u najvećoj mjeri baš uslijed izvoza šumskih proizvoda.

Zato vidimo, da njem. državni šum. erar troši velike svote u popravke i uzdržavanje javnih cesta i to ne samo za one, koje prolaze kroz drž. šume, nego i na one, koje su izvan šume, ali padaju u njihovu interesnu sferu.

Još 1857. godine naglašeno je načelo u Badenu, da treba dati doprinose za uzdržavanje takovih puteva,¹ a to načelo potvrđeno je u novije vrijeme i riječima, kao i djelom, jer je Baden u novije vrijeme izdavao za uzdržavanje javnih puteva gođišnje preko 100.000 K.² Austrijsko drž. šumarstvo, veli Kaán³ ne žali materijalnih sretstva, pomažući dizanje javnih puteva u šumskim predjelima, dapače nije rijedak slučaj, da samo gradi javne puteve na teret šum. erara, koje puteve onda prepušta općinama uz obvezu, da ih popravljaju pod nadzorom organa drž. šumarstva.

b) Šumske investicije u Bukovini.

Iz navedenih podataka vidimo lijepe primjere o velikom značenju šumskih prometila za razvoj šumskog gospodarenja u jednoj zemlji. Nu sve to iščezava prema uspjesima, koji su žilavim radom polučeni u Bukovini. Prema Opletalovim³ riječima je Bukovina klasična zemlja, u kojoj su moderna transportna sretstva prošla tvrdu školu života i sjajno dokazala svoju potpunu uporabivost u savremenom šumskom gospodarstvu. U najkraćim ćemo crtama opisati stanje šuma, na koje se odnosi naše razlaganje.

Površina grčko-istočnih zakladnih šuma iznaša okruglo 250.000 ha. Jedna petina površine leži u području rijeka: Zlatna Bistrica, Seret i Ceremoš, te se iz tih šuma drvo splavilo sve do obale Crnog mora. — Transport drva vršio se dakle vodenim putem, te su te šume ipak odbacivale neki, i ako maleni prihod.

¹ Kaán: A német rendszerű faértekesítési elvök alkalmazása. (Unovčenje drveta po načelima, uobičajenim u njem. šumama). Erd. L. 1904.

² »Die Forstverwaltung Badens 1857. Karlsruhe.

³ Krutina: Die Badische Forstverwaltung und ihre Ergebnisse« 1891.

J. Opletal: Forstliche Bauinvestitionen in Bereiche der k. k. Direktion der Güter des Bukowiner gr.-orient. Religionsfondes in Czernowitz. Wien 1906.
i J. Opletal: Das Forstliche Transportwesen i. t. d. Wien 1913.

U ostalim dijelovima šumskog posjeda palio se ugljen, pčaša ili se proizvadala cijepana roba, kod čega se upravo na najneracionalniji način iskorištavalo drvo. To je bilo jedino, ali i mršavo vrelo prihoda, koji nijesu bili ni sjena onoga, što su šume mogle i morale davati. Gospodarenje prije godine 1888. naziva Opletal drevnom prošlosti.

Da se ipak iz tih silnih kompleksa šuma izbjigu neki veći prihodi, davane su eksplotatorima velike pogodnosti kod kupa drva, a koje pogodnosti nikako nijesu bile spojive sa principima razvijenijeg šumskog gospodarenja.

Dužnost kupca je bila, da sagradi nužna prometila, koja će nakon izmaka ugovora prijeći u vlasnost fondova.

Da se omogući amortizacija kapitala uloženih u prometila, grupisane su sjećine na velikim, suvislim površinama; uz takove i druge velike koncesije nadose se eksplotatori i otpoče veliki rad u bukovinskim šumama. Na taj način povećaše se i prihodi; šumskim cestama i željeznicama otvorise se za saobraćaj i takovi predjeli, koji su prije smatrani za nepristupne. Šumska je uprava tada uvidjela silnu važnost prometila za svaku šumsku eksplotaciju. U onim predjelima, koji nijesu bili predani eksplotatorima na sjeću, počela je uprava iz vlastitih sretstava, t. j. iz redovnih prihoda, da sama gradi prometila. U godinama 1887.—1898. investiralo se 1,433.000 K u transportna sretstva; u 13 šumskih uprava sagradeno je okruglo 127 km cesta i željeznica.

U isto vrijeme počeše da izlaze desetgodišnji eksplotacioni ugovori; odmah se opazilo, da je bila počinjena velika pogreška, što se prepustilo kupcu, da sam gradi prometila. Usprkos sviju naporu nije uspjelo prisiliti kupce, da grade prometila stabilnijeg značaja.

Pilane, koje su kupci sagradili, nijesu mogle nikako zadovoljiti, jer su bile nesolidno izgradene i daleko u šumama, samo da se trošak transporta surovina što više umanji.

Eksplotatatore ipak pripada ta zasluga, da su oni prvi uveli u život šumske željeznice. Kako su svi objekti bili više efemernog značaja, pruge nesolidno trasirane a vožnja u zavojima opasna, to se od preuzetih objekata nije moglo ništa upotrijebiti. Uzalud je drvo bilo prodavano uz bagatelnu cijenu jer investicije, koje su imale po izmaku ugovora da pređu u vlasnost fondova, nijesu ništa vrijedile, a bile su indirektno preskupo plaćene. To stanje episuje Opletal riječima:¹ »Kupci su stekli milijone u tom poslu, a upravi fondova ostadoše — usprkos velike prodane drvene mase, a za bagatelu — veliki, suvisli kompleksi prašuma, nesposobni za bilo kakvu operaciju.«

Na osnovu toga gorkog iskustva s pravom se zaključilo, da to nije bio pravi put, kojim će se šuma sigurno i trajno otvoriti svjetskom prometu; jedina je korist bila skupo plaćeno iskustvo, a uz ostale štete još i gubitak vremena od deset godina.

¹ Opletal: Das forstliche Transportwesen str. 235.

Uprava fondova uvažujući tu spoznaju, a s druge strane prisutna sve većim rashodima, koji su kao reakciju zahtjevali i veće prihode, dakle i intenzivnije gospodarenje, morala je da nade izlaz iz te mučne situacije, te da gospodarenje nakrene u drugi pravac. Kod toga se pošlo od ove spoznaje:

Eksploracija prašuma, koja nam je prošlost ostavila, mora se provoditi novcem, dobivenim od prijašnjih prodaja, t. j. potrebnim kapitalima se uzeti iz same šume. Jedini ispravni put, kako da se dođe do valjanih prometila jest, da se njihova izgradnja preuzme u vlastite ruke.¹

Sva prometila, koja je trebalo u najskorije vrijeme sagraditi uvrstila su se u jedan detaljno izrađeni investicioni plan, koji je zasnovan na širokoj osnovici. Potrebna sretstva imaju se namaknuti iz nagomilanih getovina fondova, putem t. zv. investicionog zajma. Za provedbu preliminiranih radova stavljena je na raspoloženje svota od 5,328.000 K, preduzeti građevni program imao se za vrijeme od 1898.—1908. provesti; dug se morao amortizirati do konca godine 1933. uz $4\frac{1}{2}\%$ kamate.

Držeći pred očima šum. gospod. stanovište, nije se ondje zaboravilo na dužnost šumoposjednika, koju on ima s nac. ekonomskog gledišta prema javnim prometilima.

Uvidjelo se je, da gradnja prometila može imati pravi efekat samo onda, ako se uporedo s izgradnjom prometila u šumama vežu ta prometila s javnim cestama i željeznicama, a gdje ovih nema, da se uzalud grade prometila u šumi.

Uprava fondova utrošila je velike svote gradeći javne puteve i podupirući njihovu gradnju. Nije davala samo novčanu potporu, jer je uvidjela, da je za siromašne općine najvažnija tehnička sila, koja će provesti gradnju.

Sada se je razvio na svim linijama najživljji rad oko izgradnje prometila.

Nu već godine 1906. počelo se opažati, da prvobitni investicioni plan nije apsorbovao sve potrebne radnje, pa su se još potrebna prometila uvrstila u drugi investicioni program za vrijeme od 1908—1917. Za taj je odobreno 1,790.000 K, koja se svota imala amortizovati do konca g. 1943.

Iznosi obaju kredita zajedno sa kamatama iznašali su svotu od 9,690.000 K. Rezultat toga nedovršenog rada, prema stanju u godini 1910. bio je slijedeći:

Sagrađeno je:

190.23 km željezničke pruge za parni pogon, sa troškom od	3,061.905 — K
37.64 km željezničke pruge za animalni pogon, sa troškom od	467.027 — K
56.69 km prvorazredne ceste, sa troškom od	658.685 — K
23.01 km drugorazredne ceste, sa troškom od	75.608 — K
432.08 km šumskih puteva, sa troškom od	794.440 — K
3.113.27 km vlaka i puteva za privlačenje, sa troškom od	229.605 — K
3.852.92 km raznih prometila, sa troškom od	5,287.270 — K

¹ Opetal: isto djelo, str. 47 i 48.

Uz to je podignuto 209 km telefonske pruge sa 12 centrala i 85 stanica sa troškom od 64.302 K; trošak jedne stanice iznašao je poprečno 663 K.

Vozni park sastojao se tada iz: 9 lokomotiva sa 390 konjskih sila te kapacitetom od 5,185.000 m^3/km , te 624 razna vozila. Pozdignuti su uređaji za suhu destilaciju bukovine u Ruskoj Moldawici. Stanica za impregniranje pragova u Falken-u imala je kapacitet od 34.000 komada bukovih pragova godišnje a sve za vlastitu potrebu. Impregnacija se vršila katranovim uljem te činčanim kloridom. U izgradnju šumskih prometila investirano je po 1 ha u godini

1897.	3·96 K	1904.	22·47 K
1898.	6·63 K	1905.	23·66 K
1899.	9·30 K	1906.	25·25 K
1900.	12·38 K	1907.	26·90 K
1901.	16·06 K	1908.	29·45 K
1902.	18·69 K	1909.	31·49 K
1903.	20·86 K	1910.	34·05 K

Navedemo li još, da je materijalni prihod u godini 1888. iznašao samo 300.000 m^3 , a u godini 1905. 1.300.000 m^3 , a financiјalni uspjeh, t. j. čisti prihod je god. 1888. iznašao samo 750.000 K, a 1991. — 5,351.000 K, tu onda vidimo kolosalni upliv sistematski izgradene mreže prometila na financiјalni efekat gospodarenja, a sve to uz strogo potrajno i konzervativno gospodarenje. Bez prometila bi te bukovinske šume bile osuđene, da i dalje vegetiraju uz minimalne prihode po vlasnika šume. Sasma zgodno kaže Opletal,¹ da su prometila razbudila u sputanom kolosu latentne snage neslućene energije, a efekti prebacise i najsmjelija očekivanja.

Sav taj veliki program nije mogao biti u cijelosti proveden, jer je nadošli rat spriječio svaki rad u tom pravcu. I sami, nanešeni ratom u Bukovinu, imali smo prilike, da u godinama 1917. i 1918. prodemo najveći dio fondskih šuma te da pregledamo šumu i prometila, koja su po njima bila izgradena.

Mnogo je toga bilo ratom uništeno, nu ipak se i u ruševina nama jasno opažala veličajnost tih uređaja. Željeznička stanica u Falken-u sa svojim popaljenim pilanama te mnogobrojnim kolosjecima jasno je svedočila o pulsu i veličini saobraćaja, koji se nekada tu odvijao. Da spomenemo samo željeznička švorista u Rus. Moldawici, Putni te Frassiu, koji su bili središta eksploracije iz mnogih prostranih dolina. Mnoge te izvrsne ceste prešijecaju šumski posjed, te naročito spominjemo onu, koja iz pravšuma oko Poane Memlin vodi u dolinu Sušavice, te po kojoj je u nižim dijelovima položena željeznička pruga.

¹ Das forstliche Transportwesen str. 243.

Ne može se u opsegu jednog kratkog prikaza navesti sve što bi valjalo spomenuti — a toga je mnogo — nu iz svega izbjiga jedna snažna spoznaja, što se sve može učiniti jednim promišljenim i svijesnim radom oko izgradnje vlastitih prometila.

Povoljni upliv prometila očitovao se u slijedećem:

1. postizavane su više cijene po $1 m^3$ drva;
2. i manje vrijedni sortimenti su se mogli izvesti i unovčiti;
3. omogućeno je bolje iskorištenje drvnih masa, i
4. omogućena je sjeća većih godišnjih etata.

Cijena građevnog drveta (jelovog) narasla je sa 3·80 K u godini 1901. na 9·01 K u godini 1909., dakle za 264 %. Tolike su cijene postizavane jedino uslijed sniženja transportnih troškova. Od velikog je upliva na saturaciju cijena bilo i umanjenje poslovnog rizika za trgovca, koji je kupovao gotove trupce na šumskom stovarištu te tako dolazio u mogućnost sigurne i promptne dobave robe.

Dodamo li još, da su se počele uvađati ofertalne licitacije izrađenog odnosno priveženog drveta, to držimo da smo u kratko u markantnim crtama ocrtali razvoj i stupanj šumskog gospodarenja u Bukovini.

Naročito moramo da naglasimo, da su sva ta prometila izgrađena po drž. šumarskom osoblju, te da uslijed toga nikako ne стоји tvrdnja, kao da bi drž. šumsko gospodarstvo bilo nesposobno za takova poduzeća. S dovoljnim sretstvima, dobrom organizacijom rada te valjanim stručnjacima, sposobno je i svako ostalo šumsko gospodarstvo, da se vlastitim silama emancipira od tutorstva i izrabljivanja raznih eksploratora; vlastita prometila su jedini put, kojim šum. gospodarstvo dolazi do svoje slobode. Jedino slobodno, nezarobljeno š. gospodarenje je u stanju, da daje primjernu rentu vlasniku šume. Držimo, da je iz navedenih primjera o izradnji šumskih prometila u inozemstvu, a pogosto u Bukovini, jasno dokazana njihova silna važnost u šumskom gospodarstvu. (Svršit će se.)

Prof. dr. Aleksandar Ugrenović:

Šumarska ekskurzija u Našice.

(Svršetak.)

Prihod je regulisan u vidu budućeg čistog sastojinskog gospodarenja, na osnovu plošnog rašestarenja (Flächenfachwerk), obzirom na potrebu stroge potrajnosti u gospodarenju (fide.komis), odnosno i stroge potrajnosti i u uživanju. Izjednačenje cijele užitne mase provedeno je za cijelu prvu obhodnju na cijelu površinu dobivenu (izjednačenu) redukcijom.

Redukcija površine je provedena na osnovu sistema proporcional.teta za svaki pojedini šum. odio napose, na jednu sastojinsku dobrotu, — na potpuni obrast (1·0).

Dakle cijela faktična užitna masa za cijelo vrijeme između 1899. god. do 2019. god. svedena je na bazi proporcionalno reducirane faktične površine, na približno jednakih 6 dvadeset godišnjih perioda, (obhodnja 120 godina), uvrštanjem pojedinih odjela u te periode.

Redukcija na stojbinsku dobrotu došla je do izražaja klasifikacijom pojedinih odjela u stojbinske razrede po Feistmantelovim skrižaljkama priroda i prirasta.

Naravno je, da su u prvu periodu uvršteni u glavnome oni odjeli, koji su imali najveći redukcioni faktor, to jest oni, kojih je sastojina i stojbina najslabija bila.

Dakako, da se izjednačenjem reducirane površine i faktične drvne mase na pojedine periode, to isto očituje i u pojedinim godištima svakog perioda, obzirom pako na momentanu nejednakost u pogledu obrasta, kao posljedice lošega ili nikakovoga gospodarenja, nadalje obzirom na veliki abnormalitet u međusobnom odnosu pojedinih dobnih razreda, te napokon obzirom na inače slabiji kvalitet naročito starijih dobnih razreda, pa i onakovih sastojina, kojih je prosječna starost uslijed silne nejednakosti i dobe izražena sa puno manjim brojem godina, nego to staro i prestaro stabilje tih sastojina uz mlado i najmlade zaslužuje, (izražena je dakako srednja starost) te napokon i zato, da se normalitet i rasporedaj dobnih razreda već iza prve ophodnje po mogućnosti postigne (u smislu sastojinskog gospodarenja), čime bi se reducirana površina približila faktičnoj — prihvaća gospodarska osnova i gospodarski opravdanu mjeru dvostrukih dispozicija (Doppeldisposition). To znači, da će unutar prve obhodnje, dakle unutar prvih 120 godina, urednog gospodarenja, i to pri izmaku 120. godine, izvjesni dio faktične površine doći po drugi puta do sjeće i to svakako one površine, koje su s toga naslova uvrštene bile u sjećine prvih godišta prve periode istoga turnusa.

To je u glavnome ona ista faktična površina, koja je uslijed provedene redukcije površine prema potpunom obrastu, teoretski rečeno: »nestala« u reduciranoj površini a koja se, nakon što je posjećena i ponovno opet potpuno zagajena, sama po sebi iz reducirane površine automatski izlučuje, i time pozvećava opseg i veličinu ukupne normalne površine za buduću ophodnju.

Dakako, da je u praksi za uključenje stanovitih površina u red onih, sa kojima će se dva puta, dakle »dvostruko disponirati«, uz pitanje potpunog i nepotpunog obrasta, barem isto toliko važan i svaki ostali gospodarski mo-

menat; naročito onaj starosti i kvalitete, dakle i pitanje dojakošnjeg načina gospodarenja te pitanje vremena, u kojemu će iz tehničkih razloga eksploatacija moguća biti.

Obzirom dakle na velik broj kvalitativno slabih šuma, koje uslijed samovoljnoga prebiranja u ranijoj prošlosti te prevelikog slobodnog pašnjačkoga uživanja, kao i obzirom na znatnu količinu starih, a premalenu količinu srednjodobnih šuma, predviđa gospodarska osnova za »brdske šume« vlastelinstva našičkoga, da će uvedenjem tih »dvostrukih dispozicija« unutar prvoga — najviše ali još i drugoga 20 godišta — dakle unutar prvog, a tek prema potrebi i drugog perioda, biti cilj gospodarstva barem utoliko postignut, da će potpuno izjednačenje množine dobnih razreda u drugoj obhodnji biti osigurano. Druga obhodnja imati će već bez sumnje i uspostavljen normalitet u uzgoju, te neće trebati više ni redukcije ni reduciranih površina ni dvostrukih dispozicija.

Gospodarska osnova predviđa, da će toj gospodarskoj mjeri kao potrebi, biti udovoljeno, ako u prvom gospodarskom periodu osim normalne površine dode do sječe još 50% u time tih dvostrukih dispozicija, a ako bude potrebno, da se u drugom periodu iste obhodnje uz normalnu, posječe još 30% u ime dvostrukih dispozicija, dok bi u svim ostalim periodima došla do sječe samo normalna površina.

Uključenjem medjutim novih površina u gospodarsku osnovu, i to imenito onih nizinskih šuma, te novo prikupljenih površina u planini, ta je potreba znatno umanjena, te će — kako to i sama osnova već predviđa — ta gospodarska mjera dvostrukih dispozicija biti sa domakom prvoga perioda, u glavnome i eliminirana.

Prema svemu tome imat će se dakle onaj manjak, koji bi se u VI. periodu, dakle u zadnjem 20 godištu prve obhodnje u sječivoj površini ukazao, namiriti iz onoga plusa, koji je izražen u onih 50%, koji su posjećeni u prvom 20. godištu (u I. periodu), iste obhodnje, a koji će pri koncu zadnjeg perioda, dakle u 20 godištu, 1999—2019, biti najstarije godište predzadnjeg t. j. V. perioda, te biti na domaku svoje 100. godine.

To pak u glavnome odgovara najmlađemu godištu I. perioda, druge obhodnje, prema tome onoga prvoga 20 godišta, koje slijedi iza 2019. godine.

To je tim lakše i opravdanje provesti, što su uslijed načina osnutka naših mladih sastojina, ove u času sječe zapravo već nekoliko godina stare i ako rangiraju kao 0—1 godina. (Vidi »sječa«!)

Teoretski izgleda doduše kao da dvostrukim dispozicijama, gospodarstvo doprinosi neku finansijsku parcijalnu žrtvu za ljubav postignuća što bržega i što većega normaliteta. Praktički ali to ne stoji, jer su naše 30 godina stare sastojine i danas već novčano vrijednije, nego su danas naše stare za sjeću zrele sastojine enakovoga od prilike kvaliteta, kakove su bile one, što su uključene bile u »dvostrukе dispozicije«.

A osim toga je sigurno još i to, da bi namjernim ili slučajnim neužitkom tih kvalitativno i kvantitativno slabih sastojina, koje su izražene sa onih 50% preuzitka u etatu površine u I. periodu, nastao, ne samo teoretski nego i praktički uzeto, jedan efektivno veći i jači gubitak u vrijednosti a po tome i u novcu, nego je finansijski momenat dvostrukih dispozicija, uz istodobno gotovo svjesno produženje stalnoga umanjivanja produktivne snage tla, po čemu do-

lazi do izražaja i onaj gubitak na štetno utrošenu vremenu, kao i stalno stvarno smanjivanje faktične vrijednosti stojbine kao zemljišta u opće, a sa svim time i one rente, koju to tlo treba da odbacuje.

Gospodarska osnova predviđa revizije, koje se imadu obaviti na domaku svakoga 20 god. perioda, a uutar ovih uvijek na domaku svakoga 10 godišta.

Time je omogućena svaka kontrola gospodarske osnove i cijele manipulacije. Omogućeno je trajno nadopunjavanje, ispravljanje i popravljanje te izjednačenje, dakle i opće usavršavanje i rada i osnove, ali uvijek dakako samo u okviru onih principa, koji su osnovni, i koji se napuštati ne mogu.

Opće svjetske prilike od 1914. godine do danas spriječile su mnogo dobro zasnovanu i uništile mnogo već provedenu ili dobro pripravljenu stvar u tome pogledu.

Revizijom osnove nakon izminuća prvoga 10 godišta I. perioda, uključena je n. pr. konačno i ravnica t. j. »nizinske šume« u osnovu, a generelna revizija osnove, koja je imala biti provedena završetkom I. perioda dakle 1919. godine, imala je uključiti još oko 2000 kat. jutara šumske površine, koja je kupljena u planini 1912. godine.

Ta generalna revizija nije međutim mogla biti izvršena uslijed vladajućih gospodarskih i političkih prilika, a i uslijed okolnosti, što je sav zato pripravljeni materijal uključivo cijeli operat za »nizinske šume« prigodom pljačke nestao.

Čim se gospodarske prilike konačno budu iskristalizirale, bit će ponovno sređivanje materijala u istu svrhu jedan od najhitnjih poslova.

Potrajnost je gospodarstva time dovoljno zaštićena, a udovoljeno je i zahtjevu stroge potrajnosti — sa po mogućnosti rastućom tendencijom gledom na visinu periodičnih, a po tome i godišnjih prihoda — posve u smislu budućeg sastojinskog gospodarenja.

Račun etata se osniva na dosada rečenoj kombinaciji rašestarenja proporcionalno izjednačenih površina i užitne mase te na podacima opisa sastojina, koji sadržaju drvnu masu ustanovljenu za svaki odio napose.

Jadnostavnom uporabom Feistmantelovih skrižaljki prihoda i prirasta, može se pomoći poprečnog prirasta u svaku dobu, za svaki slučaj, da ustanovi ona drvna masa, koja nam je za opće razmatranje potrebita, bilo za pojedine odjele bilo za pojedina godišta ili cijele periode.

Primjera radi skrižaljke dobnih razreda za »brdske šume«, kakova je bila na početku uredajnog vremena (1899. god.):

Dobni razred	Normalna čistina	I. 1-20	II. 21-40	III. 41-60	IV. 61-80	V. 81-100	VI. 101-120	ukupno
zbiljna površina	78'98	815'31	162'91	434'77	2030'05	2133'36	863'81	6518'19 ha
reducirana površina		748'53	141'20	389'14	1473'62	1519'26	516'77	4788'52 ha
normalna bi imala biti	78'55	784'995	784'995	784'995	784'995	784'995	784'995	4788'52 ha
prema fome previše					688 625	734'265		1422'890 ha
premalo	78'55	36'465	643'795	395'855			268'225	1422'890 ha

Teoretsko je izjednačenje lahko provelo, budući da se rubrike »premalo« i »previše«, slučajno posve podudaraju nakon uključenja još nekih površina, koje su arondirane u vrijeme dok se osnova sastavlja, a uvez u obzir već i površinu »dvostrukih dispozicija« za 1. desetgodište I. periode, razdijeljena je ukupna površina u 6 dvadesetgodišnjih perioda:

	D O B N I R A Z R E D I							ukupno ha
	čistine	I. 1-20	II. 21-40	III. 41-60	IV. 61-80	V. 81-100	VI. 101-120	
faktična površina	77'98	815'31	162'91	434'77	2030'05	2133'36	863'81	6759'82*
reducirana površina	8'11	748'53	141'20	389'14	1473'62	1519'26	516'77	4796'63
„dvostruka dispozicija“						153'84	87'79	241'63
ukupno red. površ.	8'11	748'53	141'20	389'14	1473'62	1673'10	604'56	5038'26

$$* 6518'19 + 241'63 = 6759'82$$

	P E R I O D E							ukupno ha
	neće se sjeci u vome turnusu	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	
faktična površina	118'22	823'88	870'25	1013'97	988'52	1044'88	1901'30	6759'82
reducirana površina	46'03	789'10	791'36	786'34	784'05	787'79	1053'59	5038'26

Izminućem I. perioda, dakle 1899.—1919. godine moralo bi stanje dobnih razreda da izgleda ovako:

	nedolazi u opće do sj. će	I. 1-20	II. 21-40	III. 41-60	IV. 61-80	V. 81-100	VI. 101-120	ukupno ha
faktična površina	118·22	1901·30	815·31	162·91	434·77	2030·05	1297·26	6759·82
reducirana površina	46·03	1053·59 1901·30	710·61*	141·20	389·14	1473·04	1224·07	5038·26 847·71 + 5885·97 ha

Iz česa vidimo, da se je u »brdskim šumama« medusobni odnos dobnih razreda prema ovoj skrižalci pomaknuo u korist mlađih sastojina, te da se je razlika između faktične i prvobitno reducirane površine nakon prvih 20 godina za $1910 \cdot 30 - 1053 \cdot 59 = 847 \cdot 71$ ha smanjila, naprava $6759 \cdot 82 - 5038 \cdot 26 = 1721 \cdot 56$ ha.

Ovi podaci vrijede samo za »brdske šume« u prvobitnoj njihovoj veličini i prilikama.

Kako je međutim — što je već ranije spomenuto — prigodom 10 godišnje revizije uključena u osnovu i ravnica sa svojih p.p. 9000 kat. jut. šume, te kako se je u drugoj polovici desetgodišta prvoga perioda posjed za p.p. 2000 jutara u planini povećao, kako je napokon ratno i poratno vrijeme usporilo normalni tok gospodarstva, to su faktične prilike nešto drugačije, nego ih netom navedena slika pruža.

Najprije je etat površine mnogo veći, a onda su te novo uključene pozvštine i kvalitativno mnogo povoljnije tako, da razlike između faktične i reducirane površine gotovo i nema — a faktično je u I. periodu posjećeno manje nego je etatom dozvoljeno.

Današnji godišnji etat je faktično izražen sa okruglo 200 kat. jutara pozvštine i sa p. p. 35.000 m³ sječivog drveta, a faktično stanje dobnih razreda sa navršenjem I. perioda, dakle koncem god. 1919. uvez u obzir cijelu šumom obrašlu površinu, daje nam približno ovu sliku: (vidi stranu 657 !)

Velik dio mlađih sastojina u nizinskim šumama dolazi odatle, što je velik dio tih šumske površine — preko 4500 kat. jutra — bio određen za pretvorbu u oranicu i pašnjak.

Usred toga posla uspjelo je sastavljaču gospodarske osnove, da cijelu stvar osujeti time, što je isposlovao opoziv već izdatih dozvola za pretvorbu, kako je to već i ranije istaknuto.

Tako spašeno tlo stavljeno je pod branjevinu, i pošumljeno je ukoliko je bilo moguće iznova.

S a o b r a ā a j. Konačno nam je još ukratko spomenuti, da šumska uprava raspolaže sa vlastitom 56 km dugom šumskom željeznicom, tako da oko $2\frac{1}{2}$ tek. m. dolazi poprečno na 1 jutro šume.

Posjeduje 2 lokomotive i 2 kompletne garniture.

Z a g l a v a k. Nove opće prilike odraziše se znatno i na ovome velikom posjedu.

Tendencijom novoga vremena, da stvori nove opće temelje u svijetu te teškim gospodarskim prilikama, koje danas dominiraju, a napose financijskim

* $748 \cdot 53 + 8 \cdot 11 = 756 \cdot 64$ ha, $756 \cdot 64 - 46 \cdot 03 = 710 \cdot 61$ ha.

momentom svih tih pitanja, pod teretom kojim se i najsolidnije gospodarstvo tek teško snalazi, pospješen je razvoj gospodarstva ovoga velikog posjeda svome konačnome cilju, a to je: uz osiguranje uzgajnjoga momenta u najmanje dosadanjem opsegu i pravcu — posvemašnja industrializacija.

To je učinjeno osnutkom »Krnđije gospodarske i šumske industrije d. d., kojoj je centrala u Zagrebu, a sjedište u Našicama.

Glavni akcionari su: obitelj grofa Pejačevića, »Našička tvornica tanina i paropila d. d., te »Prva Hrvatska Štedionica u Zagrebu«.

Naziv šume	DOBNI RAZREDI						ukupno u ha površine
	I. 1-20	II. 21-40	III. 41-60	IV. 61-80	V. 81-100	VI. 101-120	
Brdske šume	2121'08	815'31	162'41	380'77	1445'53	1510'17	6624'86 ha faktične
	2121'08	756'64	141'20	332'14	1075'48	1280'26	503826 + 66854* = 5706'80 ha
prikupljeno Gazije	1130' -	24' -					= 1154 ha
Nizinske šume	1248' -	1896'	1263' -	416' -	300'	80' -	= 5203 ha
ukupno	4499'08	2676'64	1404'20	748'14	1375'48	1360'26	= 12063'80 ha
odnosno faktična površina		58'67	20'80	48'63	370'05	229'91	= 728'06 ha
	4499'08	2735'31	1425'00	796'77	1745'53	1590'17	= 12791'86 ha ili cr. 23000 jut.

*

Moramo otvoreno priznati, da je cijelokupni dojam, što ga je na učenike ekskurzije učinio sam objekat, koji je jedva trideset godina u rukama solidne šumske uprave, upravo jedinstven. Sve grane šumsko-gospodarskoga i administrativnoga poslovanja — uključivši ovamo uzgoj, uporabu, uređenje, čuvanje, upravu i način umozivanja — čine jednu skladnu cjelinu. Na svakoj se stopi razbire intenzivan i istrajan rad, koji je rukovoden ne samo principom po trajnosti, što ga je diktovala pravna narav posjeda u prošlosti (bijvi fideikomis), već omogućen velikim žrtvama vlasnika te izvođen sistematski sa mnogo ljebavi i mnogo stručnoga znanja.

Upravo je klasično, kako je savršeno riješeno pitanje eksploatacije u bukovim šumama i osiguranja buduće sastojine. Kad se ono počelo devetdesetih godina prošloga vijeka da pomalo diže vrijednost bukovine, postajalo je sve akutnijim pitanje, kako dovesti u sklad i izmiriti dva na oko oprečna principa: provođenje oplodne sječe sa dugom pomladnjom dobom na jednoj a mo-

* Za toliko je tokom 1. perioda umanjena razlika između faktične i reducirane površine.

gućnost povoljnog rentabiliteta prometala na drugoj strani. Dok je u interesu što većeg rentabiliteta bilo od potrebe, da se eksplotacijoni rad u bukovim sastojinama ne razvlači s oplodnom sjećom na prostranim perijodičkim sjećinama dugi niz godina, dotle je čista sjeća bila perhorescirana radi bojazni pred neuspjehom osnivanja buduće sastojine. I jednostavnom no sretnom misli pretvorbe današnjih čistih bukovih šuma u mješovite bukove i hrastove pod-sadivanjem hrasta u bukovu sastojinu primjereno broj godina prije sjeće, idealno je rješeno ovo teško pitanje na ovome objektu.

Da ono nije riješeno samo teoretski već i praktički — i to na svim linijama — mogao se na vlastite oči da uvjeri svaki od učenika. A tko poznaje mlade bukove sastojine u državnim šumama na Psunju te način sjeće, kao i današnju njihovu vrijednost, tome će pući pred očima golema razlika u tom smjeru te će i nehotice morati pomisliti na učenje šumarske politike, da se nacionalna ekonomска vrijednost neke šume ne može prosudjivati po kategoriji njenog vlasništva, već po onim vrijednotama i koristima, što ih uistinu zna, da iz toga objekta izbjije valjana administracija.

Imali smo dakle rijetku prigodu, da se upoznamo sa šumsko gospodarskim objektom prvaklasne kvalitete. Sastojine što smo ih se toliko nagledali nije stvarala sama priroda već priroda pod rukovodstvom čovjeka-stručnjaka. U tome je i velika obrazbena vrijednost te ekskurzije po našu stručnu omladinu.

Poslijedni dan na povratku u Zagreb imali smo prilike da pogledamo ribnjake i ogromnu tvornicu tanina, parketa, pokućtva u Sušinama o čemu se govori već u »Vodiču«.

Pravoužitništvo krajiških imovnih općina.

II.¹

Dok zakoni, koji sadržavaju ustanove o pravoužitništvu krajiških imovnih općina, ne čine baš nikakvu razliku između pravoužitnika kategorije slova *d*) i onih kategorije slova *e*) § 1. naputka A. zakona od 11. srpnja 1881, iskonstruisana je raznim rješitbama i naredbama upravo vrlo znatna razlika između obih tih kategorija pravoužitnika.

Tako primjenice, prema rješitbi kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 26. VI. 1899 br. 42.229, sastoji realna kvalifikacija za stečenje pravoužitništva temeljem § 1. sl. *d*) naputka A. u posjedu oranica i livada, dočim se prema rješitbi istog odjela od 28. II. 1898 br. 11.728 za pravoužitnike, navedene u § 1. sl. *e*) ne traži, da imadu ovlašteno zemljište, već je dovoljno, da imadu kućiste i vlastito kućanstvo.

Tim se rješitbama daje vrlo velika pogodnost pravoužitnicima kategorije sl. *e*), pred onima kategorije sl. *d*), posve nepravedno i bez ikakvog valjanog razloga.

Pravoužitništvo krajiških i. o. ima biti nagradom za stečene zasluge. Zasluge krajišnika kategorije sl. *e*) nikako nijesu bile veće od onih kategorije sl. *d*).

¹ Vidi Šum. list god. 1922 br. 9. str. 600.

Prema gornjim rješitbama imade svaki pravoužitnik kategorije sl. e), čim steće bar kućište i vlastito kućanstvo, pravo na pripadke $\frac{1}{4}$ selišta, jer manjih pripadaka ne poznaje zakon.

Naprotiv, može pravoužitnik kategorije sl. d) diobom ili kupoprodajom i u onom slučaju, kad posjeduje nešto manje od 17 (dotično 12) rali oranica i livada često polučiti tek suvlastništvo prava na pripadke $\frac{1}{4}$ selišta, koje suvlastništvo može iznositi kod manjeg posjeda neznatan dio pripadaka $\frac{1}{4}$ selišta. A to je očito velika pogodnost za pravoužitnike kategorije sl. e).

Kako ta razlika prema nedavnom našem razlaganju¹ ne postoji, obavimo malu analizu tih dvaju rješenja.

Prije svega moramo ispraviti očitu netočnost prvospomenute rješitbe. Iz sadržaja njezinog proizlazi, kao da je za stečenje pravoužitništva potrebna realna kvalifikacija. Da to ne stoji dokazali smo već u spomenutom našem razlaganju.

Za stečenje pravoužitništva krajiških imovnih općina uopće, dovoljna je osobna kvalifikacija, koja sastoji u porijetlu iz obitelji, koja je krajiške dužnosti i obaveze ispunjavala. Za izvršitu tog prava zaista je potrebna za obje spomenute kategorije pravoužitnika ista realna kvalifikacija, koja sastoji u: posjedu kuće i gospodarstvenih zgrada, oranica i livada i domaćeg blaga.

Pravoužitnici krajiških imovnih općina imaju pravo:

1. prema ustanovi točke d) § 6. naputka A., na drvo za građu... za novogradnje i uzdržavanje njihovih kuća i gospodarstvenih zgrada, nadalje na drvo za ogrijev za (domaću, točnije) kućnu (-häusliche) vlastitu potrebu;

2. u smislu ustanove § 10. istog naputka: »Moći će se utjerivati na pašu i žirenje... jedino za obradivanje gospodarstva neophodno potrebita stoka.«

Iz tih ustanova, koje vrijede za pravoužitnike i kategorije sl. d) i one kategorije sl. e), jer nijedna od tih ustanova ne izključuje koju od tih kategorija, slijedi očito, da onaj od pravoužitnika, koji nema gospodarstvo, a ima kuću i vlastito kućanstvo, imade ipak pravo na drvo, bio on pravoužitnik kategorije sl. d) ili sl. e).

Iz tih ustanova nadalje slijedi, da pravoužitnik, koji nema gospodarstvo, ne može imati ni pravo na pašu i žirenje, pa bio on i pravoužitnik kategorije sl. e); jer nemajući gospodarstvo, ne može ga ni obradivati, pa ne može imati ni stoke, jedino za obradivanje gospodarstva neophodno potrebite.

Tim smo očvidno dokazali, da zaključci, do kojih dolaze obje spomenute rješitbe, nijesu u skladu sa zakonskim propisima i da stavljuju posve nepravdne zahtjeve.

Te su rješitbe došle do tako pogrešnih zaključaka, oslonom na naredbu kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 19. VII. 1888. br. 23.530/ex 1887., koja sadržava očita protuslovija i netočnosti, pa već stoga ne može služiti podlogom za tumačenje zakona.

U prvom svom dijelu dolazi ta naredba do zaključka, da se za ovlaštenje, na uživanje šuma (kojih?) u bivšoj vojnoj krajini zahtijeva alternativno dvostruka kvalifikacija, naime stvarna ili osobna.² Stvarna utoliko, što se po točki 1. (u kojoj su navedene krajiške obitelji, koje su do 8. VI. 1871. u za-

¹ Na str. 612 Goglia: Uredovna zbirka šumarskih propisa.

družnom vezu živile) od ovlaštenika zahtijeva, da je član obitelji, koja je do 8. VI. 1871. na strogo obligatnom posjedu (?) živila, a osobna utoliko, što po točki 2. (u kojoj su navedene krajiške obitelji, kategorije sl. e), ovlaštenik ima biti član obitelji krajiške, koja... itd.

Tko ne ima jednu ili drugu kvalifikaciju, taj dosljedno ne može biti pravoužitnik krajiških šuma.

Prema toj ustanovi je dakle, za ovlaštenje na uživanje šuma, potrebna ili stvarna ili osobna kvalifikacija, a kod obitelji kategorije sl. d) izrijekom stvarna kvalifikacija.

Pa ipak ta ista naredba u dalnjem svom sadržaju³ dolazi do zaključka, da pravo krajiških zadruga (dakle pravoužitnika kategorije točke d) nije realno — nego osobno — te je samo uvjetovano realnom kvalifikacijom ovlaštenika.

Očito je taj zaključak u protuslovju s gore navedenim zaključkom te iste naredbe.

Ista ta naredba sadrži netočnost kad dopušta, da stranka B. postaje spojem dvaju ^{1/4} djelova uživanja, pravoužitnikom ^{2/4} dijela uživanja, usprkos tomu, da se prema ustanovi § 14. naputka A., kod sastavljanja kataстра pronadeni broj... dvije četvrtine... selišta, pod nijedan način umnožavati ne smije...

U prvo spomenutom dijelu te naredbe² postoji očita netočnost — kad se u dokaz stvarne kvalifikacije obitelji kategorije sl. d) tvrdi, — da ustanova po kojoj su ovlaštenici, krajiške obitelji, — koje su do 8. VI. 1871. u zadružnoj vezi živjele, od ovlaštenika zahtijeva, da je član obitelji, koja je... na strogo obligatnom posjedu živila, jer niti ta ustanova niti ikoja druga zakonska ustanova ne traži izričito živiljenje na obligatnom posjedu, nego se naprotiv iz ustanove § 70. pravilnika za šumarsku službu u vojnoj krajini iz g. 1860. jasno razabire, da se šumski užici dopituju samo pravim krajišnikom, dakle osobama bez obzira na druga njihova svojstva i prava, dakle i bez obzira na posjedovno im pravo. Tek da se izbjegne dvojbi i da se točno naznači tko su ti pravi krajišnici, nabraja ih ta ustanova u dalnjem svom tekstu. Ustanova točke d) i e) § 1. naputka A. morala je biti osnovana i osnovana je baš na toj ustanovi navedenog § 70.

»d«.

(Nastavit će se.)

³ Na strani 614. iste zbirke.

⁴ Na strani 615. navedene zbirke.

Novi porezni zakon.

Uprava udruženja primila je od ministarstva finansija nacrt novog poreskog zakona na uvidaj. Povodom toga iznosimo ovdje najbitnije ustanove toga zakona, skrećemo na nj pažnju čitaoca Šumarskoga lista, a napose članova I. sekcije rada i molimo, da se ovim pitanjem pozabave, te da upravi udruženja pismeno saopće svoje misli i predloge u tom smjeru.

Nacrt novog poreznog zakona ustanavljuje neposredni porez I. na prihod od zemljišta, zgrada, poduzeća i radnja, kamata i renti, te od rada (zanimanja). II. na ukupni dohodak. III. na ukupnu imovinu. Plaćanju poreza podleže pravna i fizička lica.

Oslobodena je od poreza država.

I. Porez na prihod. Porez na zemljište (zemljarina). Ovome porezu podleži svako zemljište, koje se obrađuje ili se može obrađivati. Ne podleže mu: Lozni i vojni rasadnici u svrhu pouke, apsolutno neproduktivna zemljišta. Povremeno se oslobađaju: požarom uništene šume te zemljišta, koja su privatni sopstvenici pošumili po uputi i pod nadzorom nadležne vlasti (za vrijeme od 10 god.) te koja su pošumile općine za vrijeme od 20 godina. Ovaj se rok može produžiti i do 40 godina, ako se radi o apsolutno šumskom tlu.

Porez na zemljište tereti samo zemljište. Osnovica za razrez poreza je katastarski čisti prihod.

Rad oko ustanavljanja zemljarine različan je prema tome, da li se radi o krajevima s katastarskim čistim prihodom, o krajevima, gdje postoji katastarska vrijednost zemljišta ili o krajevima, gdje još nisu izrađeni katastarski operativi. Za prvi slučaj poslužiti će kao osnovka privremeni podaci iz godine 1919., 1920., 1921. i 1922. U pogledu šumskog zemljišta za krajeve, gdje postoji katastarska vrijednost zemljišta, postupat će se analogno odredbama, koje vrijede za krajeve sa katastarskim čistim prihodom.

Preliminovana je nova katastarska izmjena za one krajeve, gdje ova do sada još nije izvršena. Poslije izvršene izmjene provesti će se revizija katastarskog čistog prihoda.

Zakon za reviziju mora biti predložen skupštini do 1. januara 1928. Sve dotle ostaju na snazi zakonski propisi o katastru svake pokrajine a za Srbiju i Crnu goru izdaće ministar finansija pravilnik, koji će imati silu zakona.

Razrez poreza po ispravljenim osnovcima ima važiti za cijelu državu jednoobrazno i jednovremeno počevši od 1. januara 1924.

U ime poreza na zemljište plaća se 20% katastarskog čistog prihoda.

Porez na zgrade. Od ovoga su oslobođene: Zgrade samoupravnih tijela i drugih javnopravnih korporacija i fondova dok služe neposredno u javne ili službene svrhe, uopće sve zgrade namijenjene u prosvjetne, nastavne ili dobrovorne svrhe (Šumarski dom. Op. pisca), ekonomski zgrade, koje nisu samostalno izdate u najam a služe zemljoradnji ili šumarstvu.

Poreskom osnovnicom služi godišnja najamnina. U ime poreza na zgrade plaća se 30% od najamnine po odbitku troškova za održavanje, upravu i amortizaciju.

Porez na poduzeća i radnje. Pod ovaj porez spadaju: trgovačke, industrijske, rudarske, zanatske, i tomu slične radnje, lov, ribolov, gajenje riba i rakova, te slično, kamenolomi, krečane, kopanje pjeska, paljenje drvenog ugljena.

Ovom porezu ne podleži: nijedan rad, što ga sopstvenik imanja vrši u okviru svoje ekonomije isključivo za svoje kućanstvo; sve grane poljoprivrede, šumarstva kod poljoprivrednika, koji plaćaju porez na zemljište.

Kao poljoprivreda i šumarstvo smatraju se također poljske i šumske uzgredne privrede, kojima se preraduju redovito sopstveni praproizvodi, ukoliko ta prerada nema izrazito industrijski karakter; prodaja sopstvenih šumskih proizvoda.

Poreskom osnovicom služi godišnji čisti prihod poduzeća u godini prije poreske godine. Čisti prihod sačinjava ukupni bruto prihod po odbitku troškova (član 72).

Porez na kamate i rente. Pod ovaj potпадa svaki prihod iz imovinskih objekata i imovinskog prava, koji nije udaren nikakvim drugim porezom osim poreza na dohodak.

U ime ovoga poreza plaća se 10% od kamata ili rente.

II. Porez na dohodak (dohodarina). Ovaj porez plaćaju: zemljišne zajednice, imovne općine i ovima slične imovne zajednice, koje imaju svoju naročitu organizaciju, koja vodi upravu, na ukupni iznos svih svojih prihoda. Pod ukupnim dohotkom razumjevaju se svi primici poreskog obveznika bilo u gotovu novcu ili u naturi. Od sume bruto primitaka imaju se odbiti izdaci (prema članu 136).

U slučaju obradivanja zemljišta u sopstvenoj upravi (režiji), čisti prihod od poljskog i šumskog gospodarstva i snjim spojenih prava, ili se proračunava na osnovi prihvativih računa (bilansa), ili se ustanavljuje na osnovu odborske ocjene.

Ako se čisti prihod proračunava po predloženom bilansu, valja uvijek imati u vidu i rezultat bilansa predhodne godine t. j. dvije godine prije poreske godine. U slučaju ocjenjivanja ima se ocjena vršiti u srazmjeru prema zakupninama, koje se plaćaju u dotičnom predjelu za slične grane kulture.

U procijenjenom čistom prihodu uračunati su i običajni uzgredni prihodi. Ali ako uzgredni prihodi prelaze mjere običnog gospodarenja, ima se takav prihod po faktičnom stanju odvojeno ocijeniti.

U slučaju prodaje drva u šumi za sjeću smatra se postignuta kupovnina u cijelosti kao bruto primitak, od čega se mogu odbiti osim izdataka iz člana 136 još samo troškovi sjeće podvoza i drugi troškovi za izradu materijala, koji terete prodavaoca šume, ako nije ugovorena cijena na panju. Ako se prodaje sjeća za više godina od jedanput, ima se kupovna cijena i troškovi izrade podjeliti po broju godina sjeće, pa se čist prihod za svaku godinu odvojeno ima proračunavati i poreska stopa prema tome odrediti.

U ime poreza na dohodak plaća se od čistog prihoda do 5000 dinara 2%. No ta se stopa penje dalje sve do 15% (za prihode od preko 1.500.000 dinara).

III. Porez na imovinu. Svako fizičko i pravno lice, koje podleži plaćanju poreza na dohodak, podleži i porezu na imovinu od cijele svoje po ovom zakonu porezu podložne pokretne i nepokretne imovine. Nepodleže ovom porezu poduzeća, koja su obvezana na javno polaganje računa (vidi član 105 do 123) te koja plaćaju porez na imovinu po propisima rečenih članova.

Porezu podleži cjelokupna imovina: U zemljištu, u zgradama, mrtvi i živi inventar, novčani kapital i dragocijenosti.

Poreska stopa na vrijednost imovine do 25.000 dinara $0\cdot5\%$, koja se penje sve do 1 i pol $\%$ za imovinu u vrijednosti preko 15.000.000 dinara.

Iznijeli smo ovdje u kratko načrt novoga zakona o porezu sa željom, da za njega zainteresujemo i našu stručnu javnost. Pitanje je u toliko aktualno, jer se očekuje, da će još tečajem ove jeseni biti iznešeno pred parlament.

Ugrenović.

Šumska industrija i trgovina.

O radniku u industriji.

U ovome sam Listu (u broju od augusta o. g.) skicirao svojstva dobre žage u pilanama, jer o njoj, kao glavnom elementu, uvelike ovisi finansijski ispad poduzeća. Sada ću pak da pokušam prikazati, kako se ima ekonomski upotrebiti i svaka radnička snaga u pilanama, jer je od velikog utecaja na poslodavčevu i nacionalnu ekonomiju.

Mnogo hiljada ruku zamenile su mašine, s kojima se čovek ne može više meriti u preciznosti i brzini izrade. Čovek je kao radnik u industrijama dignut na viši nivo, jer stroj obavlja sve — da tako reknemo — manualne poslove, dok čovek=radnik daje samo impulz.

Rad je važan faktor producije. Pod njim razumevamo svaki napor čovečje snage, koja ima ekonomski cilj. Radna se snaga svakog čoveka ima trajno održati. Telesni je i duševni rad nerazdeljiv; samo može jedan ili drugi prevladavati. Da ova radnička snaga dođe u produkciji do svoje kulminacije, potrebno je, da se umanje štetni uteceaji higijenskim uređenjem radnih lokala i načinom rada te korisnim ustanovama izvan zanimanja, u privatnom životu. Moramo ukloniti sve uzroke, koji otešavaju normalan radnikov rad; za celo radno vreme održati produktivnost radnikove snage na početnoj visini; utrošiti samo toliko snage, koliko je potrebno, da se određeni rad izvrši.

Radnja normalnog čoveka, koji je 70 kg težak, izračunata je za 8 sati 316.800 kg/m ; ona je otprilike $\frac{1}{7}$ konjske snage. Ima tu velike razlike, jer je radna snaga ovisna o individuumu unutar jedne rase, jer ni ljudske rase nisu u tome pogledu jednake. Efekat je radne snage kod svakog pojedinog nejednak, što ovisi o dva kardinalna uzroka: o duševnoj i telesnoj razvijenosti. Zatim je rad ovisan o organima, koji posao obavljaju (muskuli, nervi, češila). Ustanovljeno je, da se dnevno utroši snage računajući u kg/m :

Kod mirovanja i hodanja u sobi	17.300 kg/m ,
kod 10-satnog kopanja	72.000 "
kod 8-satnog marša	288.000 "
kod 4-satnog marša s opremom	417.000 "

Onda ovisi radna snaga o dobi radnika. U narodnoj radnoj bilansi predstavljaju ljudi od 15. do 60. godine pozitivni stavak, dok ispod 15. g. i iznad 60. g. predstavljaju negativni stavak. Što narod ima više ljudi prvoga razreda, to je njegova radna produktivnost veća.

Efekat rada je ovisan o spolu. Radnja žene je poprečno 0·6—0·7 muškarčeve radnje. Žena je poprečno lakša od muškarca, a kod jednakih telesne težine ima slabije muskule. To je jedna rđava strana žene, a druga je, što žena ne može kao radnica da ispunjava funkcije matere i odgojiteljice.

Snaga u dizanju kod fabričkih muških radnika je sledeća:

14 godina	snaga 82 kg	30—35 godina	snaga 150 kg
16 "	" 101 "	35—40 "	" 160 "
18 "	" 128 "	40—50 "	" 148 "
20—21 godina	" 140 "	50—60 "	" 132 "

Kako iz ove tablice vidimo kulminacija je u razredu 35—40 god. Dečko od 14 godina jak je tek polovicu snage čoveka u klasi 35—40 god.

Za visinu rada je od velikog značenja energija, s kojom muskuli započinju rad; ona je pak ovisna o vežbanju. Vežbom muskuli ojačaju, postaju voluminozniji, a tim sposobniji za veći rad; s druge opet strane vežba koči proces umaranja i eliminira saradnju muskula, koji nisu potrebni kod izvršavanja nekog rada. F. W. Taylor veli, da se efekat rada može 3—4 puta povećati, ako se izaberu radnici, sposobni za neki posao, ako se izvadjanje rada specijalizira, te ako se radnik uvežba u stalnom poslu na temelju izvesnih principa. Usto je potrebna i valjana kontrola.

Radnja je uvelike ovisna o radnikovoj inteligenciji, koji će se znati poslužiti svim raspoloživim pomagalima, da uzalud ne rasipa snage, već da je održi na početnoj visini.

Ovde ćemo spomenuti još način življenja, koji diže efekat rada, ali ga može i smanjiti. Osobito destruktivno deluje uživanje alkohola.

Iz dosadašnjega vidimo, da poslodavac nije uvek kadar, da izabere radnike najbolje po kvaliteti, ali je zato kadar, da taj kvalitet, pa kakav on bio, visoko digne zgodnim uređenjem svoga poduzeća. Tim će se rentabilitet poduzeća dići.

Moderan je poslodavac moralno obvezan, da njegov radnik bude zadovoljan i zdrav. Radnik mora tako biti nagrađen za svoj rad, da može pristojno živeti. Isto se tako ima voditi računa o njegovom higijenskom življenju izvan radionice (stan, kupatila, šport i dr.). Duševni potresi svakidašnjeg života, brige za svakidašnji hleb i socijalna borba umanjuju ispad rada, dok kod raspoložena radnika posao ide od ruke.

Radni lokalni treba, da budu lepi i čisti, sa dobrim osvetljenjem i ventilacijom, jer to povisuje efekat rada i volju radnika za rad; u njima treba, da su podignute zaštitne naprave proti nesreći, vatri i eksploziji.

Svaki poduzetnik treba, da iz vlastitih probitaka nastoji — a bez obzira na državnu intervenciju — da svog radnika osigura materijalno i moralno.

Normalna posledica svakog prekomernog duševnog i telesnog rada je umor, prvo, onih organa, koji su izvodili rad, a odavde se umor širi na celo telo. Rad tih organa biva manji, impulz za rad teži, a muskuli rade s bolom. I moždani se umore te čutilna opažanja bivaju slabija i nejasnija, a podražaj za utiske pada. Posledica je umora, da takav radnik nije više kadar, da pazi na povereni mu posao, na zaštitne naprave, signale i ostala naredenja.

Umor će pre nastupiti, ako je vreme rada dugo, a pauze nisu valjano podjednake.

Radnik je usled telesnog i duševnog umora indolentan prema svakoj nesreći, koja preti njegovu telu i životu, kako će nam donja tablica pokazati. Kad je radnik tako umoran, da ne može više održati sama sebe, što je prvi životni postulat, tim će moći manje paziti na druge, sporedne stvari oko sebe. Sledi: **rad umorna radnika je po kvaliteti i kvantiteti slab.**

Ova tablica predstavlja nesreće radnika u industriji, ako se računa po prečno jedna nesreća na 3 radna sata u godini dana.

Radno vreme 6—9 sati	1·10	nesreće,
» » 9—12 »	2·36	»
» » 12—15 »	2·02	»
» » 15—18 »	2·11	»
Subotom 15—18 »	2·76	»

Mislim, da ne treba drugog tumačenja, jer brojke jasno govore.

Što sam dosada rekao o radniku u industriji, bijaše općenito; sledećim pak rečima kanim, da nešto specijalnoga reknem o ovom pitanju za naše pilane.

Efekat rada je u kraćem vremenu veći, nego poprečni ispad kod dužeg vremena rada. Kao najbolje radno vreme pokazalo se 8-satno; ostali dio dana će radnik utrošiti na odmor i zabavu. Nedelje, praznici, zabave i familije imaju veliko ekonomsko značenje.

Skraćivanje radnog vremena i uvađanje pauza u rad podiglo je zdravstveno stanje radnika, a tim i efekat rada. Ovo će ilustrirati jednim primerom. U tvornicama Brumer, Mond et Cie u Northwichu reducirano je g. 1889. radno vreme sa 12 na 8 sati. Procenat bolesnih je spao sa 10·12% na 5·10%. Isto se to opazilo i kod drugih poduzeća.

Mortalitet je radnika istodobno spao, a poprečna je dob umiranja skočila. U Engleskoj su fabrike mašina g. 1872. snizile radno vreme na 9 sati. G. 1890. skočila je poprečna dob umiranja ravno za 10 god., na $48\frac{1}{4}$ g. Vreme rđavog utecaja fabričnog rada je skraćeno, a tim je odmah spao radnikov morbiditet i mortalitet.

Efekat noćnog rada je uvek manji od danjeg, jer se rad obavlja pod težim okolnostima. Noćno je spavanje naravan odmor za telo i duh, dok je danje nepotpuno, pošto san poradi danje lupe, svetla i topline nije tako dubok kao po noći. Jer telo i duh nisu potpuno odmoreni od jučerašnjeg noćnog rada, nastupa sledećeg dana pre umor pa rad gubi na svojoj dobroti i količini.

Vrednost rada umanjuje i nenačavno noćno osvetlenje i

m a n j k a v i n a d z o r, koji se ne može tako povesti po noći kao po danu. Novija su istraživanja pokazala, da su uzroci nesrećama u fabrikama poradi rđavog osvetlenja, i nadgleda 11·8%, svih nesreća po danu, a 35% svih po noći. Izvodimo dakle, da će ispad rada biti slabiji po noći nego po danu.

Kao što slabo osvetlenje umara i slabí oko, tako mu isto i prejako svetlo škodi. Ne samo ovo dvoje, već i vrst svetla je od rđavog utecaja na oko. Svetlo bogato nevidljivim ultravioletnim zrakama veoma škodi oku. Dosada se pokazalo električno svetlo kao najbolje:

1. Jer osvetljuje predmet u njegovoj naravnoj boji.
2. Ne kvare uzduha.
3. Opasnost je vatre smanjena, gotovo na nulu.
4. Električno svetlo jedva ugreje zrak, što je od ne male vrednosti u spoju sa točkom 2.
5. Čišćenje lampi i druga manipulacija svedeno je na minimum.
6. Premija za osiguranje poduzeća je mnogo manja.

Osvetlenje je najbolje, ako su prostorije osvetlene sa većim brojem žarulja, a manjom jakošću.

Kod naravnog osvetlenja moraju otvoriti, kroz koje upada danje svetlo u radione, biti najmanje $\frac{1}{4}$ plohe, koja se ima osvetliti. U radionice ne sme ulaziti direktno svetlo; one moraju biti obojene neutralnim tonovima (sivo, sivo-zeleno).

Usled slabog ili prejakog osvetlenja nastaje duševno prekomerno naprezanje, koje je spojeno sa mnogobrojnim simptomima nervoznosti i neurastenije. Posledica je, da rad ne može biti precizan.

Od znatnog je utecaja na radnika, a po tome i na rad, lupa apretacionih mašina u pilanama, pogonskih strojeva, ekshaustora ventilatora i dr. Neprestana lupa škodi direktno nadražajem na uho, a ovo prenosi dalje na ostali nervni sistem, koji će se tim brže umoriti, ako se upotrebni veći potrošak nervne snage, da se uguši neprestani nadražaj na uho.

S ovoga ćemo razloga nabavljati strojeve, koji prave manje lufe. N. pr. ventilatori i ekshaustori sa većim promerom, manje lupaju, jer se laganje okreće. Ako je moguće strojeve oklopom sasvim izolirati, ako to ne ide, onda pod mašinu podmetnuti gumu, kaučik, pluto i dr. kao izolatore. Istim načinom treba izolirati prema zidu konsole sa transmisijama. Strojevi neka su na svojim posebnim fundamentima, koji nisu u vezi sa ostalom zgradom. Zatim ćemo radionicu tako sagraditi, da nema u njoj velike jeke i rezonancije. Ne dopuštati da izvana dolazi lupa u radionicu: umetnuti dvostrukе prozore i vrata prema izvoru lufe.

Kod rezanja drveta nastaju vrlo sitni komadići drveta, koji napune zrak u radionici. Ovu prašinu udiše radnik sa uzduhom. Kod udisanja ova prašina mehanički nadražuje u čoveku vazdušne cevi te nastaju katari tih delova. Stupanj rđavog delovanja ove prašine na radnikov organizam ovisan je o množini tih drvnih komadića u zraku, o radnikovoj dobi i konstrukciji, a zatim o vrsti zaposlenosti. Što je radnik umorniji, to je njegov organizam

manje otporan protiv ovom rđavom delovanju, odnosno povećava umornost i smanjuje efekat rada. Da se tome predusretne, uvadaju se ventilatori, da čiste zrak. U pilanama tu službu obavlja uporedo sa transportom pilevine ekshaustor.

U jednoj tkaoni u Elzas-Lotaringiji uređena je g. 1911. ventilacija, hlađenje zraka i druge naprave za podizanje higijene radnika. Producija je pre te godine bila za svaki stan i sat 2·664 m, a u preuređenoj radionici 3·044 m. Producija je podignuta za 14%; pokvareni (škart) komadi su pali za polovicu!

Ovaj primer jasno govori, kako je važno higijensko uređenje radnih lokala, ako želimo, da podignemo produktivnost radnika.

Tek ću samo da napomenem još tri neugodne pojave u pilanama: ~~trese~~ senje poda, visoka ili niska temperatura u radionicama pa napoljanje na trunjivanje oka pilevinom.

Kultura udaljuje čoveka od prirode; njegov život postaje komplikiraniji; živi pod prilikama, koje su štetne njegovom zdravlju. Vrhunac te komplikacije je kod fabričkog radnika. Njegovo telo ne može da se odrhra svim tim štetnim utecajima pa brže podleže. Poprečna čovečja starost treba da je 70 godina a ona je kod fabričkih radnika tek $48\frac{1}{4}$ godine.

Sve ove hrđave strane kulturnog društva treba sasvim ukloniti ili ih barsvesti na minimum. Kako smo spomenuli, pitanje je zdravlja fabričkog radnika od velike važnosti za današnje moderno društvo te treba ublažiti i lošu materijalnu stranu kulture, gde ne nalazimo društvenog osećaja i pravde, gde se iskorišćuju slabi i nejaki, koji opet radi neznanja i slabog odgoja reagiraju u svojoj potištenosti i siromaštву na dobro i korisno.

Osim štetnih fabričkih utecaja, koji lagano ali sigurno uništavaju organizam, slaba hrana i stan glavni su uzročnici bednom stanju fabričkih radnika. Umanjivanjem ovoga stanja podićemo mu zdravlje, a tim i radnu snagu. Ako radniku pomognemo iz ljubavi, bratstva i jednakosti još i materijalno, učinimo mu život lepšim i boljim u pogledu fizičkom, ekonomskom i kulturnom, a u produkciji pojedinca i naroda stavićemo jedan plus.

Ing. S. Kušan (Rogatica).

Биљешке.

Државни испит за самостално вођење шум. господарства. Дне 18.—27. септембра одржан је државни испит у згради Шум. дома у Загребу. Испитује предсједао г. шум. надсавјетник инг. Александар Хавличек, а гао испитни повјереници фунгирали су гг. проф. др. Александар Угреновић те шум. савјетници инг. Петар Прчић и инг. Милан Маријновић.

Испит је одржан по старој, привременој наредби из 1919. која је имала пред очима само прилике у Хрв. и Славонији, а не обире се на прилике и прописе у осталим покрајинама.

Та наредба није обавезатна за Србију, па се одавле не јавља ни један кандидат, дочим су напредак и промакнуће у осталим покрајинама увјетованы тим испитом.

Осим тога та наредба не одговара ни духу времена те захтјевима, који се постављају данас на практичне држ. испите, јер ако се стриктно проводи та наредба, онда то доиста није друго већ опетовање теоретских штудија, па је правом потакнуто питање, је ли држ. испит у овом облику доиста потребан?

Услијед свега тога се је Ј. Ш. У. сматрало понуканим, да се овим питањем поштави позабави. На темељу предлога одбора бивших хrv. слав. шум. друштва и становишта главне управе Ј. Ш. У. израђен је нацрт наредбе, који је отиснут у 2. броју Шум. листа. Не знамо, с којих је узрока тај предлог лежао више мјесеци код Шум. одсјека у Загребу и зашто сада лежи у Министарству, па се не доноси одлука, по којој би полагање тога испита постало обvezатним за све држ. чиновнике у цијелој краљевини, а сам би начин полагања био постављен на модерније и практичније темеље.

Овако се само ствара нездовољство у редовима младих колега, који су присиљени да полажу тај испит, дочим су њихови другови из других крајева лишени те дужности. Начин полагања тога испита по споменутој наредби (поготово након једногодишње праксе!) не носи карактер »практичног« испита, па се само увиђавности и спретности испитних повјереника има захвалити, да је у начин испитивања унесен нови дух, дакако, у колико је то било могуће у оквиру старе, укочене наредбе.

Дне 18. и 19. обављен је писмени испит, дне 21. ванјски испит у шуми Нови Двори, а од 22.—26. усмени испит. Питања на усменом испиту била су ова:

I.

Израдите нацрт лиценционих услова за продају на пању. Унесите у тај нацрт нарочито детаљно оне установе, које су важне по помлађивање шума код оплодне и преборне сјече!

II.

У једном шум. комплексу од 475 јут. обављене су ванјске предрадње те састављена слиједећа скрижалька доб. разреда:

чишина	1—20	21—40	41—60	61—80	81—100 и под.
50	60	76	115	42	132 јут.

Шума расте на I. бор. разр. по Вименауеру те се састоји од храста 40% и букве са грабом 60%. Дрвна маса двију најстаријих доб. разреда установљена је избрађањем стабала те износи у последњем доб. разреду 180 м³, а у предносљедњем доб. разреду 120 м³ по јутру. Састојине осталих доб. разреда јесу добро обрасле.

На основу ових података проведите уређење ове шуме уз одговарајућу оплодњу по методи, која је прописана у шум. управи, код које ви служите. Нарочито искажите приход за прву периоду и за сваку годину тога раздобља као и тојитбену основу за слиједећих 10 година.

III.

Који су узроци постанку великих пожарева шума што су у последње време учествали у свим крајевима наше државе, те на који би се начинстало да пут њиховом опетовању и ширењу?

IV.

Јелени сусједног шумопосједника уништили су на 50 к. ј. културе црногорице тако, да се површина има на ново пошумити. Израчунајте одштетни износ, који се има платити на концу 1922 године уз ове увјете: Прометна вриједност тла сличне квалитета је 1000 Динара по кат. ј. Управни трошкови и порез 4 Дин. по к. ј. Садња је обављена у прољећу 1918. с трошком од 100 Динара по к. ј. Камате узмите по вољи уз образложение.

V.

У брдском предјелу треба саградити шумско прометило. Дане су двије тачке: Једна у долини крај другог неког шумског прометила а друга 350 м више на брегу, што окружује ту долину.

Између обје тачке је попречни нагиб, што спаја обје тачке 35% ($19^{\circ} 20'$). Долина није превише испресједана споредним долинама те она страна, на којој се има градити прометило, имаје сјеверну експозицију. Тим прометилом има се доважати кроз пет година узастопце годишње 6—8000 м³ јеловог дрвета. Има се установити:

1. Које ће се прометило овде саградити и
2. Које би прометило било с финансијалног гледишта најповољније обзиром на трошкове градње, уздржавања и опреме, затим обзиром на квалитативни дио дрвета те на евентуалну несташницу теглеће марве. Подаци нека се узму према пракси дотично према Шумарском календару.

VI.

Које се врсте градива препоручују за градњу шумарских грађевина и о чему све овиси димензионирање стијена?

*

Испиту се подвргли у свemu 19 кандидата. Сви су кандидати освојили за самостално вођење и то један с одличним успехом, 11 једногласно, а 7 већином гласова.

Испит су положили:

Инг. Еуген Антонијевић, шумар Кутина, (Хрв.).

Инг. Ернест Братуж, шум. пов., Долња Лендава, (Међумурје).

Инг. Доминик Џерјак, гозд. асистент, Љубљана, (Слов.).

- Инг. Дане Храниловић, шум. пов. Фужине, (Хрв.).
 Инг. Милан Јавор, шум. инж. асист., Сарајево, (Босна).
 Инг. Фабијан Јурковић, шум. пристав, Загреб, (Хрв.).
 Инг. Милутин Лончар, шум. пов. Дугосело, (Хрв.).
 Инг. Бранко Манојловић, шум. надпov., Чаковац, (Међим.).
 Инг. Отмар Миклау, шум. управ. Баштањ, (Слов.).
 Инг. Ђуро Миљић, шум. инж. прист., Апатин, (Бачка).
 Инг. Винко Плеша, шум. инж. прист., Загреб, (Хрв.).
 Инг. Хинко Рувње, шум. пов., Копривница, (Хрв.).
 Инг. Сеид Сеферовић, шум. инж. асист., Средње, (Босна).
 Инг. Иван Смилај, кот. шумар, Карловац, (Хрв.).
 Инг. Ђуро Шош, шум. пов. Криžевци, (Хрв.).
 Инг. Фрањо Штиглиц, гозд. асист., Кочевје, (Слов.).
 Инг. Божидар Томичић, шум. пов. Јастребарско (Хрв.).
 Инг. Данило Трумић, шум. пов., Осијек, (Слав.).
 Инг. Едуард Веисенцел, к т. шумар, Питомача (Хрв.).

XII. redovita glavna skupština »Društva gospodarskih i šumarskih činovnika kraljev. Srba, Hrvata i Slovenaca« će se obdržavati dne 15. listopada 1922. u 10 sati prije podne u Đakovu u dvorani svratišta »Central« sa slijedećim dnevnim redom: 1. Otvaranje skupštine po predsjedniku. 2. Imenovanje bilježnika, dvojice ovjerovitelja i dvojice skrutatora. 3. Izvještaj o društvenom i blagajničkom poslovanju u godini 1921. 4. Izvještaj nadzornoga odbora o pregleđanju računa i podjeljenje odrješnice upravnom i nadzornom odboru. 5. Proračun za godinu 1922. 6. Izvještaj i zaključak o pragmatici privatnih gospodarskih i šumarskih činovnika. 7. Izbor četvorice članova upravnog odbora prema ustanovi § 14. al. 1. društvenih pravila. 8. Eventualija.

O s i j e k , 1. rujna 1922.

Za upravni odbor »Društva gospodarskih i šumarskih činovnika kraljev. Srba, Hrvata i Slovenaca«: Predsjednik: L. Krišković v. r. Tajnik: ing. Ivo Zoričić v. r.

Opomena. Društveni članovi, koji će na skupštinu doći, neka pravodobno pismeno najave svoj dolazak društvenom članu ing. Josipu Hefneru, vlastelinskom šumar. nadzorniku I. razreda u Đakovu, koji je iz susretljivosti preuzeo na sebe brigu oko ukonačenja skupštinar. Podjedno se upozoravaju oni članovi, koji dolaze na željezničku stanicu Vrpolje, da pravodobno najave dan i sat svoga dolaska ing. Josipu Heneru, jer je nužno, da se prema brojtu prijavljenih postavi pravodobno na stanicu Vrpolje dovoljan broj kolnih podvoza do Đakova.

Napokon se skupštinari upozoruju, neka kod dolaska željeznicom ne preda vaju željezničke karte, jer će se istima moći povratiti na svoju polaznu stanicu. Društvena će uprava isposlovati na nadležnome mjestu pogodovnu željezničku vožnju uz polovicu cijene.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja.

Izvadak iz zapisnika

VII. sjednice J. Š. U. održane u Beogradu dne 7. septembra 1922.

Prisutni svi odbornici osim ing. Pahornika i Rihteršića.

Predsjednik Turković otvara sjednicu u 9 sati prije podne.

Čita se i ovjerovljuje zapisnik VI. sjednice.

Tajnik ing. Marinović razlaže, da bi po pravilima trebalo tiskati izvješće o radu glavnog odbora šest tjedana prije skupštine. Pošto ove godine nismo imali budžeta, a nije još ni zaključena godina, to izvješće ne bi moglo biti potpuno. Da članovi ipak budu obaviješteni o radu, tiskan je u Šum. listu Izvještaj o radu glavnog odbora, pa moli, da se gl. uprava solidariše s tim izvješćem.

Uzima se na znanje i glavna uprava se solidariše s izvješćem, koje se ima pročitati na skupštini.

Prijavljuje se osnutak Podružine makedonske u Skoplju.

Zatim se određuje broj delegata u glavnu upravu. Pošto imamo samo dvije podružine, odlučeno je birati u glavnu upravu broj delegata prema broju članova dot. teritorija (dot. prema broju članova bivših društava). Tako bi došlo u Sloveniji 7 delegata na 286 članova, u Hrv. i Slav. na 456 čl. 10 delegata, u Srbiji na 126 članova 4 i Makedonija na 15 članova 2, u Bosni na 105 članova 4 delegata.

Ing. Marinović ističe vijest, koja se uzima s veseljem na znanje, da je Šum. organizacija za Bosnu i Herceg. donijela odluku, po kojoj mogu njezini članovi stupiti u udruženje. S time je riješen i ovaj neugodni incident, koji je godinu dana ležao kao težak teret na srcu svih članova udruženja.

Tajnik Marinović predlaže, da se u toči za izmjenu pravila na skupštini izabere odbor od nekoliko lica, koji će stvar pretresti i iznijeti pred plenum.

Bira se odbor kao i tajnici za vođenje te članovi za ovjerovljenje skupštinskog zapisnika.

Raspravlja se o promjeni pravila. Zaključuje se stati na stanovište, da u pravila ima doći tekst prema orig. stenografskom zapisniku.

Podnosa se 13 predloga sekcije Ljubljana, podnesek prof. Ugrenovića (o požarevima u šumama), prof. Nenadića (O tisku knjige Računanje vrijednosti šuma), Jov. Jekića (O zaštiti interesa šumarstva), Save Vučetića (O činovničkom pitanju). Sve se to otpućuje sekcijama dot. novom odboru.

Primaju se za nove redovne članove:

1. Ing. Josip Pogačnik, šum. nadsav. Sarajevo.
2. Emil Rivosechi, šumarnik Glina.
3. Ing. Emil Kariolić, aps. šumarstva Sušak.
4. Ing. Radovan Marković, šum. inž. asist. Bos. Dubica.
5. Karlo Šerbašić, dir. firme Una, Bos. Dubica.
6. Dragutin Mohr, šum. inšp. Belje.
7. Vilim Haring, šumarnik Belje.
8. Koloman Schaller, šumarnik Tikveš.

9. Vidoje Dunst, nadšumar Beli Monastir.
- 6—9 prep. min. sav. Čmelik-Slijepčević, 4—5 Heide-Knežević.
10. Josip Ton, šumar Bockovci.
11. Dragutin Mareš, šumar Podr. Moslavina.
12. Ivan Drtik, šumar Šljivoševci.
- 10—12 prep. šumarnik Krišković Lambert.
13. Zdenko Vilder, kr. šum. nadsav. Zagreb
(prep. Marinović + Čeović).
14. Ing. Jovan Savin, šum. nadinž. Turbe (Bosna).
15. Ing. Dušan Šljivić, šum. nadinž. Sarajevo.
16. Ing. dr. Dimitrije Milošević, šum. tajnik Sarajevo.
17. Ing. Josip Divljak, šum. nadinž. Banjaluka.
18. Ing. Josip Waszner, šum. nadsav. Sarajevo.
19. Alojz Augner, šumar Teslić.
20. Ante Sokolić, šumar Teslić.
- 21 Karlo Saler, šumar Teslić.
22. Stjepan Živčić, šumar Teslić.
14—22 prep. dr. Danda + Knežević.

Kao utemeljači primaju se:

1. Poljopriv. d. d. Zagreb.
 2. Ivan Štimac, trg. drvom Zagreb,
prep. Nagler + Helebrant.
 3. Semko Peter.
 4. Golob Franc.
- 3—4 prep. Podružnica u Ljubljani.

Po podne se nastavlja sjednica u 4 sati. Čita se blagajnički izvještaj te budžet za konac 1922 i 1923.

Prima se.

Cirković izjavljuje, da je srpsko šum. društvo prigodom današnje likvidacione skupštine izjavilo želju, da stara uprava ostane. Ako to skupština prihvati, imalo bi se samo upotpuniti stari odbor, a uz to izabrati još 5 članova prema Pravilima. Uzima se na znanje. Nakon toga je sjednica zaključena u 7 s.

Zapisnik

I. glavne skupštine Jugoslov. šumarskog udruženja, održane u Beogradu dne 8.—10. septembra 1922.

1. dan skupštine 8. septembra.

Predsjednik Turković otvara skupštinu u 10 sati prije podne, te sa toplim i srdačnim riječima pozdravlja prisutne članove, koji su se u tako lijepom broju odazvali pozivu na glavnu skupštinu, koju proglašuje otvorenom želeći, da sa što više uspjeha i pozitivnih rezultata posvršavamo poslove, radi kojih smo se ovdje, u našoj prestolici, na historijskom tlu gordog Beograda, sastali.

Predlaže, da se Njeg. Veličanstvu, Kralju Aleksandru I. odašalje brzjavni pozdrav slijedećeg sadržaja:

Njegovom Veličanstvu Kralju

Aleksandru Prvom

Marijine Lazni.

Sa prve redovne skupštine Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, održane u našoj junačkoj prestonici, smatramo za svoju najsvetiju dužnost podneti Vašem Veličanstvu izraze svoje nepokolebive odanosti i vernoštiti, spremni i uvek odlučni založiti svu svoju snagu, da pod mudrom vladavinom Vašeg Veličanstva naše zelene gore procvetaju u punom svom sjaju i budu nepresušno vrelo za dobro i blagostanje našeg cijelokupnog naroda.

Predsjednik.

Ustajanjem prihvata se predlog jednodušno, te ga skupština popraćuje sa dugotrajnim i burnim poklicima »Živio Kralj!«

Potpredsjednik Ćirković pozdravlja dobrodošlicom u ime Srbije, Beograda te članova Srp. Šum. Udruženja mile goste, koji su sa svih strana dohrlili u Beograd, želeći im ugodan boravak u našoj prestolnici.

Predsjednik Turković predstavlja g. dr. Velimira Stojkovića, kao izaslanika poljoprivrednog društva te izaslanike Udruženja Jug. Ing. i Arhitekata, gg. ing. Vojka Koprivnika i ing. Ljubivoja Maletića.

Načelnik ministr. S. Ilić pozdravlja sve prisutne u ime generalnog direktora dr. M. Vasića, koji je radi bolesti odsutan, te ne može učestvovati u radu skupštine.

Tajnik ing. Marinović čita imena umrlih članova našeg društva:

1. Geschwind Andrija, šum. nadsav. Mostar.
2. Bađović Ljubomir, podšum. Peć.
3. Petković Živojin, podšum. Aleksinac.
4. Deml Eduard, šum. ing. Zagreb.
5. Kadržavek Leo, šumarnik, Bjelovar.
6. Miklau Valentin, šum. nadsav. Beograd.
7. Zerulka Ivan, šum. nadsav. Vinkovci.
8. Stojanović Ilija, š. nadsav. Sušak.
9. Steller Slavoljub, šum. sav. Karlovac.
10. Vilhar Dušan, veletrg.drvom, sušak.
11. prof. Šandor Franjo, Zagreb
12. Dionis Sever, š. nadsav. Belovar,

te se njihovoj uspomeni odaje poštovanje ustajanjem i poklicima »Slava im!«

Prije prelaza na dnevni red prof. dr. A. Ugrenović u kratkom govoru predlaže, da se zamoli Njeg. Velič. Kralj, da se primi protektorata nad našim društvom, što se prima aklamacijom i dugotrajnim pljeskom.

Za vođenje skupštinskog zapisnika biraju se na predlog predsjednika Turkovića dva tajnika i to: ing. Žarko Miletić te ing. Gjorgje Jelača, a za njegovo uvjerovljenje izabrani su članovi: Ing. Karlo Karop, prof. dr. Andrija Petračić i ing. Antun Šivić.

Tajnik ing. Marinović čita pozdrav načelnika g. Jove Metlaša, što se prima do znanja.

Predsjednik Turković odreduje prelaz na dnevni red te moli tajnika ing. Marinovića, da izvjesti o radu u prošloj godini.

Tajnik Marinović čita Izvješće o radu glavne uprave. (Vidi Šum. list br. 9—1922.)

Blag. Čeović čita svoj blagajnički izvještaj, koji nije drugo nego stanje blagajne 1. IX. o. g., pošto godina još nije zaključena:

Iz izvještaja se razabire slijedeće financijalno stanje društva:

Blagajničko poslovanje centralne uprave Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja u Zagrebu od 1. jula 1921 do 31. avgusta 1922.

Primici

Gozdarsko društvo u Ljubljani predalo upravi	Din	2.500.—
Srpsko šumarsko društvo u Beogradu predalo upravi	„	15.000.—
Hrvatsko šumarsko društvo u Zagrebu predalo upravi	„	4.055.02
Ministarstvo šuma i rudnika dalo potporu	„	3.750.—
0.1% doprinos od utrška prodanog drva na javnim dražbama	„	9.806.92
Uplaćena članarina, upisnina i za pravila	„	11.753.10
Taksa za oglase otisnute u Šumarskom listu	„	9.690.50
Razne potpore	„	2.885.—
Doprinosi članova utemeljitelja	„	7.000.—
Preplate na Šumarski list	„	2.647.50
Stanarina za Šumarski dom u Zagrebu	„	20.050.17
Prinosi članova dobrotvora	„	9.000.—
Podružnica u Ljubljani poslala	„	432.29
Kamati na vrijednosne papire	„	7.50
Ukupno	Din	98.578.—

Udruženje potražuje:

Pristojbe za oglase otisnute u Šum. listu broj 8	Din	12.818.75
Članarina redovitih članova za godinu 1922.	„	10.919.—
Preplate za Šumarski list za godinu 1922.	„	7.352.50
Dugovinu na članarini iz ranijih godina	„	1.902.75
Kod banke Makso Mautner Zagreb položenih za tiskanje knjiga dr. Levakovića i dr. Nenadića (uplatilo Hrv. šum. društvo)	„	29.600.—
Prenos gotovine u mjesec septembar 1922	„	27.751.49
Potraživanja	Din	90.344.49
Odbiv dugovinu	Din	41.994.20
Aktiva je društva	Din	48.350.29

Izdaci:

Plaća pomoćnom osoblju (pisari i podvornik)	Din	2.287.50
Pisaće potrebštine (knjige, papir, tinta i t. d.)	„	899.85
Za poštarinu	„	1.022.53
Plaća tajniku i blagajniku	„	6.800.—
Za tiskanje pravila	„	3.000.—
Tajniku za putovanje u Ljubljani za korekturu Šum. lista	„	2.350.—
Tiskanje Šum. lista (podružnica u Ljubljani platila 16.250 Din)	„	42.750.—
Za knjige i časopise za društvenu knjižnicu	„	187.50
Za biljege na račune i namire	„	71.45
Honorari za članke u Šumarskom listu	„	2.649.—
25% nagrade sakupljačima oglasa za Šumarski list	„	5.567.63
Potpore	„	1.900.—
Kamati za dug od 18.000 Din I. hrv. štedionice u Zagrebu	„	597.50
Za tiskanje članskih karata	„	534.25
Za razne sitne potrebe	„	209.30
Prenos u mjesec septembar 1922	„	27.751.49
Ukupno	Din	98.578.—

Udruženje duguje:

25% nagrade sakupljačima oglasa za Šum. list	Din	187.49
Honorar za članke u Šumarskom listu	"	686.50
Dug brodskoj imovnoj općini (posudjeno od Hrv. šumarskog društva za gradnju Šum. doma)	"	11.558.11
Dug I. hrv. štedionici u Zagrebu (posudjeno za tiskanje knjiga dr. Levakovića i dr. Nenadića)	"	18.000.—
Dug pripomoćnoj zakladi Köröskenyi (posudjeno za tiskanje knjiga dr. Levakovića i dr. Nenadića)	"	6.619.73
Dug literarnoj zakladi Borošić (posudjeno za tiskanje knjiga dr. Levakovića i dr. Nenadića)	"	4.942.37
Ukupno	Din	41.994.20

Zagreb, 31. augusta 1922.

Ing. Rustia izvještava o radu nadzornog odbora te u njegovo ime predlaže, da se blag. izvještaj primi do znanja i blagajniku da se podijeli apsolutorij, jer je poslovanje provedeno u redu. Jedino predlaže, da se izabere odbor od dva lica sa sjedištem u Zagrebu, koji će pregledati zaključne račune bivšeg Hrv. Šum. Društva, koje je nakon svoje likvidacije sa svim svojim aktivama i pasivama prešlo u jedinstveno Jug. Šum. Udrženje.

Predsjednik otvara debatu o izvještajima te podjeljuje riječ g. S. Majeru.

Majer govori o slobodi, koja nam omogućuje, da smo se ujedinjeni u Beogradu sastali. Naša najpreča zadaća jest izgradnja naše slobodne države, čemu smo dužni, da mi prema svojim silama doprinesemo. Drži, da upr. odbor nije u tom pravcu poradio u onolikoj mjeri, koliko je to trebalo. Upr. odbor nije ispunio one nade, koje su na njega stavljače, jer je velika ekonomsk a ideja pre malo došla do izražaja u njegovu radu i djelovanju. Opaža se opće propadanje našeg privrednog života, ipak, dok su ostale grane narodne pri vrede, a naročito agrikultura u težem položaju, naša je situacija mnogo lakša. Ekonomski sloboda je važan dio opće narodne slobode. Šumarstvo je zvano, da najviše doprinese izvođenju te ekonomski slobode, ono je dužno da dade podlogu za rad u tom pravcu. Uzalud govorimo o nekom bogatstvu, ako se ne umijemo koristiti u punom opsegu sa blagom koje u sebi kriju naše stare sastojine.

Upr. odbor u pogledu eksploracije naših šuma nije imao stalnog pravca i stalne direktive, te nije svom strogošću zastupao naše interese — on je tražio velike ideje i koncepcije u radu našeg društva; nu na osnovu opažanja drži, da je rad društva u tom pogledu jednak nuli. Konačno nije mu poznato, da li je upr. odbor raspravio izvještaj o radu društva, da li se s njime saglasio, te nadalje tko ga je sastavio.

Iza Majerovog govora razvija se debata u kojoj učestvuju prof. Petračić i dr. D. Jovanović.

Dr. Petračić podvrgava kritici Majerove navode. On iz njegovog govora razabire, da se Majer oduševljava za ideje o vođenju š. gospodarenja, koje su svojedobno pismeno propagirane, a naročito o potrajnosti. Ne slaže se s njim, jer je njegovo pisanje naišlo na jednodušnu osudu u svoj šumarskoj javnosti.

Dr. Jovanović slaže se sa navodima dr. Petračića te ističe, da to pitanje apsolutno nije trebalo potezati i vezivati ga sa izvještajem o radu upr. odbora.

Rad društva u prvoj godini njegovog života je u prvom redu bio organizatori, trebalo je organizovati našu zajedničku suradnju te stvoriti sve preduvjete za uspješan zajednički rad. To je uprava u svakom pogledu bez-prikorno riješila pa predlaže:

1. da joj se izrazi hvala i priznanje na razvijenoj djelatnosti te podijeli razrešnica i
2. da se umoli isti upravni i nadzorni odbor, da i dalje vodi društvene poslove, koje je i do sada na opće zadovoljstvo obavlja.

Ćirković objašnjava Jovanovićeve predloge, našto skupština prihvata jednoglasno oba predloga s time, da se stari upravni odbor još popuni prema odredbama pravila.

Predsjednik Turković uvodi g. Min. Šuma i Rudnika Ž. Rafajlovića, te ga pozdravlja u ime skupštine, što i ova popraćuje s burnim poklicima.

Ministar pozdravlja skupštinu dobrodošlicom, žečeći joj sretan i uspješan rad. Napominje hitnu potrebu novog šumskog zakona, jer današnji ne štite dovoljno šume od satiranja. Cijene drvetu su danas tolike, da ne stoje u nizakvom razmjeru sa kaznama, koje zakon predviđa. Naročito apelira na vanjske šumare, da svim silama čuvaju povjerene im šume, jer iz vlastitog opečanja može da ustvrdi, da se šume više sijeku, nego podižu.

Govoreći o šumskim požarima, koji su u prošlim godinama zauzeli u našim šumama veće dimenzije, navada kao glavni razlog uz sušu, nepažnju i nemar stanovništva, a i željeznice su skrivile mnogi šumski požar.

Milo mu je što može konstatovati, da su upravo šumari bili na svojim mjestima kod gašenja i lokalizovanja požara. Poziva zbor da predloži mјere, koje treba poduzeti, da se spomenutim zlima stane na put.

Način eksploracije naših šuma trebalo bi u mnogočemu revidirati. Na-pominje pitanje industrijalnog poduzeća: Dobrlin-Drvar te će na sutrašnju sjednicu iznijeti jednu ponudu o tom objektu, pa moli skupštinu da ona to pitanje raspravi i iznese svoje mišljenje.

Opraštajući se sa skupštinom izjavljuje, da mu je draga, što se održava u Beogradu, koji je dostojan da bude prestolnicom ujedinjene države, a na zemljisu krvi posvećenom. Ministar odlazi u društvo predsjednika Turkovića praćen burnim »Živio« povicima.

Predsjednik određuje odmor od 10 časaka za dogovor glede izbora novih članova u upravni odbor.

Sjednica se nastavlja u 12 sati. — Podpredsjednik Ćirković, obzirom na to, da su se pojavila razna mišljenja glede izbora nadopunskih članova odbora, prekida skupštinu i uriče njen nastavak za 3 sata poslije podne.

Poslije podne nastavlja se sjednica u 3 s. i 50 m. Dr. Jovanović čita sporazumno sastavljenu listinu članova nove uprave, koju preporuča da se prihvati.

Skupština prihvata jednoglasno pročitanu listinu. Prema tome izabran je slijedeći upravni odbor:

Predsjednik: Milan Turković (Zagreb). Podpredsjednici: Ing. Miloš Ćirković (Kruševac), Josip Lenarčić (Ljubljana) i ing. Karlo Karop (Sarajevo) (novi). Tajnici: Ing. Milan Marinović (Zagreb) i ing. Žarko Miletić (Zagreb) (novi). Blagajnik: Ing. Ivan Čeović (Zagreb). Odbornici: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović (Zagreb), Vilim Dojković (Novi Marof) (novi), ing. Miloš Nešković (Bajina Bašta), ing. Dragoljub Petrović (Đevđelija) (novi), ing. Miodrag Stamenković (Beograd), ing. Ilija Slijepčević (Deliblat), ing. Petar Manojlović

(Vinkovci), ing. Risto Stojanović (Zavidovići) (novi), dr. Edo Danda (Sarajevo), dr. Stjepan Landikušić (Beograd), Milan Knežević (Teslić), Milan Bajić (Sarajevo), ing. Ante Ružić (Ljubljana), ing. Anton Šivic (Ljubljana) (novi), Franc Lang (Brezice), Josip Goederer (Leonovo), ing. Franc Pahernik (Maribor), ing. Josip Grünwald (Našice) (novi), ing. Petar Rohr (Našice) (novi), prof. dr. Đuro Nenadić (Zagreb) (novi), ing. Vilim Čmelik (Apatin) (novi), ing. Cvjetko Božić (Boh. Bistrica) (novi).

Nakon izbora predlaže ing. Marinović, da u odbor za pregledbu računa Hrv. Šum. Društva budu izabrana gg. profesori dr. Nenadić i dr. Levaković, što skupština prihvata.

Čirković predlaže, da se u nadz. odbor, koji ostaje stari, na mjesto člana ing. R. Sarnavke izabere ing. Babić, što skupština prihvata.

M. Divjak se zahvaljuje na povjerenju članova, koji su ga prošle godine birali za tajnika, koju dužnost ne može više da vrši radi premještenja u Beograd. Prema svojim silama radio je na pripremnim radovima oko ujedinjenja Šumarskih društava te mu je draga, da je to ujedinjenje potpuno uspjelo.

Tajnik ing. Marinović čita razne stigle predloge, koji se otpremaju nadležnim sekcijama.

Predsjednik određuje prelaz na 4. tačku dnevnog reda. Izvještaj o radu sekcija. Konstatuje se, da se neke nijesu još konstituisale, što se ima obaviti, a zatim se ima saslušati izvještaj o njihovu radu. Predsjednik umoljava pojedine odsjeke, da obrade dodijeljenje in referate, da se na sutrašnjoj sjednici uzmogne povesti o njima diskusija.

Nadalje predsjednik predlaže, da se u finansijski odbor, koji će izraditi odnosno pregledati osnovu budžeta za slijedeću godinu izaberu slijedeći članovi:

Financijalni odbor: Ing. Čeović, Todorović, ing. Marinović, ing. Oberaigner, Baić, Javornik.

Skupština prihvata predloženu listinu.

U odbor za izmjenu, odnosno nadopunu pravila predlaže predsjednik slijedeće članove:

Ing. Marinović, ing. Ružić, dr. Danda, ing. Slijepčević, ing. Petrović, ing. Stojanović i dr. Petračić.

Prihvata se.

Nakon toga zaključuje predsjednik današnju sjednicu u 6 sati i 30 m, a slijedeću urice za 9. IX. u 11 sati prije podne.

Drugi dan zbora — 9. sept. 1922.

Predsjednik Turković otvara sjednicu u 11 sati 20 m. prije podne.

Tajnik ing. Marinović čita brzjavni pozdrav kolege Branka Živanovića iz DL. Milanovca.

Blagajnik Čeović čita te objašnjava predlog budžeta za konac godine 1922. — Prihvata se jednoglasno.

Proračun za vreme od 1. septembra do 31. decembra 1922. god.

Primici:

1. Članarina redovitih članova	Din 12.821.75
2. Članarina članova pomagača	" 100.—
3. Doprinos članova podupirajućih	" 500.—
4. Preplata za Šumarski List	" 7.352.50
5. Doprinos članova utemeljača	" 3.000.—
6. Za oglase u Š. L.	" 24.818.75
7. 0.1% od utržka dobivenog na javnim dražbama	" 5.000.—
8. Doprinos članova dobrotvora	" 6.000.—
9. Stanarina za Šumarski Dom od 1. VII. do 31. XII. 1922	" 7.010.—
10. Doprinos Srpskog Šumarskog Udruženja	" 3.000.—
11. Prenos iz meseca augusta 1922.	" 27.751.49
12. Razni nepredvidljivi prihodi	" 100.—
Ukupno:	Din 97.454.49

(Devedeset i sedam hiljada četiristotina pedeset i četiri dinara i 49/100).

Izdaci:

1. Tiskari Šumarskog Lista	Din 35.000.—
2. Nagrada tajniku i uredniku Šum. Lista à 1000	" 4.000.—
3. Nagrada blagajniku à 500	" 2.000.—
4. Nagrada strojopisačici à 1000	" 4.000.—
5. Nagrada podvorniku à 100	" 400.—
6. Poštarina i biljezi	" 800.—
7. Pisače potrebštine	" 500.—
8. Nabava stručnih knjiga i časopisa	" 500.—
9. Honorari suradnicima Šum. Lista	" 1.300.—
10. 25% (dvadesetpet posto) sakupljačima oglasa	" 2.700.—
11. Razne potpore	" 1.000.—
12. Otplata duga Brodske Imovne Opštine	" 848.—
13. Efektivni troškovi Uredniku Š. L. za putovanje u Ljubljano	" 1.000.—
14. Porez	" 1.500.—
15. Nepredvidljivi izdatci	" 1.000.—
16. Za rezervu	" 40.906.49
Ukupno:	Din 97.454.49

(Devedeset i sedam hiljada četiristotina pedeset i četiri dinara i 49/100).

U Beogradu, 9. septembra 1922. god.

Zatim blag. Čeović referiše o predlogu budžeta za g. 1923., prema kojemu prihodi i rashodi dosiju svotu od 202.000 Din. — I ovaj se predlog budžeta prima jednoglasno.

Proračun za godinu 1923. Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja.**P r i m i t c i :**

1. Članarina redovitih članova 1000 à 50	Din	50.000.—
2. Članarina članova pomagača 50 à 25	„	1.250.—
3. Doprinos članova podupiratelja 50 à 100	„	5.000.—
4. Doprinos članova utemeljača 20 à 500	„	10.000.—
5. Pretplata na Šumarski List 200 à 100	„	20.000.—
6. Za oglase u Šum. Listu 1 à 3750	„	45.000.—
7. 0.1% od utržka dobivenog na javnim dražbama	„	20.000.—
8. Potpore od Ministarstva, Imovnih Općina, Gradova, Poduzeća, privatnika i t. d.	„	20.000.—
9. Doprinos članova dobrovlasta 5 à 3000	„	15.000.—
10. Stanarina za Šumarski Dom u Zagrebu 14.020-90	„	14.110.—
11. Razni nepredvidljivi primici	„	1.640.—
Ukupno:	Din	202.000.—

(Dvesta dve hiljade dinara).

I z d a t c i :

1. Tiskanje Šumarskog Lista 12 br.	Din	110.000.—
2. Nagrada tajniku i uredniku Š. L. 1000 Din mjesечно	„	12.000.—
3. Nagrada blagajniku 500 Din mjesечно	„	6.000.—
4. Plaća strojopisači 1000 Din mjesечно	„	12.000.—
5. Nagrada podvorniku 100 Din mjesечно	„	1.200.—
6. Poštarina, biljezi i t. d.	„	2.400.—
7. Pisače potrebštine	„	3.000.—
8. Nabava stručnih knjiga i časopisa	„	3.000.—
9. Honorari suradnicima Š. L.	„	5.000.—
10. 25% nagrade sakupljačima oglasa za Š. L.	„	10.000.—
11. Razne potpore	„	5.000.—
12. Otplata duga Brodskoj Imovnoj Opštini 1. II. i 1. VIII. 1922	„	1.696.—
13. Efektivni troškovi uredniku Šum. Lista za putovanje u Ljubljani	„	3.600.—
14. Nabava pisaćeg stroja	„	9.000.—
15. Nabava pisaćeg stola i namještaja	„	5.000.—
16. Podružnici u Ljubljani na budžet 1923. god.	„	8.300.—
17. Porez	„	3.000.—
18. Razni nepredvidljivi izdatci	„	1.804.—
Ukupno	Din	202.000.—

(Dvestotine dve hiljade dinara.)

Predsjednik Turković predlaže, da se iduća glavna god. skupština održi u Ljubljani, što se jednoglasno prihvata.

Dr. Jovanović kao pročelnik I. sekcije govori o potrebi poboljšanja materijalnog stanja šum. činovnika, a naročito onih iz južne Srbije. U tu svrhu potrebno je regulisati pitanje našeg službovanja i u drugim krajevima, jer je materijalno stanje šumara posvuda dosta teško. Moli skupštinu da delegira

odbor od pet lica, koji će izraditi konkretne predloge za poboljšanje stanja šum. činov. sa osobitim obzirom na južne krajeve. U taj odbor biraju se:

Krstić, za Južnu oblast; Knežević za Bosnu i Hercegovinu; Koprivnik za Sloveniju; Slijepčević za Vojvodinu i Grünwald za Hrvatsku i Slavoniju.

Dr. Nenadić predlaže, da se donese rezolucija da se mladićima studen-tima iz Južne Srbije dade stipendija do 2000 Din mjesечно za polazak šumar-skog fakulteta. To obrazlaže time, što se obzirom na tešku terensku službu rijetko tko odlučuje na polazak šumarskih nauka iz tih krajeva.

Otpućuje se odboru.

Na mjesto ing. Slijepčevića, koji moli da ga se ne delegira u odbor za pobolj. mat. stanja, jer su prilike u Vojvodini i Hrvatskoj iste, te pošto želi učestvovati u skupštinskom radu, bira se ing. Bogičević. — Prelazi se na narednu tačku dnevnog reda Izmjena pravila.

Izvjestitelj odbora ing. Marinović izvješće, da je nužno pravila ispraviti, jer su se uvukle neke pogreške. No pošto je promjena pravila teška, predlaže da se taj posao ne shvati kao »izmjena« pravila, nego kao njihova nadopuna dotično ispravak prema orig. zapisniku konstit. skupštine u Zagrebu. Prelazi na pojedine članove pravila:

Član 5. Odbor za promjenu pravila predlaže, da se u članu 5. iza točke *a)* umetne točka *b)* s ovim tekstrom: »Članovi pomagači mogu biti sva ona lica, koja upravlji odbor kao takove primi. Sve osoblje u šumarskim zvanjima, koje po točki *a)* ne može biti redovnim članom, plaća polovicu, a svi ostali, primljeni za članove pomagače, plaćaju dvostruki godišnji prinos redovnih članova.« — (Točke *b—d* postaju *c—e*).

Predlog se prima jednoglasno.

Član 14. nije unešen u pravila prema zaključku konstit. skupštine. Čita taj član prema stenografskom zapisniku kako je prihvaćen na konstit. skupštini u Zagrebu. Ondje glasi ovako: »Glavni kontrolni i konstitutivni organ jeste glavna godišnja skupština, sastavljena od svih članova društva s pravom glasa, koji dodju lično na skupštinu te izaslanika članova, koji ne dodu lično na skupštinu. Ovo zastupanje organizirat će podružnica tako, da jedan zastupnik zastupa najviše deset članova, koji nisu lično došli. Zadatak je glavne godišnje skupštine, da dade sud o radu glavnoga odbora, da odobrava proračun, da bira predsjednika, tri podpredsjednika, tajnika, blagajnika i pet članova glavnoga odbora, te da prima odbornike, koje su izabrale podružnice u glavni odbor po članu 15. i da u općim potezima utvrđuje program za rad glavnoga odbora u narednoj godini, nadalje da donosi zaključke u svim pitanjima opće važnosti, naročito, ako to zahtjeva koja podružina.«

Glavni odbor podnosi redovnoj glavnoj skupštini:

a) izvješće o ukupnom godišnjem djelovanju,

b) račun o prihodu i cijelom stanju društvene imovine, poimence o šumarskom domu i ostalom društvenom inventaru i zakladama, kojima društvo upravlja,

c) eventualne predloge sastavljene na procvat društva i unapredjenje šumarstva. —

Jednoglasno se zaključuje, da se taj član rediguje prema stenografskom zapisniku, koji je mjerodavan.

Član 15. Kod toga člana predlaže umetak slova »i« u 3. stupcu iza riječi »uprava«, tako da sada glasi: »... glavna uprava, i posebnim ugovorom...«

Prihvaća se jednoglasno.

Član 30. U tom članu je bio prema originalnom stenografskom zapisniku predložen ovaj tekst: »Podružine udruženja obrazovaće se pored mjesta gdje su do sada udruženja postojala, još po potrebi u mjestima, u kojima ima najmanje 40 redovnih članova.

U slučaju, da broj postojeće podružine spadne ispod 40 redovnih članova, njen se rad privremeno obustavlja, a članovi prilaze drugoj podružnici, koja im u saobraćajnom pogledu stoji najbliže.

Imovinu i arhivu udruženja, kojim se služi podružnica, predaje ona na čuvanje glavnoj upravi udruženja ili upravi podružnice, kojoj prilazi, dok se stvori mogućnost za ponovan rad.«

Ministarstvo Šuma i Rudnika odobravajući pravila izmjenilo je taj član ovako: »Podružnice udruženja mogu se obrazovati na teritoriju svake šumarske direkcije, ako to većina članova dotične teritorije izjavi.

Više direkcija ne mogu obrazovati jednu podružnicu.

Ako podružnica prestaje funkcionisati, onda se imovina i arhiva njeni predaje na čuvanje glavnoj upravi udruženja, dok se ne stvori mogućnost za ponovan rad.«

Odbor za promjenu pravila dobio je predlog ing. Ružića, koji je išao za tim, da kompromisnom stilizacijom toga članka izmiri dva skrajna stanovišta, koja su u tom pitanju zauzeta. Jedno stanovište je bilo da se član 30. uzme prema stenografskom zapisniku t. j. da se više podružnica može po volji spajati u jednu, a drugo je stanovište Ministarstva, koje to spajanje onemogućuje. Nakon odulje rasprave odbor je prihvatio ovu kompromisnu stilizaciju, koja težiše pitanja i konačnu odluku za stapljanje više podružnica u jednu prenosi na glavnu skupštinu udruženja. Ovo je bilo to potrebniye, što su mnogi članovi u izmeni Ministarstva vidjeli nepotrebno uvlačenje politike u udruženje. Predlog odbora glasi:

»Podružnice udruženja mogu se obrazovati na terit. svake direkcije, ako to većina članova dat. teritorije izjavi.

Članovi udruženja iz više direkcija mogu obrazovati i jednu podružnicu ako na to pristane natpolovična većina glavne skupštine.

3. pasus ostaje po izmeni Ministarstva.«

Dr. Gj. Jovanović tvrdi da je taj predlog izmjeni, a ne nadoz puna pravila, na što nijesmo ovlašteni. — Postavljanje više podružnica iz više direkcija znači jedno novo društvo, na što se ne može pristati pa predlaže, da se odborov predlog ne primi.

Ing. Ružić polemizira sa Jovanovićevim navodima, naročito drži isključenim, da bi to značilo obrazovanje novoga društva.

Ing. Petrović pita, tko je ovlastio Ministra, da jednostavno mijenja pravila? Ako se Ministarstvo nije saglasilo sa kojom odredbom pravila, moglo ih je povratiti, dok nikako nije bilo vlasno da ih samovoljno bez našeg prisustva mijenja.

Ing. P. Manojlović pita, što je sa sekcijama rada te drži, da je uz njih suvišno spajanje više podružnica u jednu, čemu se protivi.

Ing. Duduković pledira za predlog dra. Jovanovića.

Dr. Jovanović odgovarajući ing. Ružiću spominje, da je dijeljenje na sekcije rada tako intenzivno, da nije potrebno udruživanje podružnica sa poslužujuća više direkcija u jednu novu. Za Petrovićevu primjetbu kaže, da je neumjesna, jer je Ministar vlastan da čini stanovite izmjene u pravilima. Čebinac upada.

Ing. Ćirković govoareći o podružnicama navađa, da su upravo ove zadale toliko muke kod sastava pravila.

Potpuno je izlišno mijenjati pravila od ovoga smisla, koji je samim pravilima izražen. Resorni Ministar svakako ima pravo da vrši neke izmjene u predloženim pravilima. — Predlaže da se pitanje podružnica skine sa dnevnog reda i da član 30. ostane nepromjenjen.

Čebinac lično napada dra. Jovanovića, te mu predsjednik oduzima riječ.

Ing. Petrović naglašuje suvereno pravo skupštine, da odbaci pravila izmijenjena jednostrano po Ministru.

Ing. Marinović razlaže, da su sekcije rada konsultativni organi za stručna pitanja, dok podružnice organizuju administrativni rad, te se ta dva pojma, kako opaža zamjenjuju. Moli da se to pitanje ne riješava na prečac.

Ćirković objašnjuje, da sam naš rad ide protiv pravila, te moli da mi sami ne kršimo pravila. Predlaže da član 30. ostane onakav, kakav je u pravilima.

Dr. Petračić konstataže, da je na dnevnom redu izmjena pravila pa se o tome može raspravljati. Konkretna pravila nijesu ona, koja smo mi prihvati, nego neka nova.

Predsjednik Turković obzirom na poodmaklo vrijeme prekida skupštinu u 12 sati 30 m., te zakazuje njen nastavak u 4 sata poslije podne.

Sjednica se nastavlja u 4 sata 30 m.

Tajnik ing. Marinović čita pozdravne brzjavce stigle od članova udruženja i to od narod. posl. Josipa Drofenika te okr. šum. Nenada Nikolića, Milovanovića i Drajića.

Ing. Ružić izjavljuje, da povlači svoj predlog o promeni člana 30. pravila. Konsolidacija našeg udruženja nije još toliko napredovala da bi se o tom pitanju moglo raspravljati onako, kako je zamišljeno, pa pošto se s nekoje strane shvaća njegov predlog kao izraz nekih separatističnih tendenca, moli skupštinu da se o tom predmetu više ne raspravlja.

Skupština prima ovu izjavu na znanje pa prema tome ostaje član 30. nepromjenjen.

Izvjestitelj odbora ing. Marinović čita:

Na 10. strani pravila imalo bi se iza IV. odsjeka umetnuti naslov »Glavna skupština«. — Prima se.

Član 33. Da se dovede ovaj član u svezu s članom 14. imala bi se druga alineja toga člana promeniti te bi glasila:

»Zaključci skupštine su valjni, ako na njih učestvuje barem polovica članova bilo lično bilo preko delegata.« — Prima se.

Time je svršen izvještaj o promjeni pravila te se ovlašćuje odbor da poduzme daljne korake za provedbu prihvaćenih ispravaka u pravilima.

(Svršit će se).

Rezolucije,

donešene na glavnoj skupštini J. Š. U. u Beogradu.

I. REZOLUCIJA:

J. Š. U. raspravlјajući na svojoj prvoj godišnjoj glavnoj skupštini u Beogradu o načinu eksploracije u državnim šumama, donijelo je ovu rezoluciju:

»Način eksploracije drž. šuma stoji u tijesnoj vezi s financijalnim, opće gospodarskim i privrednim prilikama. Eksploracija naših drž. šuma obavlja se danas na način, koji nije opravдан ni s gledišta racionalnog šumskog gospodarenja, ni s gledišta drž. fiskusa.

U želji da bi se postiglo svuda naglašivano načelo povećanja pro-
dukcije, a s time i povećanje drž. prihoda, J. Š. U. se je složilo u ovim
načelima, koja bi imala da vode eksploraciju naših drž. šuma.

I. Eksploracija šuma pomoću dugotrajnih ugovora, po kojima se u prijedjelima, udaljenim od općih komunikacionih sredstava daju konce-
sionarima uz nisku cijenu velike količine drveta uz uvjet, da izdane im šumske
objekte provide mrežom komunikacija, držimo štetnom tako s gledišta drž.
fiskusa i racionalnog uzgoja šuma, kao i intenzivnosti gospodarenja sa šumama.

Princip nacionalne ekonomije, da kontrahent ne smije crpsti glavnu dobit
iz tuđeg vlasništva, već to treba da crpi vlasnik sam, mora se poštovati i kod
šumskog gospodarenja.

Stojeći načelno protiv dugotrajnih ugovora pomoću koncesija, koji su ostatak kolonijalnog izrabljivanja šuma po prijašnjoj tuđinskoj vladavini i kod kojih se otvara široko polje partizanstu i sumnjičenju, a napušteni su po svim naprednim državama u vrijeme, kada one nisu bile u povoljnijem općem stanju nego li je sada naša država — zaključuje J. Š. U., da će uložiti sva zakonom dozvoljena sretstva protiv sklapanja novih ovakovih ugovora, te moli gospodina Ministra šuma i rudnika, da u slučaju, kada bilo s kojeg razloga dode ipak u pitanje sklapanje kojeg ovakovog ugovora, da se pozove na izjavu i sasluša nepristrano mnjenje i Jug. Šum. Udrženja. Što se tiče starih ugovora, da se prepusti nezavisnoj komisiji najboljih stručnjaka prosudivanje, ne bi li se našlo načina za njihovo postepeno dokidanje i uvađanje racionalnijeg načina gospodarenja.

II. Postepeno s dokidanjem starih ugovora treba pristupiti i to sukcesivno onom načinu eksploracije šuma, koji je uobičajen u svim naprednim državama, a poznat je pod imenom vlastite režije.

Jedan od glavnih razloga, da taj viši stupanj šumskog gospodarenja nije kod nas zaveden, ima se tražiti u tome, što šume nisu otvorene pomoću šum-
skih prometila.

Jug. Šum. Udrženje stoji na stanovištu, da šumovlasnik (dakle u ovom slučaju država) ima da sam izgradi mrežu šumskih prometila te ih doveđe u svezu s općim komunikacijama. Da se to čim prije provede, predlažemo:

1. da se kod svih šumskih direkcija odmah pristupi sastavu investi-
cionog i amortizacionog plana za sva prometila, što se imadu izgra-
diti za narednih 10 (deset) godina;

2. da se po Direkcijama osnuju investicioni fondovi za čije bi se rukovanje imao izraditi naročiti štatut. Sredstva za taj fond mogla bi se namaknuti:

- a) upotreboom vanrednih šum. prihoda,
- b) dizanjem amortizacionih zajmova,
- c) upotreboom čistih prihoda pojedinih direkcija u stanovitim budžetskim godinama,
- d) stavljanjem stanovite svote u redoviti budžet i
- e) priključivanjem stanovitog procenta čistog prihoda obrtnoga fonda, osnovanoga za vlastitu režiju.

3. Pošto momentano nisu kod svih Direkcija popunjena mjesta gradjevinskih referenata, i nema izvježbanog građevnog osoblja u dovoljnoj količini, predlažemo:

- a) da se ta mjesta popune čim prije putem konkurza,
- b) da se po nekoliko mlađih stručnjaka šalje na stanovito vrijeme privatnim građevnim preduzećima u praksi.

III. Izgradnjom prometila moći će se postepeno proširivati rad u vlastitoj režiji; sada ga pak treba omogućivati i pospješavati na svim mjestima, gđe ga prilike dozvoljavaju.

Zato treba ukloniti sve zapreke, koje taj rad za sada onemogućuju, a to su:

1. ukočena birokratska uprava, mjesto koje treba zavesti u administraciju veću gipkost i brže poslovanje,

2. uzak djelokrug Direkcija i Šumarija, koji će se popraviti administrativnom dekoncentracijom i davanjem prilike šumarijama, da budu samostalne finansijske jedinice s vlastitim budžetom i primernim djelokrugom,

3. smanjivanjem površina prevelikih šumskih uprava dotično pridjeljivanjem dovoljnog broja pomoćnog osoblja,

4. uklanjanjem okolnosti, koje sada tjeraju mlađe ljude iz državne šumarske službe, a te su u glavnom materijalnoga karaktera. Za to treba:

- a) urediti beriva osoblja, naročito deputate i paušale,
- b) uvesti renumeraciju za vlastitu režiju svima, koji oko nje rade,

5. uklanjanjem nedostataka u izobrazbi tehničkog i šum. pomoćnog osoblja, tako:

a) da se u predjelima s karakterističnim vrstama drveta osnivaju uzorne šumarije, kojima bi se privremeno dodjeljivalo tako akademsko kao i ostalo šumarsko osoblje, gdje bi se držali tečajevi, skupštine, ekskurzije itd. što bi se sve moralo materijalno poduprijeti i omogućiti.

Ovo postepeno uvađanje vlastite režije imalo bi se za prvi početak ograničiti samo na proizvodnju drvnih sortimenata, potrebnih šum. industrijama, dočim bi se podizanje industrijalnih preduzeća, proizvodnja polufabrikata kao i njihovo unovčivanje na svjetskom tržištu imalo prepustiti ostanim granama šumarstva, dakle šumskoj trgovini i industriji koje će, oslobođene velikog posla oko eksploatacije šuma moći svu brigu koncentrisati oko svog pravog poziva.

IV. Da nebi eksploatacija šuma nadmašila pošumljivanje te se održi između jedne i druge potrebni ekvivalent, koji bi mogao biti ugrožen, ako

bude ovisan samo o redovnom budžetu, predlažemo osnutak kulturnog fonda, u koji bi pored drugih svota ulazile i one kazne, koje se ubiru za učinjene šumske štete.

II. REZOLUCIJA.

glede osnutka Privrednog savjeta.

J. Š. U. uvidjajući svu važnost odredbe ustava Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, po kojemu se ima za donošenje novih privrednih zakona osnovati Privredni savjet, sa žalošću konstataju, da se ovakovom osnivanju nije još uvihek pristupilo.

Konsolidacija prilika nastalih ratom i poratnim nevoljama moći će se tek onda provesti, ako se čim prije donesu valjani zakoni koji će, uzimajući u obzir najraznoličnije prilike pojedinih krajeva naše domovine, izgладiti sve postojeće opreke i napetosti.

Ovakove zakone mogu izraditi samo stručnjaci, koji stoje visoko iznad svih političkih trzavica i srušnih partijskih obzira.

J. Š. U. se zato priključuje zahtjevu privrednih institucija, koja su se jednoglasno izjavile za osnutak privrednog savjeta, te se umoljava Narodna Skupština, da se tom osnutku čim prije pristupi.

III. REZOLUCIJA

o unapređenju šum. struke.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje po dosadašnjoj praksi i radu pojedinih šumarskih nadleštava dolazi do uvjerenja, da se, kako na administrativnom tako isto i na šumsko privrednom polju ne radi onako, kako bi to trebalo i moglo da bude.

Razlozi su u tome, što je nedovoljno sprovedena organizacija samoga Ministarstva Šuma i Rudnika, što je zavladala nesigurnost autoriteta pojedinih šefova i područnog osoblja, što se postavljaju za stanovite poslove nedovoljno spremni činovnici, a kao najveći razlog je oskudica u principima, na kojima treba da bude zasnovana sama šumska privreda i uprava kao i šumarska politika.

Zato Jug. Šum. Udr. smatra potrebnim ovdje naglasiti, da bi trebalo bez odvlačno izraditi principi šumske politike i administracije jednim pravilnikom, koji će regulisati njihovu jednoobraznost. Nadalje, da se u Glavnoj Šumarskoj Direkciji obrazuje od šefova i referenata zakonom obezbedeni Savjet odnosno odbor, kroz koji će morati proći sva važnija pitanja uprave šumske privrede i politike a naročito osetljiva pitanja personalne prirode, kako bi se na taj način zaštitilo područno osoblje od eventualnih nepravdi.

IV. REZOLUCIJA

o činovničkom pitanju.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje nalazi, da je jedan od bitnih uzroka nedostataka današnje državne Uprave, što činovništvo nije dovoljno materijalno obezbedeno i što još ni do danas njegov socijalni položaj nije zakonom određen i osiguran.

S toga predlaže Jug. Šum. Udr. Gospodinu Ministru Šuma i Rudnika, da najenergičnije nastoji na tome, da se što pre doneše toliko željeni zakon o državnim činovnicima.

U struci državnih šumarskih službenika u našoj zemlji treba istaći kao najhitnija otvorena pitanja:

1. Pitanje o pristojnoj plati.
2. Pitanje o deputatima.
3. Pitanje o putnim paušalima.
4. Pitanje o stanovima.

1. Današnje prinadležnosti šumarskih službenika стоји ispod najpotrebniјeg minimuma potrebnog za opstanak, a kamo li za vodenje života onakvog, kako to društvo od njega zahteva.

2. U pogledu deputata ima u zemlji toliko raznolikih uredaba tako, da u nekojim krajevima još ni do danas osoblje nema deputata, te zbog toga princip pravednosti zahteva, da se deputatne prinadležnosti prema prilikama pravedno urede.

3. S obzirom na putne troškove, Jug. Šum. Udr. predlaže, da se paušali određuju prema lokalnim prilikama dotičnog nadleštva, a u onoj visini, koja stvarno odgovara faktičnim izdacima službenika koji putuje.

Gdje nedostaje dovoljno željezničkih veza, dade se ovo pitanje najlakše rešiti tim načinom, što će se Upravama dodeliti potrebna sprega ili jahaći konji.

4. Prema današnjim prilikama, gdje ni u varošima ni u selima nema mogućnosti za smještaj činovnika, je pitanje o stanovima bitno pitanje provođenja držav. šumarske organizacije.

Zbog toga je Jug. Šum. Udr. tvrdo uvereno, da se šumarska organizacija neće moći uspešno sprovesti, ako država ne podigne kuće za stanovanje službenika sviju kategorija na svim mestima, gdje to interesi službe zahtevaju.

Pošto su prilike službovanja u našim jugoistočnim krajevima, u Staroj Srbiji i Crnoj Gori najteže, Jug. Šum. Udr. traži, da se što pre izradi jedan plan, po kome će se sistematski sanirati nesnosljivo sadanje stanje državnih šumarskih činovnika i podčinovnika u tim krajevima.

Kao prve najhitnije mere, koje treba preduzeti, smatra Jug. Šum. Udr. sledeće:

1. Povišenje specijalnog dodatka na južne krajeve od 25% na 50% zbog vanredno skupih životnih prilika i oskudice u stanovima, hrani i saobraćajnim sredstvima.
2. Da treba odmah i prvenstveno u tim krajevima pristupiti građenju potrebnih državnih kuća za stanovanje i kancelarije.
3. Da se paušali za putovanje što pre regulišu u onoj visini, kako bi odgovarali faktičnim troškovima, koji će biti sigurno skuplji i veći za 50% nego u drugim krajevima.
4. S obzirom na oskudice u saobraćajnim sredstvima staviti bezuslovno hitno na raspoloženje svakoj šumskoj upravi po jednog jahaćeg konja za obavljanje vanjske službe.
5. Pošto je lična bezbednost svakog šumar. službenika kod obavljanja terenske službe u tim krajevima stalno ugrožena, treba zakonom osigurati i obezbediti ga u slučaju nesreće, kako njega tako i njegovu porodicu.
6. Deputate u zemljištu treba s obzirom na tamošnje prilike, gdje u blizini šumskih uprava nema dovoljnog pogodnog državnog zemljišta, dati u obliku odgovarajuće novčane vrednosti.

7. Deputat u drvima treba dostaviti činovnicima u stan, pošto troškovi prevoza iz redovno udaljenih šuma inače apsorbiraju pogodnost, koja se hoće time pružiti činovniku.

8. Da se čuvarsko tehničko pomoćno osoblje u svemu izjednači sa njihovim kolegama u ostalim krajevima naše države.

J. Š. U. skreće pažnju Gospodinu Ministru nato da će se izvršenjem gornjih zahtjeva postići neocjenjive materijalne i moralne koristi po državu i opštu narodnu privredu, dočim u protivnom slučaju, ako se ova bitna pitanja po šumarstvu naše države odmah povoljno ne reše, današnje teško i neuredeno stanje neće tako lako doći do ozdravljenja.

V. REZOLUCIJA u pitanju željezničkog saobraćaja.

1. Za provedbu građevnog programa željezničke mreže u kraljevini SHS smatra J. Š. U. potrebnim, da preporuči Narodnoj skupštini, da ista usvoji program Udruženja Jugoslav. Inžinjera i Arhitekta, izražen u Odluci konferencije delegata svih sekcija toga Udruženja od 5.—8. augusta 1922.

2. Za poboljšanje prometa na sadašnjim željeznicama neka se Ministarstvo saobraćaja pobrine:

a) da se ukloni sadašnji nedostatak na prikladnim vagonima za prevoz željezničkih tramova u eksportu za Italiju i to tipa IK po 10 m duljine.

b) da u vlastitom interesu čim prije nadomjesti sadanje talijanske vagone s vlastitim, jer je upotreba oko 90 % talijanskih vagona za eksport u Italiju preveć skupa za želj. promet. Taj promet iscrpljuje skoro svu tovarinu i želj. uprava obavlja sav taj promet tako reći bez svakog dohotka.

c) Da Ministarstvo nastoji omo toga, kako se nebi neprestano ponavljalo zatvaranje glavne pruge od Zidanog Mosta do Beograda uslijed prenatpanja pruge s natovarenim vagonima. U tu svrhu nek željeznička uprava zahtjeva od svojih službenika potpuno izrabljenje radne sposobnosti preko dosadanje preveć kratkog radnog vremena, naravno uz primjerno povišenje dnevne zaštitne cijene. Nadalje neka željeznička uprava, prilagodujući se sadašnjoj skupoci, zaprće, da najbolje stručne sile ostavljaju željezničku službu.

d) Neka se poduzmu potrebne mjere za rasterećenje spomenute glavne pruge na taj način, da se jedan dio tereta prenese na Dravsku željeznicu, a drugi dio pretovari u Sisku na Savu.

e) Ako se iz finansijskih obzira ne može na glavnoj pruzi napraviti još jedan kolosjek, neka se čim prije umanji udaljenost željezničkih stanica osnivanjem novih stanica.

f) Ministarstvo saobraćaja neka stupi u dogovor s Ministarstvom vanjskih posala radi sporazuma s Madarskom, da se omogući uporaba Dravske željeznice, u koliko ta željezница teče po teritoriju Madarske države.

3. Umoljava se Ministarstvo saobraćaja da u ankete, koje se sazivaju radi željezničkog pitanja, pozove delegate Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, da ti delegati uzmognu ondje zastupati interes Šumarstva. Naročito, da se ti delegati pozovu na rasprave kod utvrđivanja tarifalnih pristojbi.

Molba i poziv! Za uspješan rad u VI. sekciji neophodno je potrebno sabiranje podataka, što se tiču željezničkog prometa. Stoga se pozivaju svi članovi udruženja da sabiru sve podatke što se odnose na taj promet te ih šalju predstojništvu sekcije. Naročito, da se pošalju podaci o raznim nedostacima kod sastavka željezničkih tarifa.

VI. REZOLUCIJA

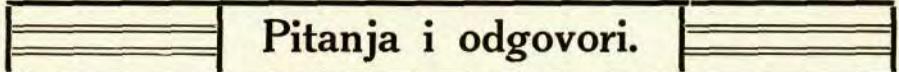
u pitanju carinskih tarifa.

I. VI. sekciji udruženja se stavlja u dužnost, da napravi za sve grane šumarske producije autonomni i ujedno minimalni carinski tarif, koji ima služiti za podlogu pregovorima s inozemstvom kod sklapanja trgovackih ugovora.

II. Ministarstvo financija te trgovine i industrije se umoljava, da kod sastavljanja i mijenjanja carinskih tarifa pozove na očitovanje te sasluša mijenje Jug. Šum. Udr.

III. Ministarstvo šuma i rudnika se umoljava, neka ono upliviše na to, da se carinske tarife za drvo ne mijenjaju za svaku dvanajsttinu budžeta, već da se uvede neka stalnost u carinskoj politici.

Molb a. Umoljavaju se svi članovi J. Š. U., da za pojedine dijelove šumarskoga pošalju sve podatke, koji su potrebni za sastav autonomnog minimalnog carinskog tarifa.

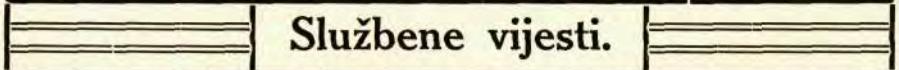

Pitanja i odgovori.

1. Pod padaju li lugari pod uđaj § 3. zakona od 14. V. 1922 o osjeguranju namještenika i radnika?

2. Jesu li vlastelinstva kod rada u vlastitoj režiji dužna prijaviti akordne radnike okružnoj blagajni, ako im u slučaju bolesti pružaju liečničku pomoć i sami nose bolno opskrbne troškove, a u slučaju nezgode daju primjernu odštetu?

H.

Službene vijesti.

Šumarski odsjek Ministarstva Šuma i Rudnika u Zagrebu podijelio je Marku Šegoti, kr. nadlugaru u Stinici, iznos od jedne stotine (100) Dinara u ime nagrade za ubijenu vučicu, Dani Balaću kbr. 114 i Janku Rašeti kbr. 80 iz Dolj. Lapca iznos od 175 (jednu stotinu sedamdeset pet) Din u ime nagrade za ubijenih 7 mlađih vukova, a Anti Kulašu kbr. 43 iz Mezinovaca iznos od 125 Din u ime nagrade za pet ubijenih mlađih vukova.

*

Osobne vijesti.

Ukazom Njegova Veličanstva kralja od 21. jula 1922 postavljen je nadšumarnik VII. činovnog razreda brodske imovne općine, Oskar Agić, za kr. šumarskoga nadsavjetnika kod iste imovne općine. Za inspektora II. klase generalne direkcije šuma Manojlo Divjak, šumarski nadzornik VII. činovnog razreda šumarskog odsjeka u Zagrebu;

a) kod državne šumske uprave:

za kr. šumarskog nadsavjetnika u VI. činovnom razredu i šefa direkcije šuma na Sušaku Alfons Kauders, kr. šumarski nadzornik u Ogulinu; za kr. šumarskog nadsavjetnika u VI. činovnom razredu s godišnjom platom od

5500 dinara kod direkcije šuma u Zagrebu Ilija Slepčević, kr. šumarski savjetnik iz Deliblata; za kr. šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu kod direkcije šuma u Vinkovcima s godišnjom platom koju je i do sada imao, Petar Prpić, kr. šumarski savjetnik na Sušaku; za kr. šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu s godišnjom platom od 4500 dinara kod direkcije šuma u Zagrebu Petar Vuković, kr. šumarski nadinžinjer kod iste direkcije; za kr. šumarskog inžinjera u IX. činovnom razredu kod šumske uprave u Novom s godišnjom platom od 2800 dinara Miroslav Ježić, kr. šumski inženjer, pristav iste šumske uprave; za kr. šumarskog inžinjera u IX. činovnom razredu i šefa šumske uprave u Udbini s godišnjom platom od 3000 dinara Milan Grozdanić, šef šumske uprave u Krasnom; za kr. šumskog inžinjera u IX. činovnom razredu kod direkcije šuma na Sušaku Stjepan Serdar, kr. šum. inžinjer šumske uprave u Udbini s platom, koju je i do sada imao; za kr. šumarskog inžinjera IX. činovnog razreda kod šumske uprave u Kosinju s godišnjom plaćom od 2800 dinara Josip Rugole, priv. šum. inžinjer, pristav iste uprave; za kr. šumarskog inžinjera IX. činovnog razreda kod šumske uprave u Sokolovcu s godišnjom platom od 2800 dinara Branko Drakulić, priv. šum. inženjer, pristav iste uprave; za kr. šumarskog inžinjera u IX. činovnom razredu kod direkcije šuma u Zagrebu Stjepan Šurić, priv. šumski inž., pristav iste direkcije.

Za kr. šumar. inžinjer. pristava u X. činov. razredu i šefa šumske uprave u Krasnu, Nikola Despot, kr. šum. inžinjer. pristav kod šumske uprave u Udbini; za kr. šumarskog inžinjerskog pristava u X. činovnom razredu i šefa šumske uprave u Škarama Djuro Kangrga, kotarski šumar otočke imovne općine u Otočcu; za kr. računarskog nadsavjetnika u VII. činovnom razredu kod direkcije šuma u Zagrebu s godišnjom platom 4500 dinara Zdenko Vilder, kr. računarski savjetnik VIII. činovnog razreda kod pokrajinske uprave u Zagrebu; za kr. šumarskog računarnog oficijala u X. činovnom razredu kod šumarskog odsjeka u Zagrebu s godišnjom platom od 2000 dinara Ivan Koropčak, računarski pristav križevačke imovne općine; za pisarničkog oficijala u XI. činovnom razredu kod direkcije šuma u Zagrebu s godišnjom platom od 1600 dinara Jovo Bjelić, kr. nadlugar iste direkcije; za pisarničkog oficijala u XI. činovnom razredu kod šumske uprave u Škarama s godišnjom platom od 1600 dinara Mile Božičković, nadlugar iste šumske uprave;

b) kod političke šumske uprave:

za kr. šumskog savjetnika u VI. činovnom razredu i šum. referenta kod županijske oblasti u Varaždinu Fran Althaler, šumarski savjetnik istog razreda i šef imovne općine u Otočcu; za kr. šumarske nadpovjerenike u IX. činovnom razredu s godišnjom platom od 2800 dinara; kod kotarske oblasti u Križevcima Djuro Šoš, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti kod kotarske oblasti u Čabru Mihajlo Zgurić, privremeni šumarski povjerenik kotarske oblasti u Pakracu Djuro Knežević, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti; u Grubiškom polju Franjo Slanina, privremeni šum. povjerenik iste kotarske oblasti u Djakovu Antun Ružićić, privremeni šumski povjerenik iste kotarske oblasti u Varaždinu Nikola Ilić, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti; kod kotarske oblasti u Novom Marofu Stjepan Briksu, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti, kod kotarske oblasti u Irigu J. Popović, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti za privremene šumarske nadpovjerenike u IX. činovnom razredu s godišnjom platom od 2800 dinara kod županijske oblasti u Osijeku Danilo Trunić, privremeni šumarski povjerenik iste županijske oblasti; kod kotarske oblasti u Jastrebars-

skom Božidar Tomičić, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti; kod kotarske oblasti u Delnicama — Ispostava Fužine Dane Hranilović, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti; kod županijske oblasti u Požegi Matija Djurković, privremeni šumarski povjerenik iste županijske oblasti; kod kotarske oblasti u Ivanjevcu Stjepan Kanoti, privremeni šumarski povjerenik iste kotarske oblasti.

c) kod državne uprave imovnih općina:

za kr. šumarskog nadsavjetnika i šefa imovne općine brodske u VI. činovnom razredu s godišnjom platom od 6300 dinara Andrija Perušić, inšpektor I. klase generalne direkcije šuma; za kr. šumskog nadsavjetnika i šefa imovne općine gradiške u VI. činovnom razredu s godišnjom platom od 6300 dinara Aleksander Havliček, kr. šumarski savjetnik kod šumarskog odsjeka u Zagrebu, za kr. šumarskog savjetnika i šefa imovne općine u Otočcu u VII. činovnom razredu s godišnjom platom od 4500 dinara Mihajlo Dereta, šum. nadzornik kod županijske oblasti u Varaždinu; za kr. šumarskog savjetnika u VII. činovnom razredu kod petrovaradinske imovne općine i šefa šumske uprave u Surčinu s godišnjom platom od 4500 dinara Živan Živanović, nadšumar iste imovne općine; za kr. šumarskog inženjera u IX. činovnom razredu kod imovne općine u Otočcu Ivan Frković, kr. šumarski inženjer i šef šumske uprave u Škarama.

Ukazom Njegova Veličanstva Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca od 21. jula broj 20.533 postavljeni su: za kr. šumarskog nadzornika kod kotarske oblasti u Bjelovaru Djuro Grlić, šumarski nadzornik kotarske oblasti u Ludbregu; za kr. šumarskog povjerenika kod kotarske oblasti u Ludbregu Matija Gjurković, šumarski povjerenik županijske oblasti u Požegi. Iz službenih su obzira stavljeni u stanje pokoja s pravom na penziju, koja im po godinama službe připada: Rade Rukavina, šumarski savjetnik i šef imovne općine u Novoj Građiški i Jaromir Vidale, šumarski savjetnik i šef imovne općine u Brodu. Stavljen je Simo Polovina, kr. šumarski akcesista u Pakracu na osnovi § 29. zakona od 5. augusta 1914. god. o opskrbi zemaljskih namještenika u Hrvatskoj i Slavoniji, u trajno stanje pokoja s pravom na penziju, koja mu po godinama pripada.

Umrli su:

† Josip Schauta.

Dne 16. septembra t. l. je umrl v Namršlu pri Igri gozdarski svetnik Josip Schauta po daljem bolehanju.

Legel je k zadnjemu počitku mož, kojega strokovnjaško znanje in bogate praktične izkušnje so bile splošno znane in vsepovsod priznane. Poznali in čislili so ga kot vrlega zastopnika in zagovornika gozdarstva vsi pripadniki zelene stroke ne le v mejah bivše Kranjske, temveč po širnem svetu.

*

Schauta je bil rojen 27. maja 1852 v Njemesi pri Mladi Boleslavi na Češkem kot sin revirnika. Pohajal je realko v Češki Lipi do l. 1867. in stopil nato v gozdarsko prakso na veleposestvu grofa Hartiga. Od leta 1869. do 1871. je bil v višji gozdarski šoli v Weißwasser na Češkem.

Po dovršenem šolanju je služil kot gozdarski pristav na veleposestvu kneza Thurn-Taxisa na Češkem do junija 1873. Istega leta je nastopil službo

kot gozd. tajnik pri upravi veleposestva Snežnik v Sloveniji. Kmalu po nastopu službe je bil imenovan učiteljem na takratni deželni gozdarski šoli v Snežniku. Od leta 1876. dalje je služboval kot gozd. inženjer na veleposestvu v Kočevju.

Leta 1877. je bil poklican v komisijo, ki je imela regulirati zemljški davek v okrajih: Novomesto, Črnomelj in Kočevje, kot cenilni referent. V tej komisiji si je stekel Schauta mnogih zaslug.

Jesenj 1. 1880. položil je v Ljubljani preizkušnjo za samostalno vodstvo gozdnega gospodarstva ter bil nato nameščen kot nadgozdar fideikomisarne graščine grofa Auersperga v Namršlu. Že leta 1884. imenoval ga je grof Leo Auersperg višjim oskrbnikom za zasluge, ki si jih je bil pridobil z uredbo gozdnega obratovanja na graščinskem posestvu. V tem položaju je pokazal Schauta neumorno delovanje ne le v oskrbi fideik. posestva temveč tudi v interesu splošne deželne kulture. Njegove prve gozdne kulture na pobočjih želimeljske kotline, ki tvorijo danes že 40letne gozde, so mnogo pripomogle k temu, da so se mali gozdniki posestriki začeli zanimati za umetno pogozdovanje posekanih gozdnih prostorov. Sadike so si mogli nabavljati iz gozdne drevesnice, ki jo je Schauta oskrboval. Zanimal se je posebno tudi za racionalno izkoriščanje gozda s tem, da je skrbel za napravo dobrih potov in cest, žag, žične vzpenjače, gozd. hiš i. dr. Njegovi strokovnjaški pomoči se ima zahvaliti marsikatero selo, da ima vozno cesto, reguliran potok, urejene meje, izboljšana zemljšča, negovane gozde, novo šolo, prenovljeno cerkev itd.

Njegovo sodelovanje v občinskih upravah, okrajnemu cestnemu odboru, ribarskem, lovskovarstvenem društvu je bilo vselej uspešno. Ko se je leta 1875. ustanovilo Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo, je bil Schauta med ustanovniki. Ostal je društvu vedno zvest in deloval v njem dolga leta kot odbornik. Ko se je društvo preobrazilo v podružnico J. Š. U., stopil je v odbor in se je vdeleževal odborovih sej, dokler mu je zdravje dopuščalo.

Kot izvedenec je Schauta slovel daleč naokrog in je bil pogostokrat klican k sodnijskim enitvam kakor tudi k polit. administrativnim obravnnavam.

Občina želimeljska mu je leta 1905. poleg častnega občanstva podelila tudi domovinsko pravico. Bil je tudi častni občan občin Turjak in Sv. Vid. Grof Herwad Auersperg pa ga je imenoval svojim gozd. svetnikom.

Pogreba, ki se je vršil v Želimljah dne 18. septembra t. l., se je vdeležilo med drugimi veliko število pripadnikov gozdarske stroke, posebno zastopnikov direkcije šum in J. Š. U. v Ljubljani.

Ob odprttem grobu se je poslovil od umrlega prijatelja župnik Lesjak iz Št. Jerneja v ganljivem, k srcu segajočem govoru. V imenu J. Š. U. se je v vznešenih besedah spominjal velikih zaslug pokojnikovih na gozdarskem polju tajnik podružnice J. Š. U., ing. Ružič.

Zaslužnega pokojnika hočemo ohraniti v hvaležnem spominu!

Š.

Ispравак.

U raspravi sadržanoj u Šumarskom listu broj 9/1922. pod naslovom »Prazvoužništvo krajiških imovnih općina«, izostavljena je na strani 600. u redku 14. odozdo iza slova *d)* stavka: »Krajiške obitelji, koje su do 8. lipnja 1871. u zadružnoj svezi živile i *e)*«...

Broj: 815.

Oglas.

Šumska uprava u Sjetlini prodavati će u **subotu 7. oktobra 1922** u 11 sati putem javne usmene i pismene licitacije oko 1500 m³ četinjastog drveta od izvala i vjetroloma uz iskličnu cijenu od 65 dinara za jedan kubni metar korisnog i ogrevnog drveta.

Drvo se nalazi u šumi Velike-sume, Čumurnica, Ždrijelo, Vjenac, Surduci, Borovac i Koran, te ga može svaki reflektant tamo pregledati.

Prije početka dražbe dužan je svaki licitant položiti kod ove uprave vadij u iznosu od 9750 dinara kao i taksenu marku od 20 dinara.

Pismene ponude obložene gornjim vadijem i taksenom markom imadu se zapečaćene najkasnije do 6. oktobra o. g. ovoj upravi priposlati. Na omotu treba napisati »Ponuda na 1500 m³ čet. izvala i vjetroloma u šumi Velike-sume, Čumurnica, Ždrijelo, Vjenac, Surduci, Borovac i Koran.«

Dražba se neće održavati ako istoj ne pristupe makar tri ozbiljna kupca. Kupac je dužan platiti prinos Jugoslavenskom šumarskom udruženju u iznosu od 0.1% od cijele kupovnine.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i stoji joj pravo sve bez navadjanja razloga odbiti.

Uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod ove uprave.

Do rješenja vezani su nudioци na svoje ponude.

Sjetlina, dne 29. augusta 1922.

ŠUMARIJA VAREŠ.

Broj: 815/22.

Vareš, 16. 9. 1922.

Oglas.

Kod šumske uprave u Varešu prodavaće se dne 13. oktobra 1922 (u petak) u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 400 prost. met. mekog ogrijevnog drveta kao odpadak od izrade tehničkog drveta, koje se nalazi u šumi Makovište predjel 230 Zvjezda.

Isklična cijena iznosi 10 Din po prost. mt.

Svaki nudioc mora priložiti prije početka dražbe vadij od 400 Din u gotovom ili u državnim bonovima.

Pismene ponude sa vadijem treba poslati zapečaćene šumskoj upravi u Vareš i moraju stići najdulje do 13. oktobra o. g. u 10 sati.

Stoji svakom reflektantu slobodno da drvo prije dražbe pregleda.

Pogodba kupuje i prodaje izložene su na uvid kod šumske uprave u Varešu.

Direkcija šuma u Sarajevu bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Upravitelj šumske uprave: Nikić v. r.

Oglas.

Kod sreskog poglavarstva u Jajcu prodavat će se u četvrtak dne 5. oktobra 1922. putem javne usmene i pismene dražbe oko 100 (stotinu) m^3 četinjastog drveta i to od sušika te ležećeg drveta.

Isklična cijena za 1 m^3 je 38 Din 50 p bez obzira da li je tehničko ili ogrijevno drvo.

Svaki nudioč ima položiti prije početka dražbe vadij u gotovom novcu, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to domaći 380 Din 50 p, a stranci 761 Din.

Reflektanti mogu šumu prije dražbe razgledati. Uvjeti kupnje i prodaje mogu se uvidjeti kod sreskog poglavarstva u Jajcu sobe broj 4.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda te može sve bez navedenja razloga odbiti.

Sreski poglavar: Dr. Ehrenreich, v. r.

Šumska uprava Nemila.

K broju 378/3 1922.

Objava.

Kod šumske uprave u Nemiljoj prodavaće se dne **11. oktobra 1922** u 13 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 350 m^3 hrastovog drveta od izvala, vjetroloma i sušika u šumskim predjelima »Boljak«, »Ograjna«, »Kršić«, »Vuškove njive« i »Papratnica potok« sa iskličnom cjenom od 80 dinara (osemdeset Din.) za jedan kub. metar korisnog i ogrevnog drva na panju.

Svakom reflektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe razgleda. — Svaki nudioč mora prije početka dražbe položiti vadij u iznosu od 2800 dinara (stranci: 5600 Din) i taksenu marku od 20 Din.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka usmene dražbe stići. — Na omotu mora biti napisano: »Ponuda na 350 m^3 hrastovog drva.«

Dražba neće se obdržavati ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioča. — Kupac je dužan platiti Jugosl. šum. udruženju prinos u iznosu od 0.1% cijele kupovnine. —

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navođenja razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nudioči na svoje ponude. Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje uprave.

Šumska uprava.

Dražba hrastova.

Putem pismenih ponuda prodavati će se kod šumsko-gospodarstvenog ureda križevačke imovne općine u Bjelovaru javnom dražbom na dne 29. listopada 1922. u 10 sati do podne 479 hrastovih stabala u sječini Žutica-Ravnež procjenjenih na 1,146.662 Dinara. — Pobliži dražbeni oglas sa izvadkom dražbenih uvjeta dostavlja se interesentom na zahtjev, dok dražbeni uvjeti stoje na uvid kod šumsko-gospodarstvenog ureda križevačke imovne općine u Bjelovaru i šumarije broj III. u Kloštru-Ivaniću.

Oglas.

Šumska uprava u Sjetlini prodavaće u subotu dne 7. oktobra o. g. u 11. sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 1500 prostornih metara bukovog ogrevnog drva od sušika, izvala i vjetroloma, koje se nalaze u šumskom predjelu Omrke, Veliki-potok i Srednji-rat, V. gospodarstveni kotar, odjel 17 d, 18 a i 21 a, uz iskličnu cijenu od 21 Din 50 p za jedan prostorni metar.

Svaki licitant ima položiti kod ove uprave vadij prije početka dražbe u gotovom novcu, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to domaći 3226 a stranci 6450 Din kao i taksenu marku od 20 Din.

Pismene ponude snabdjevene gornjim vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene ovoj upravi, gdje moraju stići najkasnije do 6. oktobra o. g. a moraju da nose spolja natpis »Ponuda na 1500 prost. met. buk. ogrev. drveta u šumi Omrke.«

Reflektanti mogu šumu prije dražbe razgledati, te uvjetne kupnje i prodaje saznati kod ove uprave.

Dražba se ne će obdržavati, ako istoj ne pristupe barem tri ozbiljna kupca.

Dostalac ima odmah naken dražbe nadopuniti vadij na 10% od postignute kupovnine.

Kupac je dužan platiti kao prinos Jugosl. Šum. Udruženju 0.1% od cijele kupovnine.

Direkcija šuma u Sarajevu bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Sjetlina, dne 12. septembra 1922.

Oglas.

Kod šumarije u Nemiloj prodavaće se dne 14. oktobra o. g. u 13 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 500 kub. metara jelovoga korisn. drva franko vagon stovarište stanica Nemila sa iskličnom cijenom od 135 (sto-trideset i pet) dinara za jedan kub. metar.

Svakom reslektantu stoji slobodno da drvo prije dražbe razgleda. — Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij i to 10% (stranci 20%) od isklične cijene u gotovom ili držav. bonovima i taksenu marku od 20 dinara.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene gornjoj šumariji i moraju iste prije početka usmene dražbe stići. — Na omotu mora biti pisano: »Ponuda na 500 m³ jelovih balvana.«

Dražba neće se obdržavati, ako istoj ne pristupe makar 3 ozbiljna nudioca.

Kupac je dužan platiti jugosl. Šum. udruženju prinos u iznosu od 0.1% cijele kupovnine.

Ministarstvo šuma i rudnika bira slobodno između ponuda i može sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nudioci na svoju ponudu. Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod gornje uprave.

Oglas.

Šumska uprava u Sjetlini prodavaće u petak dne 6. oktobra 1922 u 11 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 3000 kubika bukovog drveta na panju, koje se nalazi u šumskom predjelu »Višanjski - potok« uz iskličenu cijenu od 29. dinara za kubik korisnog i 17.50 dinara za prostorni metar gorivog drveta.

Od cijelokupne mase drveta računaće se 50% kao korisno a 50% kao gorivo drvo.

Svaki licitant ima položiti prije početka dražbe vadij u gotovom novcu, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to domaći 6975 dinara a stranci 13.950 dinara kao i taksenu marku od 20 dinara.

Pismene ponude snabdjevene gornjim vadijem i taksenom markom treba poslati zapečaćene ovoj upravi, gdje moraju stići najkasnije do 5. oktobra o. g. a moraju da nose natpis »Ponuda na 3000 m³ bukovog drveta u šumi Višanjski potok«.

Reflektanti mogu šumu prije dražbe pregledati te uvjete kupnje i prodaje saznati kod ove uprave.

Dražba se ne će obdržavati, ako istoj ne pristupe barem tri ozbiljna kupca.

Dostalac ima odmah nakon dražbe nadopuniti vadij na 10% od postignute kupovnine.

Kupac je dužan platiti kao prinos Jugosl. šumarskom udruženju 0.1% od cijele kupovnine.

Direkcija šuma u Sarajevu bira slobodno između pismenih i usmenih ponuda i može sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Sjetlina, dne 12. septembra 1922.

SRESKO POGLAVARSTVO JAJCE.

Broj 3784/22.

Jajce, 26. septembra 1922.

Oglas.

Kod sreskog poglavarstva u Jajcu prodavat će se dne 14. oktobra 1922 u subotu u 9 sati do podne putem javne usmene i pismene dražbe oko 1000 pr. m. (hiljadu prostorni metara) bukovi drva za ogrijev od ležaja, vjetroloma i oštećenih stabala u drž. šumi Goduša.

Iskličena cijena je četrdeset šest dinara po prostornom metru.

Svaki nudioc ima položiti prije početka dražbe vadij u gotovom novcu, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to: domaći 4600 Din, a strani 9200 Din. Reflektanti mogu šumu prije dražbe razgledati.

Pogodbe kupnje i prodaje mogu se uviditi kod sreskog poglavarstva u Jajcu, soba šumskog referenta.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Sreski poglavar: *Karamehmedović*, v. r.

Natječaj.

Prema naredbi šumarskog odsjeka ministarstva šuma i rudnika od 4. rujna 1921. broj 8081-1922. ima se kod potpisanih šumsko gospodarstvenog ureda početkom mjeseca prosinca t. g. popuniti više mjesta lugarskih pomoćnika u vrijemenu svojstvu na raznim srezovima Karlovačke i Cetingradske šumarije.

Paušalna dnevница od 10 Dinara bez ikakovih drugih dodataka.

Namještenje je privremeno uz uvjet, da se u roku od dvije odnosno prema kvalifikaciji jedne godine podvrgne lugarskom ispitu za šumsko-tehničku pomoćnu službu, a tada sledi stalno imenovanje.

Molbi biljegovana sa 13 Din ima se priložiti:

1. Krsni list.

2. Domovnicu.

3. Svjedodžbu o svršenim naucima osnovne škole.

4. Uvjerenjem lječnika o tjelesnoj sposobnosti za vršenje lugarske službe u brdovitom kraju.

5. Svjedodžbu općinskog poglavarstva o ponašanju.

Natjecati se mogu samo državljanji Kraljevine SHS koji su potpuno vješti u govoru i pismu srpsko-hrvatskom jeziku i koji nisu prekoračili 40. godinu života.

Molbe sa navedenim prilozima upraviti najkasnije do kraja mjeseca listopada t. g. na potpisani ured.

Šumsko gospodarstveni ured slunjske imovne općine.

Karlovac, dne 26. rujna 1922.

SRESKO POGLAVARSTVO U JAJCU.

K broju 2446/22.

Jajce, 26. septembra 1922.

Oglas.

Kod sreskog poglavarstva u Jajcu prodavat će se u subotu dne 14. oktobra 1922. u 10 sati do podne putem javne usmene i pismene dražbe oko 1500 (hiljadupetsto) m^3 četinjastog drveta od ležika i sušika i 500 (petsto) pr. m. bukovog ogrijevnog drveta od ležika i sušika u šumi Vranovini.

Isklična cijena je 50 Din prosječno po m^3 korisnog i ogrijevnog četinjastog i 26 Din 50 p po prostornom metru bukovog ogrijevnog drveta.

Svaki nudioč ima položiti prije početka dražbe vadju u gotovom novcu, uložnoj knjižici ili državnim bonovima i to domaći 8825 Din, a stranci 17.650 Din.

Reflektanti mogu šumu prije dražbe razgledati. Pogodbe kupnje i prodaje mogu se uvidjeti kod kotarskog ureda u Jajcu soba šumskog referenta.

Direkcija šuma bira slobodno izmedju usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Sreski poglavar: *Karamehmedović*, v. r.

OGLAS.

Kod kotarskog ureda u Bugonju prodavati će se dne 7. oktobra 1922 u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 4000 (četiri hiljade) prostornih metara bukovog ogrijevnog drveta od starih, šupljih i prezrelih stabala, iz Šume »Pripin Potok».

Isklična cijena iznaša 15 Dinara (petnaest Dinara) po prostornom metru u šumu na panju.

Svaki nudioč mora položiti prije dražbe vadij od 6000 (šest hiljada) Din, a strani podanici 12.000 Dinara.

Pismene ponude sa vadijem treba poslati zapečaćene na kotarski ured i moraju stići najdulje do 7. oktobra u 10 sati.

Stoji svakome reflektantu slobodno da šumu prije dražbe pregleda.

Pogodbe kupnje i prodaje izložene su na uvid kod kotarskog ureda u Bozgojnu.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno izmudju usmenih i pismenih ponuda, i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Kotarski ured u Bugojnu.

Broj 7287/22.

Šumska uprava u Han Kumpaniji.

Broj 175-6.

OGLAS.

Na 9. oktobra 1922 u 10 sati prije podne prodavaće se kod šumske uprave u Han Kumpaniji putem javne dražbe i pismenih ponuda oko 4000 kub. metara jelovih valjaka franko stovarište Krušćica.

Balvani se nalaze djelomično u šumi, djelomično na stovarištu u Krušćici, gdje su mogu pregledati u svako doba.

Isklična cijena iznaša po kubnom metru 105 (sto i pet) Dinara franko stovarište Krušćica.

Svaki nudioč imade prije početka dražbe položiti vadij u iznosu od 42.000 Dinara, t. j. 10% cijelokupne isklične cijene, a strani podanici dvostruko u gozdom ili u državnim vrijednostnim papirima.

U pretres će se uzeti samo one pismene ponude, koje stignu najkašnije do 10 sati prije podne dne 9. oktobra o.g.a budu propisno biljegovane i snadbane s odredjenim vadijem. — Takove zapečaćene pismene ponude imadu biti na omotu označene sa oznakom »Ponuda na 4000 kubnih metara jelovih valjaka na stovarištu u Krušćici«.

Posebni uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod šumske uprave u Han Kumpaniji.

Nadležna Direkcija šuma bira slobodno izmedju usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navoda razloga odbiti.

Do rješenja vezani su nadioći na svoju ponudu.

Han Kumpanija, dne 26. septembra 1922.

Šumska uprava.

Prodaja lesa.

Državna uprava veleposesti Lamezen Kokra razpisuje prodajo ca 800 m³ iglatega lesa na panju v oddelku Hudin, obč. Sp. Jezersko. Kupec ta les lahko razzaga na upravní žagi Fužine proti reznni.

Dražba se vrši 28. oktobra ob 16. uri pri upravi Kokra, koder so razvidni tudi prodajni pogoji.

Državno upraviteljstvo veleposestva Lamezen-Salins
v Kokri nad Kranjem.

„CROATIA“ dioničko društvo za industriju drva u Zagrebu, Zrinjski trg 17

Proizvadja i eksportira raznovrsnidrvni materijal.

Specijalna proizvodnja u Siraču kraj Pakraca:
bukov pareni in nepareni rezani materijal.

Lovske puške sviju vrsti

od jednostavnije do najfinije izrade, za sačmu ili kuglu,
trocjevke, automatične pištole, flobertpuške, po tipu ili na-
rudžbi, **municiju i pribor dobavlja najjeftinije**, nadalje
preuzima i izvršuje **popravke i preudezbe** oružja sviju vrsfi

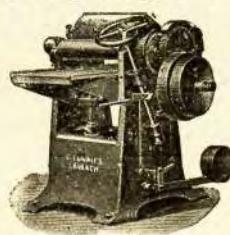
SLOVENSKA TVORNICA ORUŽJA

prije: P. WERNIG, BOROVLJE, d. s o. j.

RADOVLJICA (SLOVENIJA).

Strojeve za svakovrsnu obradu drveta

Gatre, skobelnike,
tesarske stolove,
kružne i pasne
pile i dr.

Turbine
izradjuju najsolid-
nije i najjeftinije:

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

JADRANSKA BANKA BEOGRAD.

Dionička glavnica: Din. 60,000.000--. Rezerva: Din. 30,000.000--.

PODRUŽNICE:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio.

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

**Dioničarsko društvo
za eksploraciju drva
Zagreb, Gajeva ul. 32**

Telefon 16-34, 14-55, 12-38.
Brzojavi: „EXPLOITAT“.

Parna pilana i tvornica
parketa Virovitica.

Parna pilana Teslić.

Prodajni ured Banja-Luka.

Proizvadja i eksportira:
hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, gorivo
drvo te parkete.

**Société Anonyme
d'Exploitation forestière
Zagreb, Gajeva ul. 32**

Téléphone 16-34, 14-55, 12-38.
Télégrammes: „EXPLOITAT“.

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets Virovitica.

Scierie à vapeur Teslić.

Bureau de vente Banja-Luka.

Produits et exportés:

matériaux eu chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction
et matériels sciés et bois pour
chauffage et parquets.

ПРОМЕТНА БАНКА

а. д. БЕОГРАД

На углу Кнез Михајлове и улице Књегиње Љубице.

Телеграм-адреса: ПРОМЕТНА БАНКА, БЕОГРАД.

Телефон број 229 и 1430.

Капитал 5,000.000— динара. Резервни фонд преко 4,500.000 динара.

Банка се бави свим банкарским пословима, експлоатацијом шума и индустријом дрвета, бродарством, експлоатацијом каменог угља из рудника „Тресибаба“, вађењем песка, шљунка и т. д.

Прима улоге на штедњу уз најповољније услове.

Финансира трговачка и индустријска прелузећа.

**CENTRALNA BANKA D. D.
ZAGREB
STROSSMAYEROVA ULICA 2.**

Telegrafska adr.: Centrobanka. Telefon: 3-07, 5-56 i 7-13.

Uplaćena dionička glavnica K 100,000.000.

Pričuve K 10,000 000.

PODRUŽNICE I ISPOSTAVE:

Ivanec, Klanjec, Krapina, Maribor, Novi Sad, Požega,
Pregrada, Stubica don., Varaždin, Veliko Trgovište.

**Prima štedne uloške uz najpovoljnije uka-
mačenje te ih isplaćuje bez obzira na bilo
kakove ustanove o moratoriju - Obavlja
sve burzovne transakcije uz najkulantnije
uvjete. - Financira trgovачka i industrijalna
poduzeća. - Posjeduje izravne veze na
svim inozemnim tržištima.**

Zrinjski trg 17

„DOM“

Telefon 4—42

DIONIČKO DRUŠTVO ZA DRVENE GRADNJE

Tvornica: Černomerec ZAGREB Brzoj. naslov: „Dom“

Radione za drvene konstrukcije i blanjanje, parna pilana. Tvornica za izradbu vrata, prozora, parketa i nutarnjih uređaja. - Poduzeće za specijalne drvene gradnje, te izradbu drvenih kuća u rastavljenom i stabilnom stanju. - Radione za pokutčvo i za vrt po stanovitim tipovima. - Konstrukcione radione za izložbenе zgrade te dvorane.

Preporuča svoju specijalnu tvornicu za izradbu jednoličnih kuća, prozora, vrata, parketa kao i jednolичnog pokutčva, baraka te svih vrsti konstrukcija izrađenih po stanovitim tipovima. — U svrhu pojaftinjenja i normaliziranja gradjevno-stolarskih radnja specijalizirali smo vlastiti pogonski odio za jeftinu izradbu na veliko te izradujemo normalna okovana i neokovana vrata sa ili bez opšava i pošva u veličinama od $0'65 \times 2'00$ m, te $0'90 \times 2'00$ m, i dvokrilna $1'25 \times 2'25$ m svjetlosti; nadalje prozora $1'00 \times 1'77$ m, $1' \times 1'35$ m, $1' \times 1'02$ m, $0'90 \times 1'50$ m, $0'95 \times 1'90$ m, $1'50 \times 1'90$ m, stalno na zalihi, prema tomu uz svakodobnu dobavu.

Prvo jugoslavensko d. d. za šumsko gospodarstvo i industriju.

Centrala: Zagreb, Gjorgjićeva ulica 2/II.

Poduzeća: Parna pilana i tvornica kutija u Podgradcima kod Bosanske Gradiške. Vlastelinstvo Sirač kraj Daruvara.

Producija: sve vrsti jelovog rezanog materijala i gradjevne robe, bukovi rezani materijal pareni i nepareni, bukovo gorivo drvo, bukove podvlake, bukovi drveni ugljen i dr.

Uprava: Podgradci, p. Bos. Gradiška, Bosna.

Željezn. postaja: Okučani i Jasenovac.

Otprema robe: sa pilane do Bos. Gradiške vlastitom šumskom željeznicom, u Bos. Gradišći vlastito skladište na sav. obali. Otpremanje Savom preuzima se dijelom i vlastitim plovnim sredstvima.

Šumska industrija

FILIPA DEUTSCHA SINOVI

Vrhovčeva ul. 1

Z A G R E B

Telefon broj 47

PARNA PILANA U TUROPOLJU.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

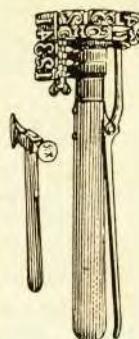
UTEMELJENA GODINE 1860.

**Industrija drva i parna pilana
VINKO AUGUSTIN, CELJE (SLOVENIJA).**

Parna pilana u Št. Jurju ob južni željezničici izrađuje prvo vrsne paralelne smrekove daske. Preuzima komisije iz smreke i bukve.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerjenje,

vrpce za mjerjenje, brojevi iz ocjeli u svim veličinama najbolje vrsti kod

ŠANDORA SCHNELLERA, rezbara
ZAGREB, Strossmayerova ulica 6.

Cijene oglasima Šumarskog lista jesu:

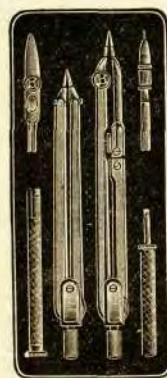
1/1 strana 250 (dvijestopetdeset) Din.

1/4 strane 62:50 (šestdesetidva $\frac{50}{100}$) Din.

1/2 strane 125 (stodvajsetipet) Din.

1/8 strane 31:25 (tridesetijedan $\frac{25}{100}$) Din.

Sakupljači oglasa dobivaju 20—25 % nagrade.

Radionica za preciznu mehaniku
VILJEM SEQUARDT

Ljubljana, Dalmatinova ulica 5.

Teodoliti, tachimetri, nivelacioni poljski i šumarski mjeraci instrumenti, nivel, letve, trasirke, libele, busole, mjeraci lanci i vrpce, planimetri, pantografi, ombrografi, ombrometri, visinski barometri, aneroidi, brojcani čekići, šumska kladiva i sve šumarske instrumente i potrebštine, crtači pribor, precizna šestila, tuši, svjetlobni prozirni i milimetarski papiri.

Brušenje risaćih pera i sve popravke točno i solidno. Zamjeno precizna rektifikacija geodetskih instrumenata.

„SLAVEKS“

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvadja i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

société anonyme d'exploitation forestière,
Zagreb.

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

SLAVONIJA

društvo na dionice
za industriju drva

ZAGREB, Mažuraničev trg 11.

Telefon broj 20 - 56 i 17 - 22.
Osnovano godina 1904.
Zaposleno 1200 radnika.

Brzojavi: „SLAVONIJA“.
Dionička glavnica K 80,000,000.
Pričuvna glavnica K 37,500,000.

Parna pilana, tvornica furnira, pokućtva, sjedala za stolice i parketa u Brodu na Savi.

Izradjuje razanu gradju iz svih vrsti tvrdog drveta, naročito iz slavonske hrastovine, zatim furnire iz svih vrsti domaćog i eksotičnog drveta te iz vočaka. Sjedala za stolice i parketa iz hrastovine i bukovine.

Proizvadja masivno pokućtvo iz bukovine, hrastovine, brestovine, jasenovine i javorovine.

Podružnice i zastupstva u Beogradu, Brodu n. S., Wienu, Pragu, Brnu, Budapešti, Segedinu, Oradea Mare (Nagyvárad), Aradu i Bukareštu.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brosure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevni in beležnice.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloge vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

Ljubljana Fr. Ševčík Židovska ul. 8

puškar in trgovec z orožjem

Ustanovljeno 1. 1882.

Kr. prodaja smodnika (baruta).

Na drobno in debelo.

Najveće skladište raznovrsnih pušaka, repetirpištola, samokresa te lov. pribora i municije. Upozorujem osobito na glasovite sulske zatvorene puške i trocjevke. Bogat izbor finih opreme za lovece.

Oružje i municiju samo uz dozvolu za nošenje oružja.

Raspošilje se po cijeloj državi.

Највеће складиште разноврсних пушака, репетирпистола, самокреса те ловачког прибора и муниције. Упозорујем особито на гласовите сулске затворене пушке и троцјевке. Богат избор финих опрема за ловце.

Оружје и муницију само уз дозволу за ношење оружја.

Распошиље се по цијелој држави.